

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Post Box No. 212

Telephone No. 2514

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

జెన్న పట్టణము 1926 వ సం॥ మార్చి నెల 26-వ తేది శుక్రవారము
శ్రీ అక్షయనామసంవత్సర అధిక చైత్రమాస శుద్ధ ద్వాదశి ౧౨.

No. 300
సంచిక ౩౦౦

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలవేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. మహాభాష చీటి మాచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల తాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు తారదోలును, పొట్టబోగొట్టును.
బెఱుకుల శేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

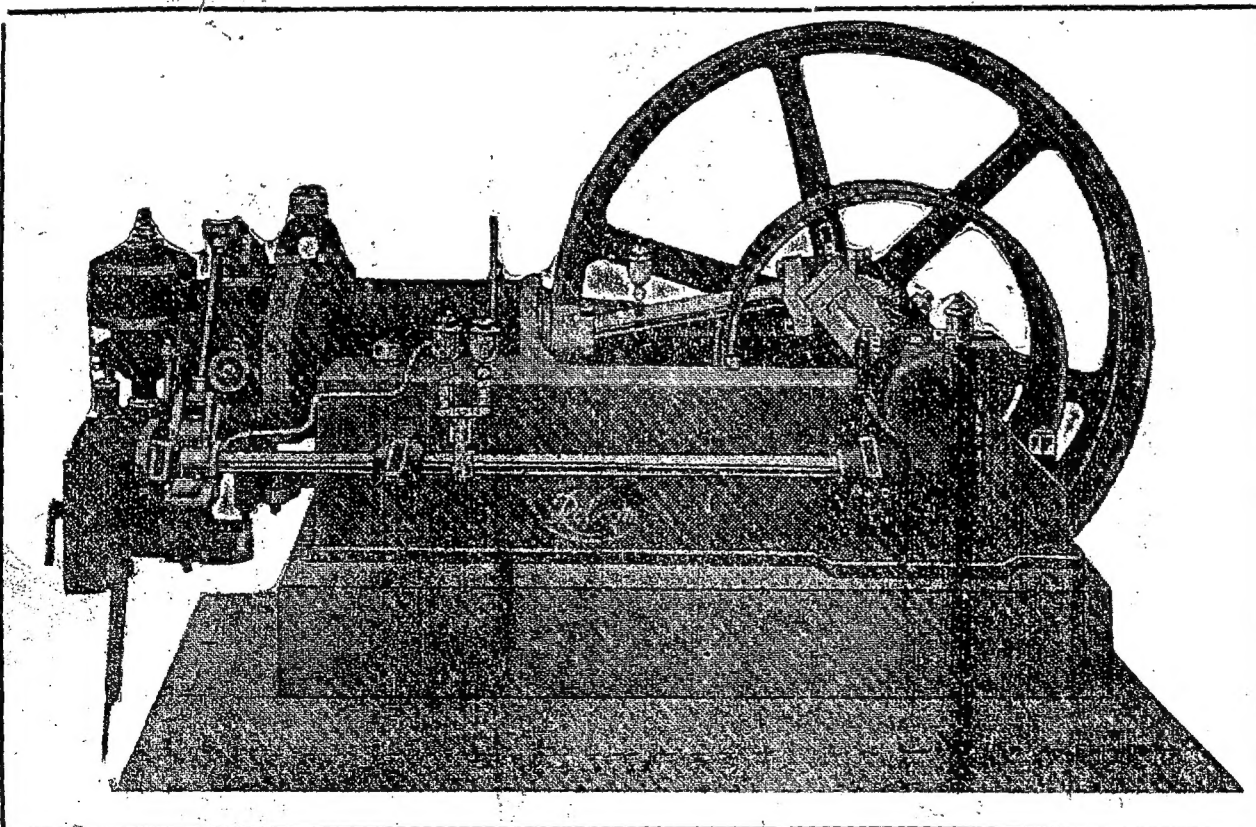
ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి జీవామున
తారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

దక్కనిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 249 ప్రేరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

The Best and Up-to-date Engine in the Market

“రాబ్ సెక్” లాంగుస్ట్రోక్ న్యూట్రెపు సెమిడీ సెల్ క్రూడ్ ఆయిలు యింజనులు

ఫేమస్ “ఇంజనీరింగ్”
క్రూడ్ ఆయిల్
ఇంజనులు
(2) డబుల్ వైట్
న్యూట్రెపు
క్రూడ్ ఆయిల్
ఇంజనులు
(3) ‘లోకంప్రెషన్’
ఇంజనులు
(4) గ్యాస్ ఇంజనులు
పాంటులు
రెఫ్రిజిరేటర్లు
మంచబడును.

లోడు లాగుటలో ప్రసిద్ధిచెందినవి. ఎంత మట్టి క్రూడ్ ఆయిలుతోనైనను చక్కగా పనిచేయును. ఆయిలు బహు తక్కువగా ఖర్చగును.
వేపరై జరుగు తరుచుగా క్లీన్ చేయ నవసరములేదు. ఇంజనులు భారీవిగానున్నా, సామానులు బలముగాను,
ఔంతు అధికముగానున్న వుండుటచే చాలకాలము చక్కగా పనిచేయును. ఇంజను నడిపించుటకు విశేష చేర్పితనము అక్కరలేదు.

పోల్ టెంపెరేచర్:— లండన్ ప్రేడింగు కంపెనీ, బెజివాడ్ (ఇండియా)

మద్రాసు ఆఫీసు:— లండన్ ప్రేడింగుకంపెనీ, 14-15 సెకండులైన్ బీచ్, మద్రాసు.

పువ్వులకోలిక!

బోధలకోలిక!

పున్నెపుచూలిక!

పురాణ గ్రంథమాలిక, పితాపురము.

ఇహపర సాధకంబులగు పురాణములు మొదలగునవి ఆంధ్రవచన శైలిని డిమియ్య సెజన 250 పుటలకు మించని సంపుటములుగ రెండునెలల కొకటి వంతున సంపుటము 1-కి పోస్టేజి మేమేధరించి చందాదారులకు 1-0-0 కు మాత్రమే పంపుచుండుము. ప్రవేశరుసుము రు 0-4-0 లు. సంవత్సరానికి శివపురాణము మూడవ సంపుటము తప్పక వెలువడును.

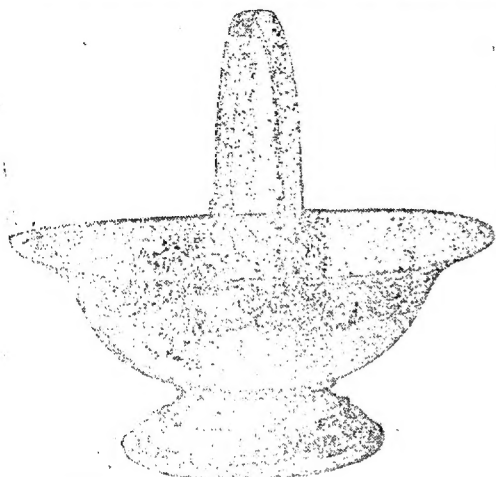
కోరిన చందాదారులకు వెనుకటి 1, 2 సంపుటములు గూడఁ బంపుదుము.

చందాదారులు గానివారికి ఇందలి ప్రతిసంపుటమును పోస్టేజి కాక రు 1-8-0 లు.

పురాణ గ్రంథమాలిక, పితాపురము.

నడకుదుటి వీరరాజుపంతులు.

సంపాదకుడు.

మీ కోరిక ప్రకారము నగలుతయారుచేసి యివ్వబడును.

అన్నివిధములైన బంగారు, వెండి నగలు, వేడుకసామానులు గా జాలు, గొలుసులు, గడియారం గొలుసులు, నాగవత్తులు మొదలగునవి సాఅధముగా తయారుచేసి యివ్వబడును. మావద్ద తయారుచేయునట్లు మానులకు యంత్రసహాయముచే, జక్కగాను, అందముగాను, ద్రవీమం చేయు పైనింగుల యలత్రోప్లేటు గలవిగా యుండును. యింకా అన్ని విధములయిన సీమకమలముల కట్టడపుపనులు చేయబడును. యొకతూరి మా వద్ద ఆర్డరు యిచ్చినచో మీకు సంపూర్ణతృప్తి చెందెదరను నమ్మకముగలదు. వర్తకులు మాకంపెనీవల్ల మంచి లాభము పొందవచ్చును.

12 యించి వెడల్పు వెండిరేకు పొడుగు యంతకావలసినచో యిస్తాము కూలి వివరము వ్రాసినయెడల తెలుపుచున్నాము.

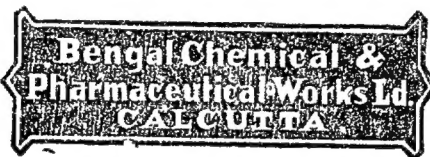
శ్రీ లక్ష్మీ వర్క్సు

లీంఠిలిలాసం సోఫ్ విజయం: జి.యం. శెట్టి లిండు నన్ను, పాప్రయిటరు, మే. సత్యనారాయణాచారి, "సత్యవర్క్సు" 229, చైనాబజారుకోడ్డు, మద్రాసు. నెం 2/19 కోపు వెంకటాచలయ్యర పీఠి, మద్రాసు.

ఓషధులచే చేయబడిన దంతచూర్ణము

ప్రతిరోజు దంతముల కుపయోగించుటకు తగిన దంతచూర్ణము

దంతములకు కాంతి నిచ్చును, నోటియం దుండు దురువాసనను పోగొట్టును, శ్వాసము విడుచునప్పుడు సువాసనగా నుండును. డబ్బా 1-కి ధర రు 0-6-0.

లక్ష్మీ ఇన్సురెన్సు కంపెనీ, (లిమిటెడ్) 10, నిన్ బెట్ రోడ్, లాహోరు చేర్మన్:- లాలా లజపతిరాయి హిందూదేశ వ్యాపారమునందు అమోఘమైనజయము

ఈ నడుమ వెలువడిన సంవత్సర పట్టిక ప్రకారము నిలువ అధికముగా యున్నది.

మొదటి 21½ నెలలలో "లక్ష్మీ" రమారమి రు 80,00,000 లకు ప్రపోజల్సు అంగీకరించబడినది.

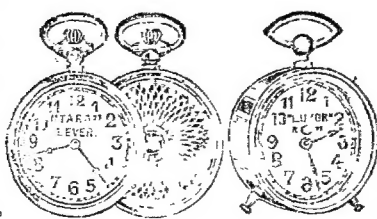
రు 52,00,000 లకు పాలసీలు పూర్తియైనవి. త్రోసివేయబడినవి, నింపిపెట్టబడినవి, లేక నిలిపివేయబడినవి 16,00,000, పూర్తి కావలసినవి రు 12,00,000. మిగతపాలసీలు ఆలోచనయందున్నది.

26-10-25 తేదీన వెలువడిన కలకత్తా "ఫార్వర్డ్" పత్రికా సంవత్సరాది సంచికయందు ఈదినవ తెలుపబడిన ప్రకారము ముద్రితమై యున్నది:- (లక్ష్మీ) లెఖల ప్రకారము అధిక నిల్వయున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఇది అద్వితీయమైన విషయము. అనేక భీమాకంపెనీలు స్థాపితమైన మొదటి కొన్ని సంవత్సరముల వరకును మామూలుగా భీమాకంపెనీల మూలధనమునందు వెలితి తెలిపించుచుండును. ఈ కంపెనీ వాసుగా పరిశోధనచేసి భీమాకంపెనీల విషయమై చర్చవచ్చినప్పుడు ఇది మొదటి తరగతికి చేరినవి తప్పక అందరకు అంగీకరింతురు. ప్రాప్త్య నుకు ఈ జిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు.

(1) కె. సం తానం, మేనేజింగు డైరెక్టరు, లాహోరు. (2) లోకల్ అడ్వైజరు, నెం. 16, సుంకురామచెట్టిపీఠి, మద్రాసు. (3) చీఫ్ ఎజిక్యూటివ్:- తిరుచునావల్లి, పాలఘాటు, మైసూరు, కాకినాడ.

ఇనాము! "C" టైంపీసు ఇనాము!

ఎవరైనను మీయొక్క తారా తీవరు 18 కార్టులు బంగారువత్సరాల జేయగడియారము తీయువారలకు మా యొక్క "సి" రిజిస్టరు టైంపీసు యి నాముగ యివ్వబడును. జేయగడియారము 5 సం॥ములు ఉత్తమము.

కొద్దియే యున్నవి. త్వరలో ఆర్డరుచేసి ఆనందపడండి. జేయగడియారము ధర రు 5. "సి" టైంపీసును యి. నాము పొందండి.

1057 జేయగడియారము 1-కి ధర రు 5. కష్టసు వాచ్ కంపెనీ, తపాలు పెట్టె నెంబరు 265, మదరాసు.

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

జులైసరకులు (26-3-26)

ఇరువదిగజముల "ఫీస్" ధరలు

కాకికొమ్మలు—22 X 22 ముంగిసమార్కు (లి) రు 10-8.

కాకికొమ్మలు—22 X 22 వేరు రకములు (లి) రు 9-12, సరాసరిరకము రు 8-12.

తెలుపుములు—1708 రు 14-15; గ్లాస్ 9000 రు 15-0; ఎల్. ఎల్. 78 రు 9-12; ఇ. సి. 78 రు 10-2; 88-888 రు 18-8; టి. సి. 78 రు 10-0; 8978 రు 9-12, 1702 రు 12-6. 7978 రు 10-0. 2908 రు 8-10.

నూలు

40 నెంబరు, కీమ (5 పాల్ కట్టుకు)—ట్రాక్—రు 6½-1-0 కలవ రు 7-4-0 పచ్చరంగు రు 10-2-0; పడవ రు 8-15-0; కాళి రు 8-14-0 నవరసు రు 8-8.

40 నెంబరు జపాను (పదిపానులకట్టుకు)—నత్త (త్రము రు 12-7-0, నీలసవరము

60 నెంబరు సీను (5 పాల్ కట్టుకు) అడకతెర 18-12-0; నమలి రు 18-8; "గేట్" రు 18-4; గొడ్డలి రు 10-10-0; గడ్డిబండి రు ఎద్దుగడియారము రు 10-9; సింహము వేటకాడు రు పెనపలు రు

60 నెంబరు జపాను (పదిపానులకట్టుకు)—ధూగోళము—నీలంచేప రు 20-1-0.

లోహములు

ఇనుము:—బెల్లియను చట్టకమ్మిలు ఒక బారువకు ధర రు 34, 35.

ఇత్తడిరేకు:—ఇంగ్లీషు రు 258, జర్మను (డిబ్ మాక్) రు 255; రాగిరేకు రు 268, 270.

టిక్ రేకు:—(90 మొదలు 95 వరకు ఉన్న కేస్ ఒకటికి) 9" రు 18-12-0.

కలాయి పెంకురేకు:—24" గేజి 6" 7" 8" రు 15-0 9" రు 15-4.

సిమెంట్ పీపాకు వెల:—

నార్త్ ఆవుమార్కు రు 10-14; "విన్-వే" జర్మని నమలి రు 10-0.

చక్కెర (రెడి) రు 80-12.

వాయిదాధరలు:—మార్చి రు

వేరుసెనగ పప్పులు

మార్చి నెంబరు:—"విక్" రు 52.0-0 సాదా పాను రు 49, రు 50-8.

వేరుసెనగనూనె

"గానుగ" రు 119; "క్రెస్" రు 116-0.

ఆముదము

(గ్రామధర) రు 92.

పదునుచేసిన తోలు రతి 1 టికి

	మొదలు	వరకు
ఎద్దుతోలు (7½ మొదలు 9½ రకులు)	రు 0 12 6	రు 0 18 2
" (తేలిక)	రు 0 14 8	రు 0 15 6
" బెంగుళూరు (8 మొదలు 9½)	రు 0 18 3	రు 0 18 6
" " (తేలిక సరకము)	రు 0 15 0	రు 0 15 6
" (మట్టాడ)	రు 0 18 8	
" (విజయనగరం 7½ 7½)	రు 0 18 3	రు 0 18 6
" (ఏలూరు 7½ 7½)	రు 0 14 8	రు 0 14 9
గజతోలు	రు 0 10 0	రు 0 10 8
గజదూడతోలు	రు 1 0 0	రు 1 1 4
అవుదూడతోలు	రు 1 10 6	రు 1 12 0
మేకతోలు	రు	
గొట్టెతోలు	రు	

పదునుచేయని పచ్చితోలు

బెంగుళూరు మేకతోలు	100-కి	రు 185 0 0	రు 197 8 0
బెజవాడ మేకతోలు	"	రు 170 0 0	రు 180 0 0
బెంగుళూరు గొట్టెతోలు	"	రు 130 0 0	రు 180 0 0
బెజవాడ గొట్టెతోలు	"	రు 120 0 0	రు 175 0 0
ఆవారముపట్టు బారువ 1-కి	రు	30 0 0	రు 36 0 0
కొన్నంపట్టు	"	రు 25 0 0	రు 26 0 0
కరక్కాయలు	"	రు 88 0 0	రు 55 0 0

రానున్న ఎన్నికలు

బొంబాయి రెస్పాన్సివు సహకారవాదులు నిలచుట పూనా, మార్చి 25—రెస్పాన్సివు సహకారపక్షము తమ పార్టీ పక్షమున రానున్న యెన్నికల కభ్యర్థులను నిర్ణయించు విషయము తీవ్రముగ పని ప్రారంభించెను.

యక. సి. కేల్కారుగారు బొంబాయి రాష్ట్రము శైలబ్రతుడిజను ప్రతినిధిగ అందరికి నిలిచెదరు.

సిటీమ్యూనిసిపాలిటీ అభ్యర్థులగు లక్ష్మణునారాయణ్ అప్పగారు బొంబాయి కాపణపక్షపు పూనా సిటీ కంటోన్మెంటు ప్రతినిధిగ రెస్పాన్సివు సహకారపక్షమున నిలిచెదరు. (అ. ప్రె.)

మధ్యరాష్ట్రముల గవర్నరు దంపత్యుక్తముగ 25 వ తేదీ మధ్యాహ్నము శాగపూరునుండి బయలుదేరి ఢిల్లీకి బోయిరి. అవట రెండురోజులుండి పాబ్ మర్చికి తిరిగి వచ్చెదరు. (అ. ప్రె.)

ఇండియన్ మైనింగు సంఘ వార్షిక సభ

కలకత్తా, మార్చి 24:—నేడు ఇండియన్ మైనింగు సంఘ వార్షిక సభలో మాట్లాడుచు ప్రేమోదగారు ఇట్లు చెప్పిరి: బొగ్గు రైతు ప్రస్తుతస్థితిలో వీలైనంతవరకు అమ్ముడగు ఫలములను చూడవలెను. సాధారణపు ధరకు భారతదేశీయులనే కొనవలెను గొప్పకాదు. సంవత్సరమునకు 8000.0 టన్నులు అమ్ముకమును ఇతరప్రాంతముల చూడవలెను. దీనివలన 2000 మాత్రము పని కల్పించబడును. క్రిందటి సంవత్సరము దిగుమతులు 468160 టన్నులు. ఖరీదు రు 117,97,085లు. ఇది సహేతుకముగ లాభ కరముగనులేదు. భారతదేశము ఇంకను ఆఫ్రికా బొగ్గుపై ఆధారపడియుండుట భావ్యముగాదు. రైల్వేవారు బొగ్గుగనులపై డబ్బు ఖర్చు పెట్టకండుటకును లైన్లు బాగుపరచుకొనుటకును తీర్మానించుకొనిరి. గనులలో స్త్రీలను నియోగింపకుండు దినములు రావలెనని కోరుచున్నాను. (అ. ప్రె.)

దాసుస్థారక వైద్యశాల

నేడు ఇరువుర స్త్రీలను చికిత్సకు చేర్చుకొనిరి కలకత్తా, మార్చి 23:—చిత్తరంజనదాసు స్థారక వైద్యశాల స్త్రీలకై ప్రత్యేకించినది నేడు తెరువబడినది. ఇరువుర స్త్రీలను చికిత్స ఇచ్చేవెంట్రుగ చేర్చుకొనిరి. ముగ్గురకు చికిత్స చేసి వంపిరి. (అ. ప్రె.)

నావాసా ఓడ బొంబాయి చేరుట

బొంబాయి, మార్చి 24—అంద్రేస్ తీసికొనిన నావాసా ఓడ ఈ ఉదయమున పై ని క ద శ ము తో 54 ఆఫీసర్లు 28 వారంటు ఆఫీసర్లు 824 ఇతర తరగతులవారును 98 స్త్రీలు 105 పిల్లలతోను బొంబాయి చేరెను. 29 వ తేదిన కరాచీచేరి 1 వ ఏప్రిలు తేదిన బెన్గళూరు చేరువగునైదు దశమతో ఇంగ్లాండుకు బయలుదేరును. (అ. ప్రె.)

గౌ. యస్. ఆర్. దాసుగారు

ఢిల్లీ, మార్చి 24:—గౌ. యస్. ఆర్. దాసుగారు మార్చి 20 వ తేదీన ఢిల్లీ విడిచి బొంబాయి వెళ్లి 4 దినములు అక్కడనుండి తిరిగి 6 వ ఏప్రిలుకు ఢిల్లీచేరి ఒకరోజుక్కడ నుండి లక్నోకి 8 వ తేదీ చేరెదరు. ఢేరాదూసు, లెక్కిలా, సిమవరు, లాహారు చూచి ఏప్రిలు 20 వ తేదీకి సిమ్లా చేరెదరు. (అ. ప్రె.)

జీవితరహస్యము జీవితరహస్యము నీ భవిష్య జీవితరహస్యము అంజనాలయము లోనే తెలిసికొని ఆయన ప్రపంచము! అనందించుము. కష్టసుఖములు, భోగ శ్రద్ధలు, విద్యాబుద్ధులు, జయాపజయములు వేయల నీ జీవిత రహస్యమంతయు అంజనాలయమున గన్నులకు గట్టిపట్టు ప్రదర్శింపఁబడును. నాసిపంఛఁబడును. జాతకములున్నవారు, జాతకములు వ్రాసిపంపవలెను లేనివారు తొమ్మిది అక్షరములు వ్రాసి పంపినఁజాలును. జీవిత రహస్యశోధన ప్రశ్నకు 0-8-0 తక్కిన వివరములు వ్రాసిన తెలుపుదుము. వి. యస్. యస్. శర్మ అంజనాలయము, రాజమండ్రి.

వనోషధి శబ్దార్థనిఘంటువు. మూలక అయిక్కు నింగ్లీషురసామములకు వాడుకలో నున్న తెలుగు పేరులు వ్రాయబడినవి. 35000 శబ్దములకు అర్థములు కలవు ఇది ఉన్నచో వైద్యకళపై సింధు, వర్తకబ్రహ్మబోధిని మున్నగు గ్రంథములు అక్కఱలేదు. క్యాలికోరైండు వెల 3-4-0 లు. అను ఖనిజభస్మరాజము ఇందు సమ స్థానిజములు కుడిచేసి భస్మములు చేయు యూవాని ఆయుర్వేదవిధానములు గలవు. తు 1 కి రు. 500 కిమ్మకుగల భస్మములు కూడ గలవు. క్యాలికోరైండు వెల రు. 2-0-0 రెడ్డి సోదరులు, రాయవరము, గోదావరి. 2454

కామినియానూనె (రిజిస్టరు చేయబడినది) చదువుడు యోచింపుడు కొనుడు జగత్పసిద్ధిచెందిన కామినియానూనె (రిజిస్టరు చేయబడినది) ఉత్తమప్రదేశముల కిది అమోఘమైన వాసనద్రవ్యము. ఇది వెంట్రుకలు ఊడిపోకుండ కాపాడుచు, వాటి యొక్క అభివృద్ధిని, సాగును హెచ్చించును. పుట్టెయిందు గలుగుమంటను పారద్రోలును, బుట్టలను మాన్పును, రంగుమారిన వెంట్రుకలను మామూలు రంగును గలిగించును. దీనియందు మనోహరమైన గువాసగలు. ఉపయోగించిన తరువాత మెడకు ఉత్పామును, చల్లదనమును, మంచియోచిన ను గలిగించును. వేనకు వేలమంది దీనిని ఉపయోగించి, దీనిచే గలుగు అపారమైన అత్యుత్తమణుమును గుఱించి చాలగొప్పగా పొగడి యున్నారు. ఈ దిగువ తెలుపబడిన యోగ్యతపత్రికను చదువుడు. దివాక చందు భండారి, అమృతసరు పంజాబునుండి వ్రాసినది:— “మీ కామినియానూనెను పరీక్షించితిని. ఇది వెంట్రుకలు పెరుగుటకు, అందముగా నుండుటకు చాల ఉపయోగకరము. వి. పి. మూలముగా 4 బుడ్లను దయచేసిపంపుడు. దీనిని ఉపయోగించుటకుమరునకుడు. ఇప్పుడే దీనిని కొనుడు. 1 బుడ్లి ధర రు 1-0-0 పోస్టుఖర్చు 0-5-0 ప్రత్యేకము 8 ” ” 2-10-0 ” 0-12-0 ” హెచ్చరిక:— కామినియానూనె ప్రతి పట్టణమునందును, గ్రామమునందును యందు ప్రతి నాగరికగ్రామముందు తెలియనివర్తక గుఱుకుగల తక్కువరకము నిచ్చి “ఇది సరభము గలదని తెలుసుకొనుడు. గాన అట్టిచల్లని వ్యాపార యానూనె తప్ప మరేదియు వాడకూడదని బహారు బడినది. చేతిరులవలె మీదుట్టు సినీవాడుదురు. 1 బొమ్మ బుడ్లి 1 కి ధర రు 2-0-0 వి. పి. ఖర్చులు రు 0-5-0 ప్రత్యేకము 1-4-0 ” 0-5-0 ” కామిత్ బుడ్లి 1 కి ధర రు 0-2-0 సోల్ వజంట్లు:—ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్గు అందు కెమికల్ కంపెనీ, 285, జమ్నామఠీదు మార్కెట్టు, బొంబాయి.

వివాహము మొదలగు శుభకార్యసమయములందు మమ్ములను మరువకును. ఆకాళింగము గణగడు! } చిన్న వస్తువు మొదలు పెద్దదివరకు మావద్ద స్థాకులోనున్నది!! { తృప్తికరముగా నందును!!! మావద్ద సాదా బంగారుతంగరములు, పువ్వురాగములు, కెంపులు పొదిగిన తంగరములు, తోడులు, మాటీలు, పంకీలు, బిడ్యాణములకు కావలసిన మోపులు, పులకరముల చేతిగాజులు, గొలుసులు, బేసరీలు, ముక్కుపుడుకులు, నాగరలు, మల్లెముగ్గులు, కోజాపువ్వులు, పెండెంటులు, బహుమానపత్రములు మొదలగునవి సిద్ధముగానున్నవి. సీమవెండికి, సవరంబంగారుకు, మేలైన పువ్వురాగములకు, కెంపులకు, పూచీనిచ్చెదము. నగలవిషయములో విసహాయము కావలసినను, చేరుదము. 1842 తృప్తికరముగాలేనిచో పైకము పొపసిచ్చెదము. ఒకడసా మానమ్మకమును చూడగోరెదము. ఉమ్మడిరామయ్య శెట్టి గురుస్వామిశెట్టి కల్లశెట్టి, నగలవర్తకులు, 25 మైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

వివాహము మొదలగు శుభకార్యసమయములందు మమ్ములను మరువకును. ఆకాళింగము గణగడు! } చిన్న వస్తువు మొదలు పెద్దదివరకు మావద్ద స్థాకులోనున్నది!! { తృప్తికరముగా నందును!!! మావద్ద సాదా బంగారుతంగరములు, పువ్వురాగములు, కెంపులు పొదిగిన తంగరములు, తోడులు, మాటీలు, పంకీలు, బిడ్యాణములకు కావలసిన మోపులు, పులకరముల చేతిగాజులు, గొలుసులు, బేసరీలు, ముక్కుపుడుకులు, నాగరలు, మల్లెముగ్గులు, కోజాపువ్వులు, పెండెంటులు, బహుమానపత్రములు మొదలగునవి సిద్ధముగానున్నవి. సీమవెండికి, సవరంబంగారుకు, మేలైన పువ్వురాగములకు, కెంపులకు, పూచీనిచ్చెదము. నగలవిషయములో విసహాయము కావలసినను, చేరుదము. 1842 తృప్తికరముగాలేనిచో పైకము పొపసిచ్చెదము. ఒకడసా మానమ్మకమును చూడగోరెదము. ఉమ్మడిరామయ్య శెట్టి గురుస్వామిశెట్టి కల్లశెట్టి, నగలవర్తకులు, 25 మైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

రంగడు

కూచిమంచి లక్ష్మీనరసింహారావుగారు

(క)

"బాబో, ఆ అయ్యగారు దుడ్డుపుచ్చుకొని చీలమండ మీద గొట్టినారు" అని బాలికలుగయ్యెను మాలి మాటలై లోనికి బ్రవేశించెను. గోధూళికాసమయ మగుటచే నాపంచమ వాడయందలి పురుషులెల్లరు పనిపాటలు చాలించుకొని గంజి త్రాగి యుండును పాకై నచటనున్న మట్టిచెట్టుక్రింద గూర్చుండిరి. ఆరోదనకబ్బము పీరికి వినబడగనే మచ్చటలు మానివైచి పరుగుపరుగున నాసలమున కరిగి యావద్విషయ మానికించి క్రోధోద్బింపిరి. అందులో నొకపెద్ద, "ఎన్నాళ్లూ యీబాధ. ఈ దిక్కుమాలినబ్రతుకు బ్రదుకుటకంటే చచ్చుటయే మేలు. చావు యేనాడో వచ్చునదే. గాజులు తొడిగించుకొని ముండల వలె మన యాడువాండ్ర నవమానించుచుండ గ్రడ్లు మిటకరించు కొని చూచుచు చేతకాని పెద్దమ్మలవలె నూరుకొని యుండవలసి నదేనా" అని వీరావేశము కలిగించుమాటలు పలుక వారందఱు దుడ్డుకట్టలను చేబూని నొండొరులకయ్యసన్నాహమునకు ప్రేరేపించుకొనుచు పడిగ నడచుచుండిరి.

ఇంతలో యెడలనుండియో వచ్చుచున్న రంగడు వారి కెదు రెయ్యెను. రంగడు వారి యాదృత్యమునకు రిచ్చవడి విషయ మేమని ప్రశ్నింప వారిలోనొకడు యావద్విషయము నెఱుంగ జేసెను. ఆతఁడును అమృతము వర్షించు స్వాంతచనముల నిట్లు పలికెను: "నాయనలారా! కాలమున కెంతటివారలను కట్టునడి యుండవలెను. పతితుల మగు మనపై దైవ మేమాటి కైన దయారసమును వర్షింపక మానడు. కాలచక్ర మొక తీరుగ నుండబోదు. త్వరలో మనకు మంచి దినములు రాకమాన వు. చీకటిరాత్రులు స్థిరముల! కార్యవాదలమగు మనకు దౌర్జన్య పద్ధతు లేల! నామనవి నాలికించి యీ అధమమార్గ మవలంబించి దేవము వృద్ధిచేయుచుండు!"

రంగడు డిట్లు బలిమాలి వారి కోపాలమును చల్లార్చెను. రంగని మాటయం దిట్టి గౌరవము కలదు. పూర్వక ర్యాసభవము చే నుత్తమ లభమకులములందును, అధమ లగ్రజాతులందును నుద్భవించుచుండురు. ఇది శృష్టియందలి దురవగాహమున నుద్భుత విషయము. మంటియందు మణు లుద్భవించుటయు శేవనము నిచ్చు వారిధరమునండి యుల్ల లుద్భవించుటయు నుద్భుతము కాదా! రంగడు ఆ మాటలైలోని కులపెద్దయొక్క కొమా రుడు. రంగడు మేధానంపైతికల కుశాగ్రబుద్ధి. వినయవిధేయ తలు వానియందు మూర్తిబింబించియుండె ననిన నతిశయోక్తికాదు. వాని వేమభావలనబట్టియూ, చేష్టలను చూచియు యెవరును పంచమబాండవి యనుకొనరు. వైక చేర్చొనైన పంచమవాడ "పంచలింగాలు" అను గ్రామమునకు సమీపమునందె యుండెను. ఆ గ్రామమున కధికారియగు హనుమయ్య సౌజన్యరాశి, దయా ర్పహృదయుడు. హనుమయ్యగారికి వెంకటేశ్వరుడ డనునాతఁ డొక్కడే తనయుడు. వెంకటేశ్వరునకును, రంగనికిని మిక్కిలి స్నేహము. వీ రిరువురును జాతిమాత్రముచే భిన్నులైరి కాని తది తర విషయములలో నొకేప్రాణముగ మెలగుచుండిరి. రంగని తండ్రియగు రామస్వామి చాలకాలమునుండి హనుమయ్యగారి వద్ద పాలెరుగనుండి భయభక్తులతో మెలగుచుండెను. రామ స్వామి పాలెరుగ లేడు. చనవు గలిగి బిడ్డవలెనే చేరించుచుండె ను. హనుమయ్యయు రంగని కుశాగ్రబుద్ధికి సంతోషించి తన తన యునితోఁ బాటుగ నా యూరి పాఠశాల కనిపి విద్య నేర్పించెను. మహాత్ములకు లోకమేకదా కుటుంబము. రంగడును గ్రామాధికారికరుణచే నా పాఠశాలయం దున్నతతరగతివఱకు విద్య నభ్యసించెను. తనతోఁబాటుగ తోడివారలను హనుచేసిన జన్మసార్థకముగ నను నుదాలోదేశమొం దాదనిన ప్రేరేపించెను. ఇట్లుదేశ ప్రేరితుడై బాల్యమిత్రుడగు వెంకటేశ్వరుని వాగ్దన ప్రాత్యహసాహాయ్యము లాతగా గైకొని దూమణధూమణ తిరస్కారములను బాటింపక రాత్రి పాఠశాలను స్థాపించి తాను స్వయముగా బోధకుడై విద్య నేర్పి వారల యజ్ఞానాంధకారమును బారదోలెను. మధుమాంసములు నేవించుకొని వారి లో కట్టడి యొనర్చెను. ఎవరైన పూర్వవాసనచే నెప్పుడైన మధుపానమును గాని, మాంసభక్షణమును గాని నేవించుట తట స్థించునని నందఱి సమక్షమున నా యపరాధికి పదిరూపుము లు జరిమానాగా విధించుటయు నా జరిమానా మొత్తమును రామమందిరముకొరకు వినియోగించుటకు నొక కఠిననియమ మునా రందఱి సమ్మతిమీచిన విధించెను. కులకట్టడి యధమ జాతులయందే కదా నిలిచియున్నది. ఈ నియమము నుల్లంఘించి తిరుగ పూర్వాచారముల నవలంబింతురేమో యని యాలో

గ్యతాభ్యాధికారులను స్వగ్రామమునకు రావించి మృజిక్కు లాంతరు సాహాయ్యముచే బ్రతిపత్తుమున కొకసారి యాలోగ్యో పన్యాసముల నిష్పించుచుండెవాడు; వారిలో భక్తి కుదురుట కుఁగాను రామమందిర మొండు స్థాపించి యందుఁ బ్రతినిత్యము సాయంకాలము రెండుగంటలు శ్రావ్యముగ పురాణమును జదివి వినిపిరచెడివాడు. ప్రతి తనివారము రాత్రులయందు భజన గావించెడివాడు. తన గ్రామములోవలెనే తదితర పంచమవాడ లలోఁగూడ పంచమజాతి యేనాటికైన నీ హేయచారము లను విడిచి విద్యావంతులై మానవబృందములో తడితర జాతు లనుభవించు గౌరవమును సంపాదించుకొనకుండురా యని యను కొనుచుండెవాడు. పంచమజాతి నుద్ధరించు మహనీయు లెవ రైన దైవానుగ్రహముచే గలుగకుండురా యని తలపోయుచుండెడివాడు. స్వగ్రామములోవలె తదితర గ్రామములలోఁగూడ నే నాటికైన రామమందిరములు జలసి వారిలోఁగూడ భక్తి పాదుకొనకుండ నుండునా యని మురియుచుండెడివాడు. పై మహాన్నతకార్యము లేనాటికొకడ నిర్వహించుట యని యా లోచించుకొనుచుండెడివాడు. రంగనిపట్ల యా మాటవాండ్ర కత్యధికముగ గౌరవము కలదు. ప్రతివిషయమునకును రంగనితో సలహా చేయుచుండెవారు. రంగని హితవులను గురూపదేశ ములుగ భావించెడివారు. వాని పలుకుల నత్యంతాప్లవముతో నాలకించెడివారు.

దెబ్బలు తిని దీనముగ విలపించుచువచ్చిన మాలి రంగని తల్లియే. ఆ మానవదైత్యుడు క్రోధోద్రేకముచే నొడలెఱుంగ కుండ దండప్రవేశము గావించుటయు నా దెబ్బ తీనముగ తగులుటచే నామె మంచము పట్టుటయుఁ దటస్థించెను. రంగడు హనుమయ్యగారివద్దకుఁ బోయి వృత్తాంత మెఱిగించెను. ఆ సౌ జన్యశిఱుడును జాలిగొని దోపిసి బిలిపించి తన రీతిని దండించెను. వైద్యసాహాయ్యము నిచ్చెను. ఇక కావలసినదేమి? చికిత్సచే మాలికి దెబ్బబాధ కొంచెము నయమగుచుండెను. రంగడు కాంతిత పహియించి పట్టుబట్టి వారింపకున్నచో నా గ్రామ ములోఁ బరిస్థితు లెట్లుండెడివో కద!

(చ)

ఆ దినములలో నసహాయోద్యమము విజృంభణయం దుండెను. పంచమ సమస్య పరిష్కరింపఁబడకున్న దేశమునకు ముక్తిలే దనుభావము ప్రతివారియందును వ్యాపించి యుండెను. పంచమ బహిష్కారవిషయమై నచ్చటచ్చట వాదములు బయలుదేరెను. ఆ గ్రామమున కొక అసహాయోద్యమప్రచారకుడు రా దటస్థించెను. ఆయన పూర్వాశ్రమమునం దొక న్యాయ వాది. వేలాదాయము వచ్చు వృత్తిని దేశసేవకై త్యజియించి డిక్షగా కొనిన చరితాధ్యుడు. ఈ వచ్చిన ప్రచారకుఁ డిదివరలో బతిచితుడై యగుటచే నాతనికి సన్యాసములో నేమాత్రము కొఱత కలుగలేదు. ఆయనయు గ్రామాధికారియగు హనుమయ్యగారి యింటనే బసవిడిపి పలువిషయములగుర్చి యాయనకు నచ్చజేసెను. గ్రామసావేరిలో హనుమయ్యగారి యా జమాన్యమున నొక సమావేశము జరుపబడెను. ఆ యూరివార లాబాలగోపాలమును నా సమావేశమునకు వచ్చిరి. వెంకటేశ్వ రుని ప్రాత్యహసముచే రంగడును తనతోడివారిని వెంటబెట్టు కొని యాసమావేశమునకు వచ్చెను. వీరు ప్రత్యేకస్థలమునందు వేరుగఁబూర్చుండిరి. అవ్వక మేఘగంభీరభావణంబుల బలు విషయములగుర్చి యుపన్యసించుచుఁ బ్రస్తావనమున పంచముల బహిష్కారనిరసవిషయము నెత్తుకొని యిట్లు పలుక సాగెను. స్వత్యులపట్టిదేశకాలపరిస్థితుల ననుసరించి నిర్ణయించిన వగుటచే నవి ప్రమాణము కాబాలవు. అవి ఆయా కాలమం దుండు పరిస్థితుల ననుసరించి మారుచుండును. శ్రుతులయందుఁ గాని, వేదమునందుఁ గాని ప్రమాణగ్రంథముగ గీతాశాస్త్రము నందు గాని పంచమజాతి విషయమై చెప్పఁబడియుండలేదు. శ్రీకృష్ణభగవానుడు వర్ణవిభాగమును గూర్చి యర్జునునకు బోధించుచు "చాతుర్వర్ణ్యం సృజామ్యహం" అని చెప్పియుండెనే కాని పంచమ వస్త్ర జాతులనుగూర్చి చెప్పియుండలేదు. అప్పు టి రాజులయొద్ద అగ్రజాతుల కుండుపలుకుబడిచే సంకరజాతి వారికే బ్రాహ్మణ్యక్షమగ బహిష్కారము విధించిరి. ఇందుచే ననులోమబిలోమజాతు లుద్భవమైనవి. పూర్వ లాసర్వన, తత్పి దమున కిప్పటి సంతతివారిని నిష్కారణముగ, నిర్దయవహించి బాధించుట యేటి న్యాయము? ఇంతకంటే సహారము మరేమున్నది? మతాంతరుల ను గౌరవించు చుంటిమి. వారిని చేరదీసినట్లు మనవారిని, చేరదీయకుంటిమి. శునకములకంటెను, పసుపత్త్యదిజంతుజాలముకంటెను మీనముగ నాదరింపబడు ఈ పంచమజాతి విసిగి గత్యంతరము లేక మతాంతరులై మనచే గౌరవముపొంద నిచ్చగించుచున్నారు.

ఇది మనమతమునకు బలహీనము కాదా? మనసోదరుల హక్కుల నొగదొక్కినప్పుడు ఖండాంతరముల మన హక్కులను నిలుపుకొన బోరుట పరిహాసాస్పదముకాదా? ఇంట గలిచినపిమ్మట గదా రచ్చగెలుముట" అని సహేతుకముగా శ్రుతిగీతానిప్రమాణములతో ముచ్చటించుచు నాయూరివారల హృదయములను ద్రవీంపజేసెను. "కాలానుసారముగ మార్పు జనించుచుండును. అది అనివార్యము. ఆచార మాయాకాలపరిస్థితులనుబట్టి యెంత మంచియుద్దేశముతో నేర్పలుపబడినను రానురాను ప్రాణగొడ్డమై తనరును. ప్రస్తుతకాలపరిస్థితుల ననుసరించి యా యాచార ము నడిలంపకున్న సంఘర్షణము బయల్పడలక మానదు." అని అంత్యమున బరికినపలుకులు ప్రతివారి మనమున నాటుకొనెను. వెనుక నిర్దేశ తుకముగ దగ్గరకు వచ్చిన దము క్రోధముచే నొడలెఱుంగకుండ మాలినిగొట్టిన పండితుడు లేచి, "పంచము లను బహిష్కరించుట శాస్త్రసమ్మతముకాదా? నామెచ్చు రణమే చేయవలెనని యాబాతిని గౌరవించి నెత్తిపై నెక్కించుకొనుట! "కలౌ పంచ సహస్రాణి జాయతే వర్షసంకరః" అని శాస్త్రకారుడు చెప్పియే యున్నాడు. ఇట్టినుండుదు లుద్భవమగుచున్నవి. కావుననే మానవులకు దీర్ఘాయుర్దాయము పట్టుకున్నది." అని గొణిగొనుచు మనుస్మృతినుండి కొన్ని ప్రమాణములను చదువుచు పంచమబహిష్కారము శాస్త్ర సమ్మతమే యని విశేషముగ వాదించెను. లక్ష్మ్యులక్షణజ్ఞానములేని పండిత బృందము గ్రంథస్థవిషయములను చిలుకపలుకలవలె నేకరువుపెట్టుదురే కాని వానిని ప్రస్తుతవిషయముతో సమన్వయముచేసి చెప్పక క్తి లేనందున హేతుయోగమునందలి యిప్పటి వారికి నచ్చవు. ఆ విద్వాంసుఁడు పంచమబహిష్కారము శాస్త్రసమ్మతమే యని నిరూపించుచు నేవేయి ప్రమాణ్యోకములను సంతతిధారగ నప్పగించెను. ఉపన్యాసకుఁడు వాని నన్నిటిని చక్కని యుక్తులచేఁ బ్రమాణములను జూపుచు ఖండించి వైచెను. అందుపై నా విద్వాంసునకు వాదమునకు యుక్తులు దొరకక "శేషం క్రోడేన పురయేత్త" నునట్లు కోపగించుకొని యేవేయి గొణిగొన సాగెను. వీరిరువురి వాక్సమరము శ్రోతలకు విసుగుగ నుండెను. ఒక దుండగిఁ డేమాలనుండియో "పంచమ బహిష్కారము శాస్త్రసమ్మతమా? యజ్ఞసాధికర్మల సేవమున విత్త మార్జింపు మనియు, వర్ణవిరుద్ధముగ సత్యదేవతను త్యజించి ధనాశాపాతకులై తప్పుసాత్త్వము లీయవనియే శాస్త్రము విధించుచున్నదయా?" అని యఱచెను. ఇక నేమున్నది? తోకద్రొక్కిన కోడైత్రాచువలె, ములుకుదెబ్బలకు గుటియైన వ్యాఘ్రమువలె మండిపడుచు, "చండాలులతో సహపంక్తి చేసి వర్ణాశ్రమాచారములను, దగ్ధము చేయుడు. ఈతావున నండుట దూష్యమని పలుకుచుఁ దనవారిని కొండటిని వెంటబెట్టుకొని లేచిపోవుమండ గ్రామాధికారియు, నచటిపెద్దలు కొందఱును నా కొంటెవానిని మందలింప. నాతఁడు త్నమపణ జేడుకొనెను. నా రందఱు బతిమాలిరి. "మొగుడు కొట్టినందుకు గాదు కాని తోడికోడలు దెప్పినందుల కనినట్లు" పదిమందిలో ను తన చేష్ట బయల్పడినందుకుఁ గాదు కాని యుపన్యాసకుని తో సహేతుకముగ వాదించి సభవారిని తన వాదముచైపునకు మరలంపజాలక పరాభవము నొందితిమను కించచేసి నిది నెడముగఁ జేసికొని యాతావునుండి చెడలిపోయెను.

సభాధ్యక్షత పోషించిన హనుమయ్యగారును సుపకంహోపన్యాసమున తన యుదారభావము నిట్లు వెల్లడించెను: "ఆచారవ్యవహారములు కాలపరిస్థితిబట్టి విధిగ మారవలెను. ప్రాచీను లాసర్విన పాపమునకు ప్రస్తుత సంతతివారిని గూడ బాధించుట కడుపాపము. ఏడుకోట్ల హీనజాతుల నుద్ధరించి రక్షింపకున్న దేశమునకు ముక్తియేమి? మనము ప్రతివిషయము నాచరింపవలెనుగాని కంఃకోమగ చెప్పిన ప్రయోజనమేమి? ఆ అధమజాతులకుఁ గావలసినది కడుపునిండకూడ; కట్టుకొర బుద్ధి దారిద్ర్యవిమోచనమే స్వరాజ్యస్థితి. కావున నే నింతటితో నాయాగులావు వృత్తికి స్వస్తిచెప్పి స్వదేశ వ్రత డిక్షాపరుడవై పంచమోద్ధరణమునకుఁ బాటుపడెదనని యిదే మీ యందఱి మోలగు బ్రమాణము గైకొనుమంటిని. పంచమవాడయం దేబదిగృహములు కలవు. ఇంటింటికి రెండు రాటములు చొప్పున పంచరాటములనిచ్చి కూలికి నూలు విడికించెదను. నేకగాండ్ర నిరువురను విడిపించి స్వంతమగములపై స్వదేశవస్త్రములను తయారుచేయించి యింతటినుండి నేనును నాగృహములోనివారును కట్టుకొందుము. ఇంతియకాక నామిత్రబృందమునగూడ స్వదేశేవస్త్రధారణ మొనర్ప బ్రోధింపించెదను. ఈసకల్యనిర్వహణమునకు నాతనయుఁడును, వెంకటేశ్వర్లును తోడ్పడుదురుగా" అని ముగించి సంతోషధ్వానములు మిన్నంటి, సమావేశము జాలించెను. పంచములను లేవకు మంచిదనుము సంతప్రాప్తము

రాజప్రతినిధి ఆంధ్ర సందేశము

తన పరిపాలనమును సమర్థించుకొనుట

మూత్రము మారేది, రాజప్రతినిధులు మారేది, భారత ప్రభుత్వవిధానము మారదు!

(అనాసియేటెడు ప్రెస్)

డిల్లీ, మార్చి 20:— నేను రాజప్రతినిధి ప్రసంగించుటకు వచ్చునదికి ప్రభుత్వ సభ్యుల స్థానములందు ఎక్కువ ప్రాధాన్యమును, సత్కృతిని, ప్రభుత్వ సభ్యులను యూనిఫారముల వేసికొని కూర్చోని యుండిరి. పెద్దల సభ్యులకు ప్రత్యేకింపబడిన బల్లల వెనుక అసెంబ్లీ సభ్యులు కూర్చోనిరి. రెండు సభల సభ్యులను నూరుమందిరైగా వచ్చియుండిరి. రిశింగు ప్రధ్వీ సరిగా 11 గంటలకు వచ్చి రాజప్రతినిధికి ప్రత్యేకింపబడిన స్థానములందు కూర్చోనెను. 11.5 గంటలకు రాజప్రతినిధి మేళతాళములతో వచ్చి తన యువన్యాసము నొసంగిరి.

రాజప్రతినిధి ప్రసంగము

ఇదియే నాకడపటి ప్రసంగము. మిమ్ములను విడిచిపోవుటకు విచారముగదున్నది. ఈ సమయమున గ్రామీణులను, కార్మికులను, యాచారి శ్రమజనులను కలెవు పుచ్చుకొందును. ఇప్పుటి కై దేవతలనుండియు నేను వ్యాధిని నిర్మూలించిన స్థానము నకు నెలవు. భారతదేశమున గల రాజప్రతినిధి యుండుట కొద్ది కాలపు ముచ్చటయే. ఈ విషయ సందర్భములలో జేసినపనియు క్లప్త ప్రాముఖ్యమును గనుగొనుటకు కాలక్రమే విషయము లన్నియు దారిలోబడి అన్నిటిని సరిగా పరిశీలించిన గాని మీరు గారు. ఈ కాలమున బాధ్యతాయుత స్వపరిపాలనము ననుబుదాము వేరుబడినది చరిత్రకారులు వ్రాసినట్లును. అభివృద్ధి చాల నెచ్చుదిగ జరిగినది కొందరు గినిసి ఆగ్రహపడవచ్చును. కారణము బాగా పునాదిజేయుచే పైన పూర్వము నిర్మించియున్నదనియే వారికి కోపము. సంస్కరణములు ప్రవేశపెట్టిన యిన్ని సంవత్సరముల నుండియు నవము కలసి మెలసి యుంటిమి. ఇప్పుడు కొత్త కాసనసభలు ఎచ్చిన రాజప్రతినిధి వానితో నొకటియై యెన్నియో అడ్డములకు లోని న గు ముండు వల నెవచ్చెను. మొదటి రోజులలో తరుచుగా బైటి గర్జనములు గూడ పైబడుచుండెడివి. మన మన్ని వేళలందును సమరప్రతిపత్తితో నుండలేదు. ఒక్కొక్కప్పుడు తీవ్ర విభేదములుగల్గుచుండెను. ఒక్కొక్కసారి రాజప్రతినిధికి గల ప్రత్యేకాధికారముల చలాయించబడినప్పుడుండెను. కొందరి చర్యల నెంత తీవ్రముగ ఖండించినను నేను వానిని నావిధ్యుక్త మని తలచియే అట్లు జేసితిని మీరు నమ్మువలయును. నాకును నా ప్రభుత్వమునకు గాని అభిప్రాయభేదము అనుసరించుమార్గమున ప్రభుత్వాభివృద్ధి కాలమునందును వచ్చెను. ప్రయోజనమునం దేమియును భేదము లేదు. భారత దేశాభివృద్ధికి శ్రేయమునకును మనము ప్రయత్నముల జేసితిమి.

కానైయున్న నని సంతసించి మానవమూర్తికి కృతజ్ఞతావందనములు సరిపెరి.

రంగునిట్లు ఆమూరి పాకాలోపాధ్యాయున కమిత ప్రేమ. ఆ ప్రధానోపాధ్యాయుని డిలెనిషను మై యెధికారులకు వ్యాసినెల కేబివిద్యార్థులు వేతనముగల యుద్యోగము వేయించి యావార్త రంగుని కేజింగెడు. రంగుడును ప్రధానోపాధ్యాయుని దయకు కృతజ్ఞుడై, వాని పరోపకారపాఠాంతరన్నియో వందనల లిప్పించి యంతంతప్రభోగమునకు విరగింపమన నాయుద్యోగమును స్వీకరింప జాలనని త్యజించివై వెను. ఈ వారోద్దేశప్రేమలగు మహనీయుల కీయుద్యోగ విసర్జన మొకలెక్కయో? తండ్రిప్రాతానామచ వెంకటేశ్వరుడును మిత్రుని వలనే పట్టపరీక్షకు దింఖాను పెట్టియు పరీక్షకుఁ బోనూనుకొనెను. వాళ్ళాత్మవిద్యయొక్క విలువ తగిన యాదీకములలో తిండ్లులు అజ్ఞానతైతి నయులు విద్యావంతులై ముం దెప్పుడో యాజ్ఞించి తమ ముప్పు గడపెదరను భ్రమచే బిత్రాత్మమగు మాన్యపు కొండలను కురువయించియో, విక్రయించియో లేక రమణిని పుట్టిని దానిని దానిని తమనా వ్యవసాయములలో కా. స్వకాండ ప్రభుత్వమునకు నానాక వ్యవహారములలో నుండికే జేసినచేదనిచెప్పమున నభయ ప్రభువులకు అయ్యుండునూనూ.

అభేద విషయములు

నాయుద్యోగపరిమితి పూర్తియగుచున్నది. ఇప్పుడు మనకు భేదాభిప్రాయములు గల విషయము లనవసరముగ జెప్పగోరను. అభేదవిషయముల నేక ముండుటచేత వానినే దెలుపగోరెదను. వానివలన ముఖ్యముగ సభ్యులములు గల్గెనుగాని రాజకీయ వివాదములు ఆందోళనములలో వానికంగీకరించుటలేదు. సంస్కరణములను పరిశీలించుట నే నిక్కడికి ప్రత్యేక ముత్తరువుతో వచ్చితిరి. నాకు సంస్కరణమున్న యెక్కు డభిమానముగలదు. నే నుద్యోగమునం దున్నంతకాలమును యావిధానమునే యనుసరించుచు యిందులకీ కక్షినంతను భారబోసితిని. వాణిజ్య, పారిశ్రామిక, ఆర్థికవిషయములను రైల్వే అభివృద్ధియు, టారిఫులును మ రి కొన్ని విషయములు భారతదేశమునకు అవసరమైనవియు నేను పరిష్కరింప బనిజేసితిని. ఈ సందర్భముల నన్నిటిని పరిశీలించితిని. నేను యీ రోజున భారతదేశమునకు కాసనకర్తలకు ముఖ్యముగ వేరువిషయమై క్లుప్తముగ జెప్పెదను. నేను పరిపాలనాధికారమును మరియొకరికి, ఒప్పించుటలోపల రాజకీయపరిస్థితులగూర్చి కొన్ని అభిప్రాయముల దెలుపగోరెదను. నేను నామస్ఫులోనున్న ఉద్దేశ్యములను ఎట్టి అపహేలులేకుండ నెప్పుడును స్పష్టముజేయుచు, ప్రభుత్వ నాక నే తెన్నున నడుపునదియు చెప్పుచునే యుంటిని.

సంస్కరణములు

నేను రాజకీయ సమస్యలయందు కొన్ని మంత్రముల గూర్చి జెలుపగోరెదను. భారతదేశమునందు రాజకీయ ప్రభుత్వ విధానములందు మార్పుగాలెనని యెంతశ్రద్ధవహించినను సంస్కరణములను ప్రవేశపెట్టుతరి ఇంగ్లాండులో వాని కొనంగిన ప్రాముఖ్యము తరువాత భారతదేశమున తగినంతగ గుర్తింపబడక పోయెను. సంస్కరణములవలన ఇంగ్లాండుకును ఇండియాకును గలసంబంధమునందు త్రొత్తపూర్పు యేర్పడెను. భారతదేశము యొకమై జాతీయ ఆత్మనిశ్చయమును గాంచు మార్గమున బెట్టెను. సార్వభౌమ చక్రవర్తి జెప్పినట్లు భారతప్రభుత్వాభివృద్ధికిని ప్రజల సంతృప్తికిని యానూతన ప్రభుత్వవిధానమును పార్లమెంటు అంగీకరించెను. కన్నాటుప్రభువు నూతన కాసన సభలను ప్రవేశపెట్టుటకు ప్రత్యేకసానుభూతి ప్రాతానామచ సందేశముం గొనివచ్చిరి. ఒక నెలయైన పిదప సంస్కరణ కాసన సభల నెలుల పనిజేయవలయునో నా కుత్తరువు లీయబడినది. అందు బ్రిటిషు భారతదేశము సామ్రాజ్యములో నొక భాగముగ నుండి బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును గాంచి తుదకు స్వతంత్ర దేశములతో సమాన స్థానమును బొందు నట్లుల పార్లమెంటు వారు ద్వేషించిరి దెలుపబడినది. నేనీ విషయ సందర్భములనుండియును యాయుత్తరువులనే విధ్యుక్తముగ నెరవేర్చుచుంటిని. అయ్యది జయప్రదముగ నెరవేరుటకుగాను యావిధానమునందు ముఖ్యముగ నంశముల నిర్వర్తించుచుంటిని. నాప్రయత్నములందు సార్వభౌమని ప్రభుత్వముయొక్క ప్రాతానామచ సానుభూతియు నుండెను. నేనుద్యోగమున నున్న కాలములో విరుగురు ప్రధాన మంత్రిలును నలుగురు భారత మంత్రిలును మారినను యావిధాన ము విచ్చిన్నముగ నెట్టిపూర్వలేకుండ జరుగుచుండెను. దానిమార్గమునండి తప్పించుటకుగాని మార్పుటకుగాని కోరిక లేకపోయెను. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో భాగముగనుండి భారతదేశము బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును బడయవలయునని నేనుద్యోగము వహించునపుడు విధించబడిన మరతులే బ్రిటిషు పాలనావిధానాదర్శముగనుండెను. నేనీసంగతులన్నియు జెప్పినది. సార్వభౌమని ప్రభుత్వ విధానము మార్పు లేకుండ నిశ్చలముగ నుండెనయే. ప్రభుత్వములు మారుటతోనది గూడ మారలేదు. రాజప్రతినిధులు మారినను యిదిమారదు. ఏలనగా నాతరువాత రానున్న ఇర్విన్ ప్రభువుగూడ బయలుదేరుటకును భారతదేశము స్వపరిపాలనను బడయుటకు సక్రమ ప్రభుత్వమార్గములనే నడుపుటకు ప్రయత్నించెదమని చెప్పితి. భారతీయునిశ్చింతి యాసంస్కరణములు అపొమలకు లోనై నీచముగ పరిగణింపబడుచున్నవి. అయినను అదిసరకప్పుడును లేనటువంటి రాజకీయాభివృద్ధికి గారంటిని

ప్రాతానామచ, ప్రతిష్ఠ యేర్పడినది. ఇంతేగాక వానివలన భారతదేశము ఇంగ్లాండుకును సామ్రాజ్యమునకు మరింత సన్నిహితమై సామ్రాజ్యములోని స్వతంత్రరాజ్యములతో బాటు అభివృద్ధిగాంచుట కవకాశము గల్గును. నేనీ విషయములన్నియు గట్టిగ జెప్పుట యేలనగా, నేను మొదట యింటివద్ద బయలుదేరి నప్పటికన్న నూతనవిధానముపై యిపు డైదుసంవత్సరములు పనిజేసిన పిదప ఎక్కువ విశ్వాసము యేర్పడెను.

ఒక ప్రభుత్వవిధానమును నిర్ణయించుటకు ప్రజాప్రభుత్వ సంస్థలాధారముగ దీసికొనవసరము, అందు ముఖ్యముగ బ్రిటిషు సంస్థలను దీసికొందురనియు, ఆ మార్గములు భారతదేశమునకు వర్తింపవలయునని జెప్పుమాటలు నాకు దెలియును. కాని యీ ఆదర్శములు చాలకాలమునుండియు బ్రిటిషు ప్రభుత్వముతో సందర్భముగలిగియుండుటచేత భారతీయుల మనములలో నాటి దేశాభివృద్ధి కవి ముఖ్యములని భారతీయులే చెప్పగలరు. బ్రిటిషు ప్రజాప్రభుత్వసంస్థల యాచర్యములు భారతదేశపరిస్థితులకు ఎర్తింపజేయుటలో కష్టములుగలవని మాకు దెలియకుండ దాచుట వలన ప్రయోజనములేదు. మీ భారతదేశమును అచటి రాజకీయ నాయకులను యెదుర్కొనవలయును. ఇంగ్లీషు సంస్థల ముఖ్యధర్మము. సర్వ శ్రేయ ప్రయోజనముకై వ్యక్తుల హక్కులను లెక్కపెట్టక విశ్వభావముతో బనిజేయుటయే యున్నది.

వివిధమత విభేదములు

భారతదేశములోని పరిస్థితులు ప్రకృతి సిద్ధముగ నీవికలమునకు అనువూలముగ నుండవు. వివిధజాతులవారు వేర్వేరుచారి త్రకఖ్యాతితోనున్నారు. విభేదాదర్శములు గలవు. అట్టికరి వికలముగలుగుట దుర్లభము. విద్యానాగరకాళి నృప్తియందు అసమానత్యముండుటవలన విభేదములు గలుగుచుండును. జాతి మతవిశేషములవలనగూడ వేర్వేరుమార్గముల బోవుచుండును. ఇట్టికరి పరిపాలనా సమస్య లెంత క్లిష్టముగనుండునో చెప్పనక్కరలేదు ఈ కష్టములను అన్నిటిని నేనేకరువు పెట్టగోరను. కాని వానిని చెప్పుటలో నాయుద్దేశము అవిప్రోసివేయవలసి నవిగావలెయే. వానిని నిర్మత్తము జేయవలెదు. ఎటుదిగినను భారతదేశమున నివియుండు అడ్డవచ్చును. మతవైషమ్యములెక్కువైన విషయము భారతదేశమున కంతకును దెలియును. నేను వానినిగూర్చి యెక్కువగ జెప్పనక్కరలేదు. నేనువానినిగూర్చి చెప్పవలసినవిన్నది భారతదేశములో నవియెక్కువగనుండుటచేతను, అవిపైపైన పోవునవిగాకపోవుటచేత నైయున్నది. అవి భేదములకు బాగా మూలములు ప్రాకినవి. వానిని కులభముగ పెళ్లగింప వలనుపడదు. భారతదేశమునందు విజ్ఞానవారందరకును యీ విషయము తెలియును. ఆ విషయము తెలుపకుండ ఊరకనైనను భారతదేశ రాజకీయపరిస్థితుల మాట చెప్పుట వలనుపడదు. ఈ విభేదములను భారత దేశభక్తులను భారత జేజ్ఞులను పరిష్కరింపబూనెద రను నమ్మకముతో నేను నవలి వి నెదను.

ప్రభుత్వవిధానము మార్పు జెప్పదు!

నేను భారతదేశమునుబిడి ఇంగ్లాండుకు పోవలసినవచ్చునప్పటికి నూతన ప్రభుత్వవిధానముకొంద భారతదేశ పరిస్థితులెటులనున్నదియు దీరముగ నాలోచించితిని. అట్లాలోచించిన పిదప నాఅభిప్రాయములను మిత్రభావముతో మీకు చెల్చి పరిపాలనమునందు మీసహకారసద్భావముల బడయగోరెదను. ప్రభుత్వనిర్మాణమిప్పుడున్నట్లు నిర్దోషముగనున్నదని నేనేమాత్రమును జెప్పను. మార్పులక్కరలేదని గాని, నూత్నపరిస్థితుల ననుసరించి సవరణ లక్కరలేదనిగాని నేను జెప్పను. ఈవిషయము కొంతకాలమైనపిదప విచారణకు వచ్చును. అప్రామ్యాటరికీమిషను నియమింపవలసిన లేదీకి ముందే నియమించుట కుండవలసిన మరతులు నేనును నాప్రభుత్వమును చాలతరుచుగా జెప్పుచుంటిమి. వానిని మరల జెప్పనక్కరలేదు. నేను అపహేలును దొంగింప నెంతప్రయత్నములు జేసినను నేను జెప్పు సభిప్రాయములకు అన్యధాభావముల గలుగజేయుచున్నారు. నేను ముఖ్యముగ నొకటి దెలుపగోరెదను. ఎప్పుడుగానియే రాజకీయ పక్షమునైనను పూర్తిగాంగిపావలసినదిగ నేను కోరియుండలేదు. ఈవిషయమున నాకన్న నాతరువాత వచ్చువారు ఎక్కువ అవ్యవసంతులుగ నుండురని నమ్మెదను. వారు తమ నూతనప్రభుత్వప్రారంభమున సద్భావప్రకటనమును గావించి సమరసభావమును బడ సెదరనియు నమ్మెదను.

సంస్కరణములను ప్రవేశపెట్టినపిదప మొదటి సంవత్సరములోనే అభివృద్ధికి ప్రతికూల వాతావరణ ముండునని యెప్పుడును అనుకొనలేదు. ప్రపంచములో నితరదేశములందుకలెనే భారతదేశముగూడ అనిశ్చలభావము లేర్పడెను. ఇంతేగాక భారత ఆర్థికస్థితిగూడ శ్రుంగిపోయెను. వర్తకవాణిజ్యములు ఆర్థికముగ క్లిష్టస్థితిలోనుండెను. వారి మతవిశ్వాసములతో

దగ్గరలోనున్న సామ్రాజ్యముయొక్క అస్థిత్వమునుగూర్చి భారతీయులకు కొందరు క్షేత్రముగలదు. ఈపరిస్థితులను నానున నా ప్రభుత్వము నకు చాలా అంశము నముగలదు. నూతన ప్రభుత్వ విధానము నభివృద్ధి జేయవలసిన మొదటి సంవత్సరములలోనే అనేక క్లిష్టపరిస్థితులేర్పడి సంస్కరణములు పనిజేయుట కాటంకముగలుగుటయే గాక ఒక్కొక్కసారి వానియొక్కే భంగముగలగజేయునంతటిస్థితి వచ్చెను. ప్రస్తుతము వాతావరణమునందు మార్పుగల్గినది అందరును ఒప్పుకొనుచున్నారు. సరిహద్దులలో కొంత యేర్పడినది. దేశమునందు కల్లోలములనిగిని. లాఆర్డరులు స్థాపింపబడినవి. ఆర్థికస్థితి చక్కబడినది. సంస్కరణములను దేశ నిర్మాణకార్యములు నెలవేరినవి. భారతదేశమునందు వర్తకవాణిజ్యాభివృద్ధి మూలములకు తగినపరిస్థితు లేర్పడినవి. భారత మహమ్మదీయుల ఆందోళనములు తగ్గింపబడినవి.

అభినందనములు

ఈ మొదటి సంవత్సరములలో భారతదేశమునందు ప్రభుత్వము నకు అనేక క్లిష్టపరిస్థితులు దుర్మోహమునదానికి కృష్ణజ్వరము చెల్లుచున్నాను. క్లుప్తముగ నీవిషయములన్నియు చెల్లులలో మరియొక ఉద్దేశ్యముగలదు. ఈమధ్యనే ఇర్విన్ ప్రభువు నన్నుగూర్చి యుద్ధావధిలో బలమైన రాజప్రతినిధిపరిపాలనములను ఫలితములు తృప్తికరముగ గల్గినపుడు గౌరవములయు నాయనచేయని చేప్పిరి.

ఈఫలితములకు నాకేమైన గౌరవము నిచ్చునెడల ఆంధ్రభాగము నాతోగూడ భారతప్రభుత్వభారమును వహించిన వారికి గూడ సేవసంగింపదను. ఈవిషయ సంవత్సరములలోను నేనుబడిన భక్తి క్రద్ధాలు మరి ఏరాజప్రతినిధియు బడసియుండదు. ఈవిషయమునందు నాకొన్ని సంభూతులు పరిపాలనమునకు సహాయము జేసినవారును చాలా తోడ్పడిరి.

ఇకను రాజకీయవిషయముల మానిస్వవిషయముల దెల్పెదను. ఇదియే మిత్రగలసియుండుటకు కడపటిసారియునిచారముగచున్నది. భారతదేశమును విడిపోవునపుడుయిట్టివిచారము గలుగ కున్నయెడల మానవుడనేగాను. ఈ సంవత్సరములన్నియు నామనస్సులో జ్ఞాపకముండును.

రీడింగుప్రభుత్వ చేసిన పని

నేను చెడలిపోవునపుడు యానావిచారమునందు రీడింగు ప్రభుత్వభాగమునగూడ చెప్పక విడువజాలను. ప్రస్తుతము అన్ని విధములను మరచిపోయెదను. మేము భారతదేశములోనున్నంతకాలమును మిత్రత్వముతోను సానుభూతితోను దయతోను మమ్ములను ఆదరించినవారు జ్ఞాపకముండును. కష్టములతోగండుచున్నవారికి సహాయము జేయుటలో నాకును ప్రభుత్వమున కొనసంభూతులు భారతదేశమునజేసిన సహాయముగూర్చి చెప్పకవిడువజాలను. ప్రభుత్వ వాత్సల్యముతో నిక్కాయమును పైబెట్టుకొని జేసెను. అందులకీ దేశమున చాలమంది కృతజ్ఞులుండగలరు. నేను భారతదేశములో నున్నంతకాలమును దేశము కోర్కెల నెరవేర్చుటకు ప్రయత్నించు చుంటిని. నేను భారత దేశాభివృద్ధిని గావించి సామ్రాజ్యముతో సంబంధము నెక్కువ జేయుటకు తోడ్పడ నుద్దేశింపబడితిని. నేను నిష్కృతపాతముగ నుండి పార్లమెంటులో సంబంధము లేకుండ పనిజేసితిని. నేను జేసినపని జయప్రదము గాకపోవచ్చును. మానవప్రయత్నమున కెన్నియో అటంకములుండను. అయితే నేను భారతదేశ నేప జేయుటలో సానుభూతి కేమాత్రమును లోపము చేయలేదు. చేతనైన నేపజేయుటకు కాంతయుండెను. నేనుపోవునప్పటికి మంచి భావములతో బోవుచున్నాను. ఈదేశము నాకెప్పుడును మనసునందుండ గలదు. భారతనేపజేయుటకై చేతనైనంత వరకు ప్రయత్నించె నని గూడ మీమనసులం దుండుకొనవలెనని నేనుగోరెదను.

రాజప్రతినిధి ఉపన్యాసము

శ్రీ, మార్చి 28:—రాజప్రతినిధి ఉపన్యాసము ఏ ప్రకటనము లేక కెల్లి పోవునపుడు చెప్పు సాధారణపు మాటలవలె నున్నది. ఉపన్యాసము 25 నిమిషములు పట్టినది. తన ఉద్యోగము అంతమునకున్నదనియు బోధించి నగరము అద్భుత భారతదేశమును దెలుచుచుండె నని చెప్పెను. నిజమైన ఈ ఆయిదేండ్ల పనియు నేడు మాడజాలము. చరిత్రకారుడు మాత్రము సంస్కరింపబడిన రాజ్యాంగముయొక్క పునాదులు నిజముగా జేయబడినవి ప్రాయము. రాజప్రతినిధి అయిదేండ్ల అధికారములోను 5 గరు ప్రధానమంత్రిలను 4 గరు ఇండియా మంత్రిలను మారినను సార్వభౌముని ప్రభుత్వము మాత్రము కట్టుదిట్టముగానుండెననియు, రాజప్రతినిధి మారినను అది అట్లే యుండెనని ప్రాధుగలను అని చెప్పెను. (అ. ప్రె.)

జిన్నాగారి ప్రాంతము

స్వరాజ్య పార్టీపై నిష్పలు గ్రక్కట

రాయలు కమిషను వెంటనే నియమించ వలయు నని అధికారులకు విన్నవించెను

సర్ డార్సీ లిండేగారి అభిప్రాయములు

అహ్మదాబాదు, మార్చి 20:—సమాప్తమైన భారతసామ్రాజ్య శాసనసభపై అభిప్రాయములను, భావాయందు స్వతంత్రము, అసభికార యూరపియన్లు అవలంబించు నన్ను కార్యక్రమమును గరించి ప్రత్యేకముగ వైనియట్రికాయందు ప్రకటించుటకు విలేఖరి స్వతంత్రముగా నాయకుని అభిప్రాయములను బడసెను. స్వరాజ్యపార్టీ అవలంబించుచున్న కానుపురం కార్యక్రమమును సరణియ మైనదియే గాక, దేశక్షేమమునకు అవకాశమును గలిగించును అని జిన్నాగారు స్పష్టముగబోధిరి. ఎన్నికలకార్యక్రమము లేక దొరతనముయొక్క వైఖరిని ఖండించుటకైనను అవలంబించబడిన స్వరాజ్యవాదుల శాసనసభా నిష్క్రమణము బహుశతమైనది. భారతదేశముందుగల ప్రకృత పరిస్థితులందు రాజకీయ నాయకులు, వాణిజ్య ప్రభువులు, జమీందారులు, భూస్వాములు దేశమును ఇష్టము వచ్చిన త్రోవను బోనిచ్చి, హేతుబద్ధముగ పక్షమును స్థాపించక పోయినయెడల, అభివృద్ధి కంతరాయములు గలుగునని జిన్నాగారు చెప్పిరి. ప్రస్తుతపు రాజ్యాంగమును కొనసాగించ నిరాకరించుటయే స్వరాజ్యపక్ష కార్యక్రమండు ప్రధానాంశముగ నున్నది. రాజోవు ఎన్నికలందు వారిపక్షమునా రధికముగ శాసనసభా సభ్యులుగ ఎన్నుకొనబడినచో శాసనసభలు మాసి వేయబడుట కెట్లండును బడెను. సంపూర్ణముగ నిరాకరించుటయందు మేము స్వరాజ్యపక్షముతో నంగీకరింపము. మాకును వారికిని గలభేదాభిప్రాయములలో నిది రెండవది. స్వరాజ్యపక్ష మవలంబించుటకు ముందుగనే ప్రజాప్రతినిధు లంగీకరింప నిచ్చినయెడల, ప్రసాదించబడిన అధికారముల మూలమున వైవాన్సుబ్లింగునం బెక్కు మార్పుల చేయుటకు గల హక్కులను బోగొట్టుకొనుట కెట్లండును. కాబట్టి ఎంత అసంతృప్తికరమైనదిగ ప్రస్తుతపు రాజ్యాంగమున్నను దానినికొనసాగించి లాభములను బడయ బ్రయత్నించవలయునని జిన్నాగారి అభిప్రాయము. అంతియకాక తీవ్రమగు రాజకీయప్రచారము దేశమందు గావించి, సామ్యమున ఎన్నికలస్థలమున హేల్కొలిపి, ప్రధానసమస్యలపై స్పష్టముగ మాండేలును ప్రజాప్రతినిధులు బడయవలయును.

శాసనసభ సర్కారము నిరర్థక మైనది

సక్రమపద్ధతిని తగినంత రాజ్యాంగాంధోళనము సల్పునప్పుడు శాసనసభ సర్కారము లేక ప్రత్యక్షచర్య నడపుట నిరర్థకము లగును. రీడింగు ప్రభువు నుడివినట్లు అసంఖ్య ప్రజాభిప్రాయపర్యవేషములు, వారు అదమును బ్రద్ధుగొట్టి రంగస్థానమును శత్రువుల వశము చేయరాదనియు జిన్నాగారు వదించెను. కాబట్టి దేశమందలి వివిధ రాజకీయపక్షములకే గాక స్వరాజ్యపక్షమునకు సహితముగ కాలహరణము చేయకముందు కార్యక్రమముగరించి చొక్క విచారించవలయునని ఇండియన్లెండ్లెంట్ల పక్షనాయకుడు జిన్నాగారు హెచ్చరించిరి. ముఖ్యముగ మార్పులను రాజ్యాంగమందు విచారించుటకైన ప్రభుత్వము నిరాకరించుచున్నది స్వరాజ్యవాదులు చెప్పి ప్రజలవోటులను బడయకుండుటకుగాను రాయలుకమిషను నియమించవలయునని జిన్నాగారు దొరతనమును గోరుటకు కారణముగచున్నది. రాజ్యాంగమును సంస్కరించుటకు ప్రభుత్వమును లొంగదీయుటకు ప్రకృతపు రాజ్యాంగమును కొనసాగించుటకు బూనుకొనిన వారల నధికసంఖ్యాకులుగ శాసనసభల కంపులయే పరియగుమార్గముని జిన్నాగారు వదించిరి. వెంటనే రాజ్యాంగమును సంస్కరింపవలయును. వెంటనే రాయలుకమిషను నియమించబడునని దొరతనము ప్రకటించినచో ఎన్నిక ప్రతిఫలము స్వరాజ్యవాదులకు ను, కాలగెడునకును ప్రతిఫలముగ నుండునని తన నిశ్చయాభిప్రాయ మని జిన్నాగారు ఖండితముగ చెప్పిరి. హాడావిడిగ బొంబాయి ప్రయాణము వెడలుచున్న జిన్నాగారిని యీఉద్యమము బొంబాయియందంతరవరకు విస్తరింపనని విలేఖరి ప్రశ్నించెను.

జాతీయపక్ష నిర్మాణము

“బలమగు జాతీయపక్ష నిర్మాణము స్వరాజ్యవాదుల దుష్టతంత్రముల నెదుర్కొనుటకు ఏర్పడవలయు నని నేను గోరుచున్నాను. స్వరాజ్యవాదులు వోటులను అనుభవరాహిత్యమును, అనాయకత్వమును ఆధారము గజేసికొన జూచుచున్నారు. ఉద్యోగనిరాకరణము, బడ్జెటు నిరాకరణములను జాతీయవాదులను స్వరాజ్యవాదులకును భేదము గలదని చాటిండు, శాసనసభ నిష్క్రమణము మొదలగు బూటకపు ఎత్తులచేతను ఎన్నికవర్గమును స్వరాజ్యవాదులు మోసపుచ్చజాలరని నేను దలంచు చున్నాను.”

ప్రజల ప్రతినిధులు తగిన పనుకుబడిని ఉపయోగించినయెడల, ప్రతిఫలమునకు సంకల్పిరముగ నుండవలయు, వారింకను అధికముగ ప్రభుత్వమును కొత్తిడి గలిగించి యుండక వారనియు జిన్నాగారు గడవిన అసంఖ్యయును జరిగిన కార్యక్రమమును గురించి విలేఖరికి చెప్పెను.

సర్ డార్సీ లిండేగారి అభిప్రాయములు

మొత్తముమీద జూచినయెడల గడవిన అసంఖ్య సమావేశకార్యక్రమము సంతృప్తికరముగ నేయున్నది. కాని స్వరాజ్యవాదుల నిష్క్రమణముచే బడ్జెటుచర్యయందు చాలవరకు మార్పు గలిగెనని సర్ లిండేగారు చెప్పిరి.

స్వరాజ్యపార్టీయందు డెల్ల ప్రభువులను నిష్క్రమణమును మనస్ఫూర్తిగ అంగీకరించలేవనుట అవసరమైనయెడల స్వరాజ్యవాదులు శాసనసభనుండి వెడలిపోవుటకు గురించి లిండేగారు పట్టెరి. ఎన్నికలసమయమున దీక్షాచరణము లాభకారి కాకపోవచ్చు నని సర్ డార్సీ లిండేగారు పట్టెరి. మహమ్మదీయుల వోటులు, స్వరాజ్యవాదుల నిష్క్రమణము 1818 వ సంవత్సరపు మూడవరిగ్యలేమకు తీర్మానమొకటివుటకు గారణము.

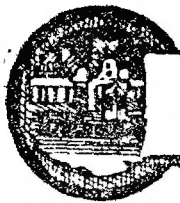
ప్రతి ఎకై నానుంక ముగ్ధుడేయుటకును కార్యకసమిచ్చుము, ప్యానుచేసినందుకను సర్ లిండేగారు సంతృప్తి జూపిరి. నిల్వతోగూడిన బడ్జెటును తయారుచేసినందుకు ఆర్థికసభ్యుని సభ్యుడు అభినందించెను. అందువలన రాష్ట్రీయకట్టభారములు దగ్గించుటయు, రాజ్యాంగము జయప్రదముగ నపడబడుటకు ప్రయత్నములు చేయుటకు సౌకర్యము లీచ బడెను. స్వతంత్రము వెంటనే రాయలుకమిషను నియమించవలయుననికొరిన తీర్మానము ఓడిపోయినను దొరతనమువారిఆశయమును సానుభూతితో గుర్తించి న్యాయముగ రాజ్యాంగమును నడపినచో లాభములు గలుగ నని మావించెను. దక్షిణ ఆఫ్రికా భారతీయులసమస్యపై అన్ని రాజకీయపక్షముల దొరతనముతో సంప్రతించెను. మితవాదుల వైఖరి అసంఖ్యముగ ఆక్షేపమును బలపరచెను. ఇండియా ప్రభుత్వము దక్షిణ ఆఫ్రికా యూనియను గవర్నమెంటుతో జరపుచున్న రాయబారముల ప్రజలవే బలపరచుచున్నది లాబీయందు సర్వపక్షముల మధ్య యిట్టి సవర్ణి ప్రాయములుగలిగి యుండు చే పరస్పర రాజకీయదృక్పథముల నయంబు కవకాశము లభించును. అసంఖ్య సమావేశాంతరమున భారతీయయువకులను నావికావిద్య గరపుటకు తయారుచేసిన ప్రణాళికను సభ్యులు ప్యాను చేసిరి. స్వరాజ్యపక్షము శాసనసభయందుండి వెడలిపోయినదినున ప్రజలుగారు గావించిన ప్రసంగమునకు మరుదివము వారిచ్చిన నిర్వచనము శాసనసభ్యులకు సంకల్పి గలిగించెను అని సర్ డార్సీ లిండేగారు నుచిరి.

లాలా లజపతిరాయిగారి అభిప్రాయములు

అహ్మదాబాదు, మార్చి 28:—గత అసంఖ్యపై లాలా లజపతి రాయిగారు దిగువ అభిప్రాయములను చెప్పిరి:—చర్యలు బాగుగ జరగిలను చర్యలందు ఆవంబరముగదను అభిప్రాయము నాకుగలిగెను. గవర్నమెంటు సభ్యులు మర్యాదజూపినను, అధికారబలముగలవారై వారు చెప్పినది సభ్యుల యంగీకారము బడయనిదైనను స్పష్టముగ నిర్దేశములుగా వదించిరి. వారి అభిప్రాయమే తుదకు జయించునని వారికి గుండెనిబ్బరముగలదు. స్వరాజ్యవాదులు, స్వతంత్రపక్షవాదులు గలసి అధికారులపై విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానముల అయిదారు యా సమావేశమందు ప్యానుచేసిరి. అది కేవలము కాగితముపై సమాత్రమే గలవు. అందువలన ప్రభుత్వమున కెట్టి చెరువునులేదు.

ఒక మరణము

కలకత్తా, మార్చి 28:—నిన్న ఆసుపత్రి గుండు చెల్లి లతో చేర్చుకొనబడిన బ్లాన్సి అంగరసతి రాత్రి ప్రాద్దుపొయిన తరువాత పనిపోయినది. (అ. ప్రె.)

మదగామీ వార్తలు

ఇండియన్ బ్యాంక్:—ఏప్రిల్ నెలలో తిరువాన్కూరు సంస్థానమునందలి అలెక్సీగో ఒక బ్రాంచిని ఏర్పాటుచేయుటకు యిండియన్ బ్యాంకు వారు నిశ్చయించిరి.

భయంకర ప్రమాదము:—నిన్న రాత్రి శేనాంపేట పోలీసు స్టేషను ఎదుట ప్రమాదము జరిగి 5 గురకు ప్రాణాపాయకరముగా గాయములు తగిలినవి. ఇరువురు ఐకోపియనులు, మువ్వన భారతీయులు. గాయపడినవారిని ఆసుపత్రికి తీసికొనిపోయిరి. వారిలో నొక రగు హాల్గారికి ప్రాణాపాయకరముగా నన్నది. (అ. ప్రె.)

సంగీత సభ:—సాందర్భములలో 28 తేది సాయంత్రము 6 గంటలకు సామి టెంకటాచలము శ్రేష్ఠిగారి యాజమాన్యమున తిరువాల్వారి రాజాయి పాటకచ్చేరిసభ జరుగును. ఇందు నవ్యుద్రవ్యమును హిందుయువతీకరణాలయ సహాయార్థమొంగబడును.

లోకలు ముగ్ధునిపలు అడ్వైజరీ కమిటీ:—బి. రామచంద్రా రెడ్డిగారు యం. యల్. సి. లోకలు ముగ్ధునిపలు పరిపాలనపు అడ్వైజరీ కమిటీ సభ్యులుగ నియమింపబడినట్లు ల ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుచున్నారు.

హిందూ రిలిజియసు ఎండ్రోమెంటు బోర్డు వారి ఆఫీసు:—ఈ కార్యాలయము ప్రస్తుతము శేనాంపేట మాబరోడ్డులో సదరు కార్డెన్సులో నున్నది. ఇప్పుడునుండి యాపేటలో లాయన్సు రోడ్డులో భాగీరథివిలాసుకు మార్చబడెను. ఈ నెల 29 వ తేది మొదలు అన్ని వుత్తరములును భాగీరథి విలాసుకే వ్రాయవలెనని కార్యదర్శి మాకు వ్రాసెను.

ఇంటరు కార్పొరేషను స్కూలు స్వర్ణసంఘము:—ఈ నెల 27 వ తేది శనివారమునాడు అనగా రేపు సాయంకాలము 4 గంటలకు యీ ఆటలు ఎస్. ఐ. వీ. వీ. గ్రాండ్స్కోల విద్యాకాళామంత్రి హాసరబులు సర్ వీ. పి. పాత్రోగారి అధ్యక్షతన క్రింద జరుగును. అధ్యక్షుడే బహుమతులను పంచిపెట్టును అని ఎదుర్కొనవలసి ఆఫీసరు వ్రాసెను.

మదరాసు డిప్యూటీ టీచరు మేనేజర్సు సంఘసభ:—ఈ నెల 28 వ తేది శనివారమునాడు అనగా రేపు ఉదయము 7½ గంటలకు కోరలు ముచ్చెంటుస్ట్రీటు 110 గృహమున (ఏ. రామానుజులు సెటిల్ ఎలిమెంటరీ స్కూలు) ముగ్ధునిపలు కమిషనరు పి. టి. తుమారస్వామి సెటిగారి అధ్యక్షతన క్రింద యీ సంఘసభ జరుగును. కంపల్లెరి వీరియ్యో ఎయిడెడు స్కూలుకు యియ్యదగిన కంపెనీయను సమస్యను గూర్చి చర్చ జరుగునని కార్యదర్శి వ్రాసెను.

గవర్న మెంటు కామర్సు యినిస్టిట్యూటు

బహుమతుల నిచ్చుదినము

“1926 మార్చి నెల 27 వ తేది ప్రైజ్ డిస్ట్రిబ్యూషను డే! ఆనాడు సాయంకాలము 4½ కు బహుమతు లియ్యబడును. వీవు ముఖ్యముగా రాసలేను ఏకారణమునైన నీవు రానివో అవిధముతను చూపినట్లు భావించి నిన్ను కఠినముగా శిక్షించ వలసి వచ్చును. పరీక్షకు పంపకుండ నిలిపివేయుట గూడ జరుగవచ్చును.

సంతకము ఎం. కే. డండెకరు
ప్రిన్సిపలు 24-3-26

ఇటుల వీరు విద్యార్థుల నందరిని అక్రమముగా నిర్బంధించుచున్నారని చాలామంది విద్యార్థులు తెలుపుచున్నారు. ఈపై విచరించిన విషయములు ఆంగ్ల భాషయందు వ్రాయబడి టాపాలా “యిండియన్ సర్వీసు పోస్టుకార్డు”పై తనకు పంపబడెనని తెలుపుచు ఒక విద్యార్థి మాకు చూపించెను దానిని మేము చూచితిమి. (ఆం. ప. సం.)

చెన్నపురి అన్నదాన సమాజము—మార్చి నెలలో జరిగిన ప్రత్యేక అన్నదానముల వివరము:— గుడివాడ వేంకటేశ్వరమఠము శ్రేష్ఠి లక్ష్మణుడు కన్నయ్య శ్రేష్ఠిగారు చెరి 200 మందికిని, కే. శ్రీరంగమ్మగారు 182 మందికిని కలవల వెంకటాచలం శ్రేష్ఠి, ఎం. కొలండవేలు మొదలగు, భోగములు మహుకారు టి. కమలమ్మగార్లు చెరియరు మందికిని, టి. శివప్రకాశ మొదలగుగారు 66 మందికిని పి. రంగనాథం శ్రేష్ఠి ఎస్. మాణిక్యం పిళ్లగార్లు చెరి 50 మందికిని, సి. రాజగోపాల మొదలగు (చిక్కమగులూరు) గారు 88 మందికిని పి. రామచంద్రశ్రేష్ఠి ఎ. రంగనాథం శ్రేష్ఠిగార్లు చెరి 25 మందికిని అన్నదానమును చేయించిరి. అని గౌరవ కార్యదర్శి మాకు వ్రాసెను.

రాకపోకలు:—ఎం. కే. ఆచార్య ఎం. ఎల్. వీ. గారు నేడుదయమున డిల్లీనుండి కలకత్తావారు చెన్నపురికి వచ్చిరి.

నిన్న రాత్రి వీ. రంగనాథం ఐ. సి. ఎస్. (గవర్న మెంటు ఎమిగ్రేషను ఏజెంటు, సిల్హెటు) గారు కొలంబోను, టి. ఆస్టిను ఐ. సి. ఎస్. (ఆసాము లేబరు బోర్డు ప్రెసిడెంటు) గారు కలకత్తాను, డాక్టరు డి.కోస్తాను (ఇండియా ఎలెక్ట్రుయిన్ సెక్టరు జనరలు) గారు పూనాను, మేజరు ఇ. ఎం. మిట్టెను ఓ.బి. ఇ. (బ్రిటిషు స్టేషను హాస్పిటలు) మిట్టెను స తిగార్లు బొంబాయికిని, కల్లులు జి. ఎఫ్. బ్రూక్స్ గారు బెంగళూరును, మేజరు స్వెలుగారు కలకత్తాను, సి. జన రాకదాసు జి కృష్ణమూర్తిగార్లు ఉదకమండలమునకును, కెప్టను టి.జి. డిల్లీలు (లాంక మైదూర సలీయర్లు) గారు బొంబాయికిని వెళ్లిరి.

సి. ఎఫ్. బ్రాకెనబరీ ఐ. ఎఫ్. ఎస్. గారు నీగిరి జిల్లాకు కలెక్టరు అందు డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటుగా నియమింపబడిరి గాని నేడురాత్రి బయలుదేరి వెళ్లెదరు.

మహాత్ములవారి వాక్యము
దేశ మనే శరీరమునకు, వ్యవసాయము, నూలునడుటకు ఆను రెండును ఊపిరితిత్తులు. వీటికి తయ్యార్పి రాకుండునట్లు యెప్పుడును గట్టిప్రయత్నము జరుగవలెను.

సి. వి. రంగం శ్రేష్ఠి.

కీ॥ శే॥ టి. వి. శేషగిరయ్యగారు:—వీరి మరణమునకు సంతాపమును సానుధూతినీ వెల్లడించుటకు ఏప్రిల్ నెల 1 వ తేది గురువారమునాడు సాయంకాలము 6½ గంటలకు ఎస్సెన్ డులో వై. ఎం. సి. వీ. ఆడిటోరియంలో హాసరబులు భానుబహదరు మహమ్మదు ఉస్మాను సాహెబుగారి అధ్యక్షతన క్రింద బహిరంగసభ జరుగును. ఆసభను చెన్నపురి సోషలు సర్వీసులీగ, వై. ఎం. సి. వీ. సర్వెంటు ఆఫ్ యిండియా సా సైటీల వారేర్పాటు చేసిరి. రైటు హాసరబులు బి. ఎస్. శ్రీనివాసశాస్త్రి, రావుబహదరు టి. వరదరాజులు నాయకులు, టి. ఆర్. వేంకటరామశాస్త్రి, రావుసాహెబు జి. వేంకటరంగ రావు, రావుసాహెబు పి. సంబంధం మొదలగు రివరెండు హెచ్. వీ. పాస్టి గార్లు మున్నగు వారాసభలో నువన్యసించెదరు.

మదరాసుజిల్లా ఆంధ్ర కాంగ్రెసు సంఘము

ఈసంఘ కార్యనిర్వాహకవర్గమువారి సభ ఈ నెల 30 తేది మంగళవారం సాయంత్రము 6 గంటలకు ఆంధ్రపత్రిక ఆఫీసులో జరుగును.

కార్యక్రమము
ఆంధ్రరాష్ట్ర సంఘమునకు భారీయున్న 2 సభ్యుల స్థానములకు ఎన్నికొనుట కార్యదర్శులు ప్రవేశబెట్టు నితరవిషయములు.

కొ. శివరామ కృష్ణరావు,
పొ. రామకృష్ణయ్య,
కార్యదర్శులు.

ఆంధ్రనాయకసంచారము

ఒంగోలు మార్చి 26—గంటూరు, బెజవాడ, నిడదవోలు గుడివాడ, నెల్లూరు రాజమహేంద్రవరము విజయనగరము చూచి వ తరువాత శ్రీయుత ప్రకాశము, నరసింహరాజు, ఉమామహేశ్వర గార్లు రాత్రికి చిత్తూరు వెళ్లుచున్నారు. బెజవాడలో ఆంధ్ర రాష్ట్ర సంఘమువారియెదుట వారు తమ నివేదికను నివేదించుట అ. ప్రె.)

విల్లింగుడను ఉచిత పఠశాలయ, పుస్తక భాండాగారము

గోమెను ప్రభువుగారు ప్రారంభోత్సవము జరుపుట
అఖిలభారత సాధుసంఘ మహాసభా స్థాపకులైన శ్రీ కరుణానందస్వామిగారిచే చెన్నపురి జార్జిటౌనులో నూతనముగ స్థాపితమైన ఉచిత పుస్తక భాండాగార పఠశాలను దిరుముయొక్క ప్రారంభోత్సవము నేటి యుదయము చెన్నపురి గవర్నరు గోమెను ప్రభువుగారిచే జరుపబడెను. పుస్తకముఖులలో శ్రీ యాతులు సర్ ఆన్సెం పరశురామ పాత్రో, యస్. భవానం దం, వీ. సి. పార్థసారథి నాయుడు, డి॥ బి॥ వి. తిరుమలపిళ్లె సర్ టి. సదాశివయ్యరు, రా. బ. కృష్ణారావు భాకాస్లే ము మున్నగు వరుడెంచిరి.

గ్రంథాలయ పఠశాలను బాడ్వేనుండి నెంటులస్తే మనుకు బోయెడి మార్గమునకును కై ప్రవ బైలిలు భవనము నకు ప్రక్కగనిర్మింపబడినది. మందిరమందు నట్టనడుమును స్వామి వివేకానందుని విగ్రహము ప్రతిష్ఠింపబడినది. గోడల కిరుప్రక్కలను విల్లింగుడను దంపతులు గోమెను దంపతులు, తిరుమళ్ల పిళ్లెగారిల చిత్రపటము లమర్చబడియున్నవి.

కరుణానందస్వామిగారు
దక్షిణ కైలాసమనవరగు పోతియో శిఖరమందు 40 సం॥ ల క్రితము కరుణానందస్వామి తపమాచరించుచు ఒకానొక తపీ భగవదాదేశముచే ప్రపంచమునందు బ్రవేశించి ప్రజోపకారములను గావించి ప్రేరేపితుడై సాధుసంఘ మహాసభను స్థాపించెను. పిమ్మట క్రమముగ నిన్నియో ప్రజోపయోగముల నొనర్చుచు పరార్థ జీవనమును గడుపుచు వచ్చెను. మత ప్రచారమునకై పలుతావుల పలుసంఘాలను స్థాపించెను. ఈశ్వరోపాసనయందు నిమగ్నుడై యుండుతటి ఈపఠశాలనుండి స్థాపనోద్దేశము మన మన తల్లిగ వెంటనే తత్ప్రయత్నమునకు గడంగి నిధిని ద్రోగు శేషి తత్కార్య సాఫల్యమును గావించెను. ఈనిర్మాణమునకు వెల్లింగుడను ప్రభువు ప్రప్రథమమున శంఖుస్థాపన గావించెను నేటిదినము గోమెను ప్రభువుగారు ప్రారంభోత్సవమును జరుపుచు స్వామివారి త్యాగశీలమును, పదార్థ జీవితమును బ్ర శంసించుచు మదరాసు పోలట స్వామిగారికి కృతజ్ఞులని బల్కిరి. కాలక్రమమున పఠశాలను విద్యార్థులను తిదితర పాలను అధికముగ నాకర్షించుచు, విజ్ఞానాభివృద్ధికి తోడ్పడుటకు కాసిందిరి. తాను పునాదివేసిన భవనము నేడు సంపూర్ణమైన ధని విల్లింగుడన్ ప్రభువుగారికి వ్రాసెద మనిరి. విల్లింగుడను దంపతులు భారతదేశమును వీడిపోయినను వారి వృద్ధయము లిచటనే యుండగలవనిరి.

పిదప స్వామిగారికి తమ కృతజ్ఞతను గవర్నరుమటకుగాను సాధుసంఘ సభ్యులతరపున గవర్నరుగారు స్వామికి బంగారు పతకము దుక్కలను బోసంగిరి. గవర్నరుగారికి, ప్రముఖులకు వంద నములతో సమావేశము ముగిసెను.

సర్ ఆర్థరయ్యగారు
రంగూరు, మార్చి 26:—సర్ ఆర్థరయ్య పన్ను ఫర్దు గార్లు పైట్సుకు నేడు వెళ్లిరి. (అ. ప్రె.)

నోటీసు

1920 సం॥ జూలై నెల 20 దిన మ॥ కెడ్డిరాజు గారి పతిరావుగారి పేరను యిచ్చిన పాలీసీ నం 420630 పోయినట్లు తెలిసినందున యాదిగవ సంఘమువారు క్రొత్త పాలీసీ నెలకోజు లలోగా యిచ్చెదరు. కావున యీ పాలీసీతో సంబంధమున్న వారు యాదిగవనిచ్చిన యెడ్రసుకు తెలియచేయకొరుచున్నాము. గ్రహము లైపు ఎన్నూరెన్ను సానయిటి లిమిటెడ్డు, ఎస్సెన్ డు, బొంబాయి.

శ్రీవిజయనగరనివాసులగు మహాకవి గాయక శిరోమణి బ్రహ్మశ్రీ మదజ్ఞాడాదిభట్ట నారాయణదాసుగారిచే విరచింపబడి వెల మదారకు పుస్తకములు వారిపేరనే వ్రాసి తెప్పించుకొనవలెను.

కావ్యములు.— నవరసకరంగిడి రు 5-0-0, బాటసారి 0-4-0, సారంగధర పాటకము 1-0-0.
పారికథలు:—శ్రీయథాధిక రామాయణము రు 2-8-0, సావిత్రిచరిత్రము 0-12-0, అంబరీష 0-6-0, భీష్మ 0-6-0, గతేంద్రమాతము 0-6-0.

“నాయకురాలు”

(గ్రంథకర్త: ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారు)

ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారు వాడుక భాషలో రచించిన “నాయకురాలు” అను పల్నాటి పీఠనాటకము ఆంధ్రమహాజనుల యాదరణకు తప్పక ప్రాతిమణ్యము నందును. లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారి, సాంఘికమత, రాజకీయ సంస్కరణాభిలాషలను వినిపింపబని లేదు. “జగమెరిగిన బ్రాహ్మణునకు జండామేల” యనునీతిని, పంతులుగారి శ్వాతి యిచ్చివరకే వ్యాపించియున్నది. వీరికిగల ఆంధ్రచారిత్రకపరిజ్ఞానముగూడ పలువురు విదితమే. “మాటపల్లి” యను నవలయందు, ప్రస్తుత ప్రజాసామాన్యస్థితిని గ్రంథకర్త కనుగొన్నట్లుగ వర్ణించెనుగాని అధికారవర్గమువారి యనుగ్రహమున దీనిని చదివి యానందించుటకు ఆంధ్రప్రపంచమునోరుకొనకబోయెను “నాయకురాలు” నాటకమునందు, మధ్యయుగమునందలి ఆంధ్రవీరుల సాహస కార్యములు వర్ణింపబడినవి. పల్నాటిపీఠచరిత్రను చదివినవారికెల్ల రకును అందలి సందర్భములుకరతలామకయే. “నాయకురాలి” గాటకమును పేరిటలలో, పంతులుగారు దూరదృష్టి జూపిరి. శ్రీలు ప్రజాహిత కార్యములలో జోష్యము కలుగజేసికొనుట ఇక్కాలమునందే యుండు. ప్రాచీనకాలమునందు, కర్ణులలో జన నమంది, ముత్రివదని నిర్వహించుటయగగాక, అప్పుడే రాజకీయ కౌశల్యము జూపి, ఆహుతపు చమరతనపరచి, మొగవీరుల తిల్ల డింపజేయగలిగిన నాయకురాలి జీవితము, ఏమాంధ్రుని హృదయమును పల్లవంపజేయకండును? విదేశ చరిత్రములందుకూడ యింతటి ప్రతిభాశాలిని గనుపించదు. అందుచే గ్రంథకర్త నాయకురాలి నే ప్రధాన పాత్ర గైకొనెను. నాయకురాలు తనకార్యమును సాధించుట కెట్టి శ్రమముగావించుట కయినను వెనుదీయదు. బ్రహ్మనాయకుడనుట గాక, ధర్మార్థవిచక్షణగావించి, ధర్మమును నిర్వహించుటకే బూతుకొనును. నాయకురాలు, నిర్ణాతవిధర్మవిచక్షణను నిలుపుటకు కుతూహలముగలదనియు, బ్రహ్మనాయకుడు నిర్ణాత నిర్మాతలనుగడంగువాడనియు, గ్రంథకర్త గనుపించెను. ప్రియూహా కాధారము లేకపోలేదు బ్రహ్మనాయకురాయన జమతస్థుడు, పీఠస్థుడు. మాలకన్న మదానును ముఖ్యమంత్రినిగ నుంచుకొని, తనతోబాటు సమాసస్థానిమొనగెను. జాతిభేదమును పాటింపక చాపకూడుభుజించెనని, పలుమార్లు కెప్పబడెను. ఆకాలపుగ్రంథములలో, నిట్టి సూచారముగలవని నర్థింపబడెను. ఏదినముజూచినను, ఉభయలక్షణము, విభేదములకన్న సరిపడకుండెను. బ్రహ్మనాయకునిమంత్రి పదవినుంచి తొలగింపబడెను. నాయకురాలికిని పీఠిని బద్ధమై మేర్పడెను. కథాంతయు భారత యుద్ధకథను బోధియుండును. మరెవరు బ్రహ్మనాయకుని కిచ్చి లేచుట, మాయకొడి పంచెములలో బ్రహ్మనాయకుని నోడించి ఏడు సంవత్సరముల అజ్ఞాతవాస మంపుట, అజ్ఞాతవాసమునందున్న సమయమున వారిని పలు విధముల బాధపెట్టించుట, ఆభీమత్యుని బోలి బాలచంద్రుడు యుద్ధమునెరిమడియుట, ధర్మరాజు బోలి బ్రహ్మనాయకుడు కాంక్షధర్మమును బోధించుట, విమృట నాసలేటియొద్ద కురుక్షేత్ర సంగ్రామము బోలి యుద్ధము జరుగట, మున్నగు విషయములు భారత కథాంశముల కనుగుణముగ నున్నవి. కాని, బ్రహ్మనాయకుడు శత్రువులను జయించినను, నలగామ రాజును గురిజాల సింహాసనమెక్కించి, అప్పుడే స్వార్థత్వగమును జూపుట గొప్ప విశేషము. భారత కథ యందులవలె గాక, పల్నాటి కథ ఉభయ పక్షముల కలయికకు తోడ్పడుచున్నది. వాడుక భాషను సుపయోగించునప్పుడు, జాతీయములను మరచి కేవల నాడుక ప్రత్యయములను మాత్రము తీరిగింపబడెను యీ భాషలో రచించిన గ్రంథములు, ప్రజల హృదయమును పరిస్పృహముగా వింపకున్నవి. లక్ష్మీనారాయణ గారులుగాక, జాతీయముగ వాడుక భాషను సుపయోగించుటలో నిట్లు. విమృంధముల బదులు గ్రంథకర్త ప్రతాపునిస్వగతమును ప్రవేశపెట్టెను. కథా సందర్భములను తెలుపుటగాక, కథలో నుండు నీతిని చెల్లపుటకీ యుపయోగించును. గ్రంథకర్త యుద్ధేశ్యము నాటకము నీతిని చెల్లపవలయునని యుండును. అందుచే పాశ్చాత్య నాటకములలో వలె, కథ కథ కొరకే యను సిద్ధాంతమును పీఠనసరింపలేదు. చివరఅంశములో శత్రువును హింసించుటకన్న శత్రువును ప్రేమించుటయే సత్ప్రవర్తనని బ్రహ్మనాయకుడు ద్వారా చెప్పించితిహింసావ్రతపు మహాత్మ్యవ్రతను చాటిరి. గాంధీమహాత్ముని నందేశమును వ్యాపింపజేయుటకు గూడ యీనాటకము యుక్తమగు వస్తువు. నాటకము చిన్న చిన్నదగుటచే, వివిధ పాత్రల స్వభావమును విపులముగ చిత్రించుట

కు కవికి వీలులేకబోయెను. అయినను అందువలన పాత్ర పోషకుల కొరత గలుగలేదు. దిజ్ఞాత్రముగ, ఎల్లర గణగణములు లైకిబేబడెను. పల్నాటి జనుల స్వభావమును వర్ణించుటలో లక్ష్మీనారాయణగారిది అంది వైచివ చెయ్యి. నాయకురాలు మంత్రి పదవి స్వీకరించుటకు వ్యగ్రామముగ గామల పాడును వదలి వెడలిపోవునపుడు, ఆమెను కంఠియగు రామకృష్ణగారికిని మధ్యజరిగిన సంభాషణ ముక్తిని సహజమై యొప్పుచున్నది. ఇది కొంతవరకు ఆశ్రమమును వదిలిబోయేడి కేతుంతల కన్యాయమును సంభాషణ బోలి యుండును. తన కొరకు, నరకచేలను, మిగతావలెను, మున్నగు వానిని విడువవలసినచిన్దులను నాయకురాలికిగలిగిన పరితాప మింతింతగాను. ప్రాచీనహిందూదేశమున, మానవునకును ప్రకృతికిని సన్నిహితసంబంధముండెడిది. శామంతిలయం దిట్టి సంబంధము చక్కగ చిత్రింపబడినది. పాశ్చాత్యనాటకములందు అట్టిసామరస్యము మిక్కిలి అరుదు. మానవస్వభావవిచారయే ప్రాముఖ్యమువహించును. పద్మయులనుబదులు, అక్కడక్కడచేర్చినపాటలు కనుసహజముగనుండి, రమ్యమైయుప్పుచు చక్కనిగతి నడుచుచున్నవి. కోడిపండులవర్గము, అసలుపండులను మరిపింపజేయుచున్నది. వాని కనుగూచున వాడుకపదములు సమయానుకూలముగ ప్రయోగింపబడినవి సంస్కృతనాటకములలో వలెనే, గ్రంథకర్త యుద్ధమును ప్రవర్ణింపలేదు. ప్రదేశకాలవలనముల సంయోగమును గ్రంథకర్త పాటించినటుల దోషదు. ఇట్టి సందర్భము ఆంగ్లనాటకములకు ప్రధానము. ధర్మవరంకృష్ణమార్యులవారి నాటకములలో నీసంయోగము చక్కగ

ఎ. రామస్వామిమొదలియారు
గారు, యం. యస్. సి.
సి నేటునభ్యులు వీరిని మద్రాసు కార్యరేషను ప్రతినిధిగ నెన్నుకొనిరి.

పోషింపబడెను. నాటకమునందు, వెనుకటికాలమున లేని విషయములను కేర్పాటు ప్రవర్ణించిన దోషము. ప్రతాపుడు చెప్పినమాటలలో “ఒకరొక్కపడనా, ఒకపేదపిస్తా” మున్నగుపదములను కుతూహలము. భూమనకబిభృషరసములు పొంగిపొరులున్నవి. ప్రత్యయగీతములంవి. మిన్నముట్టెను. ఆ ప్రవర్ణింపు పంపింపబడిన నాటకములందు అందు వాడుక భాషలో గ్రాసిన నాటకములంతకన్న ను నరుదు. లక్ష్మీనారాయణగారు రసవంతముగ ఆంధ్రచరిత్రాశ్రమల నాటకమును రచించి ఎల్లదను మృదర్యకలయిరి. జోషాగక కానాధుని నాగేశ్వరరావు సంఘముగారికి “నాయకురాలు” అంకితమియ్యబడెను. వ్యాకరణతీర్థ పంచాంగుల ఆదివారాగణాస్తులనారు సమగ్రముగ పీఠికనువాసిరి లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారి ప్రయత్నములకు తాత్రాత్మసామెనని, నూతన గ్రంథరాజముల నధికముగ రచించుటకు వారి కనకాశిమమ్మలు ఆంధ్రమహాజనుల ధన్యులు.

(గ్రంథము నలయునాగు, పంతులుగారందలి గ్రంథకర్తకు వ్రాసిన బడయగలరు. వెల రూపాయి.)

కేంద్రసిక్కు సమితి
పంచమ సమావేశము
బాబా గురుదత్త సింగుగారధ్యక్ష వహించెదరు
లాహోరు, మార్చి 25-వీధియులు 2, 4 కేసులందు కేంద్ర సిక్కు సమితి పంచమ సమావేశము జరుగను. కొమగాట మారు సందర్శనను ప్రతినిధివహింస బాబాగురుదత్త సింగుగారు అధ్యక్షులుగ నుండుటకు సన్మాన సంఘ మేకగ్రీవముగ ఎన్నుకొనెను. (అ. ప్రె.)

మద్రాసు కార్మిక సంఘము

సర్ పాత్రోగారి ఉపన్యాసము

మొన్న సాయంకాలము పెరంబూరు బారెక్సులో ఎడ్వర్డు పార్కులో సర్ పాత్రోగారి ఆధిపత్యమున మహాసభ జరిగినది. శ్రీ సాల్వానా, దేవేంద్రుడు, ప్రేమయ్య గురుస్వామి గార్లు మొదలగు కాననసభ్యులు సహితము హాజరైరి. పాత్రోగారు కార్మికుల గలసికొని వారి ఆవర్యములను అభిప్రాయము తెలిసికొనుట తమకు చాలవలసినదకరముగానున్నదనిరి. ఏసంఘముయొక్క ఆర్థికాభివృద్ధికై నను, ఏదేశ అభివృద్ధికై నను, కార్మికులే ప్రధానము, ముఖ్యము. కార్మికులు లేనిదే సంఘము పునాదిలేనిభవనము. కార్మికులమే మరయువారిపై చాలబాధ్యతకలదు. కార్మికులు తమసౌఖ్యమునకు వ్యతిరేకముగ నకువరాదు. ప్రస్తుతము మనరాజధాని యని కార్మికసంఘము పనితనమందున్నది. అభివృద్ధికి ఎల్లప్పుడును ప్రయత్నింపవలెను. వారియందు ప్రేమ గలిగి వారి అభివృద్ధి గ్రోరువారు భేదభావమును లెక్కింపక చెడుగును పారదోలవలెను. సంఘముతో నొక్కటిగ కష్టసుఖముల ననుభవించవలెను. మొదట కష్టములున్నవి. నాకు తెలియును. బయటనుండి మొదట సహాయము కావలెను. మీ సంఘము ఆ కేంద్ర వయసుగలది గనుక వారి తరల పై నాధారపడరాదు. ప్రస్తుతపక్షము రాకమునపు పశ్చిమ దేశములలోకూడ కార్మికులు చాల కష్టముల పాలైరి. ఇప్పటికి గౌరవస్థితికి వచ్చిరి. పాశ్చాత్యదేశములనుండి మాము పాతముల గ్రహింపరాదు. ఏలన, పరిస్థితులు భేదము. ఈ రాజధానియందు పరిశ్రమలకు సహాయముగావలెను. కావున కార్మికులకు సహాయము చేయవలెను. సూకార పద్ధతులపై గృహపరిశ్రమల నభివృద్ధిపరచుటే దేశాభివృద్ధికి మార్గము.

మద్రాసు కార్మికసంఘస్థితి ఉండవలసినంత బాగుగ లేదు. అభివృద్ధికొరకు మిగతవరును సంఘభావము గలిగియుండవలెను చాలమంది మిల్లు పనివాండ్లు వారి యజమానులచక్కని పరతులనిచ్చి యున్నారు. అది చాలా బాగున్నది. కాని మీఆరోగ్యమునకు మీరే చాల వరకు సహాయముచేసికొనవలయును. ఇది మీయజమానులకు ఉత్సాహజనకముగను ప్రోత్సాహకరముగను ఉండును. అట్లుచేసినయెడల పూర్వముకంటె కార్మికులు తమబాధ్యతను తెలిసికొనగలరు. తమతాము సహాయముచేసికొనినమీదట ఇతరులుచేసిన సహాయము రాణించును. మీ సరకులను మీయజమానుల నండి దూరముగా నుండుటవలనగాక సహకారముచే సంపాదించగలరు.

మీసంఘము ముఖ్యముగా సాంఘిక ఆర్థిక అభివృద్ధికిమాత్రమే ప్రయత్నింపవలెను. ఇతరులు తమపేదప్రతిష్టలలో సము విమ్ము ఉపయోగపరచుకొనునట్లు మీరుండరాదు. రాజకీయము మీసంఘమును లేకుండజేసికొనుదు. సంఘభావము గలిగియుండును. చీననయెడల మీసంఘమే అంతయుండును. ఆత్మగౌరవము గలిగియుండును. ఎల్లప్పుడు మీ యభివృద్ధి కోరుచున్నాను.

సాలానాగారు
ప్రతిమనుజుడు కార్మికులను సానుభూతితో చూడవలెను. నామట్టునకు నేనులేయాకుకానీలోటలలో పనివాండ్ల పిత్తిరి విచారించి సంఘములో సభ్యుడను వారి పిత్తిరిని వివిధముగ కాననముచే బాంపరపవస్తునాయుని ఆలోచించుచున్నాము. ముత్రింపునకు వ్యతిరేకులైన జాతీయపక్షమునకు చెందినవాడను. వారిలోవారే కార్మికపక్షమును ఏర్పాటుచేయవలెననియున్నాడు. కార్మికుల అభివృద్ధియే వారిఉదేశము. వివిధమైనదైన సమస్యయైనను ప్రభుత్వమును కార్మికాభివృద్ధిచేయునట్లు చూడవలెను. కార్మికులు తమసౌఖ్యులకొరకు తామే పోరాడవలెను. తమ ప్రాతినిధ్యము వృద్ధిచేసికొనవలెను. మంచితట్టుదిట్టులతో మీసంఘము వృద్ధిపరచుకొనుదు. ఇతరులుకూడ మాటాడినవెనుక సభ్యముగ నెను.

నబిన్నెక్తురువై కేసు

ఆరునెలల కఠినవరకము
రంగూను, మార్చి 25:—పోలీసుసబిన్నెక్తురు యమ్.జి. సబ్బన్ ప్లాగారిని దొంగసంతకము, రెజిస్టర్ తప్పువాత నమ్మక ద్రోహము అను నేరములకొంద కేసు చేసిరి. ఈయన తాను కేసులలో పట్టుకొని సామగ్రిసందర్భములో ఇట్టి నేరములు చేసెనట. ప్రభుత్వపక్ష సాక్ష్యము విన్నవైతనుక అన్ని నేరములు తీసివేసి నమ్మక ద్రోహ నేరమునకుగాను ఆరుమాసములు కఠినవరకమును విధించెను. (అ. ప్రె.)

రీడింగు ప్రభువు:

తుది పలుకు

“రాజప్రతినిధులు వచ్చుచుండురు పోవుచుండురు. అధికారవర్గము మాత్రము ఎప్పుటికిని నిలిచియుండును” అని సర్ శివస్వామి అయ్యరుగా రిటీవల సామ్రాజ్యశాసనసభలో నుడివియుండిరి. ఈ వాక్యములు సత్యమేయని, రీడింగు ప్రభువుగారి కడపటి ప్రసంగము స్పష్టపరచినది. ప్రస్తుతసమయమున, ఆంగ్ల దేశము నందు రీడింగు ప్రభువుగారికన్నను ఎక్కుడు బుద్ధివైభవముగలవారు గాని, ఎక్కుడు సమర్థులుగాని గనుపింపరని చెప్పవచ్చును. వీరు సాటిలేని న్యాయవాదులని పేరొందిరి. న్యాయాధిపతిగ వీరికి వీరే నమానలు. అమెరికాకు రాయబారిగ వెడలి, తమ సంకల్పమును చక్కగ నెరవేర్చుకొని దేశమునకు తిరిగివచ్చిరి. ఎందరనో వదలి వీరిని రాజప్రతినిధిగ బంపుటకు కారణము, వీరి శక్తిసామర్థ్యములే. ఇట్టి బ్రిటీషు ప్రముఖుడు సయితము హిందూదేశమునకు వచ్చినపిమ్మట, అధికారవర్గపు వలలో జిక్కుకొని పైకి రాజాలకబోయెను. దేశమున కెట్టి యుపకారము జేయకపోగ, తిరిగివచ్చుముగావించెను. రీడింగు ప్రభువునంటి లిబరలుజనునాయకులే దేశమునకు మేలుకేయజాలనపుడు, కన్సర్వేటివు రాజప్రతినిధి అనలే జేయలేడనుట తేటతెల్లము. నూతనరాజప్రతినిధి యగు ఇర్విను ప్రభువుగా రిటీవల ముచ్చటించుచు, రీడింగు ప్రభువుగారి పరిపాలనమును ప్రస్తుతించిరి. వారు పోయినమార్గముననే తామును నడచెదమని, ఇర్విను ప్రభువు గారు సూచించిరి. ఈ వాక్యములబట్టి హిందూదేశమున కికముందయినను మోక్షముండునని తలంచుట కవకాశములేదు. నూతనరాజప్రతినిధి రీడింగు ప్రభువుగారి మార్గము ననుసరించుచో, పరిస్థితులింకను అభ్యాన్నమగును. ఇర్విను ప్రభువు పొగడ్తకు రీడింగు ప్రభువు సంతృప్తిగనుపఱచుట సహజము. ఉభయులును ఒకరినొకరు మెచ్చుకొనుటతో సరి పోవుచున్నది. ప్రజలయభిలాషలను తీర్చుకోర్కె మాత్రము ఎక్కడను కనపింపదు.

రీడింగు ప్రభువుగారు దెలిపినరీతిని, ప్రభుత్వములు మారినను బ్రిటీషు ప్రభుత్వపద్ధతులు మారవలె. రాజప్రతినిధులు మార్పు జేంచినను అవి మాత్రము మార్పు జేందవలె. నిజస్థితిని గ్రహించుట కీ యొక్కసంగతియే సరి పోవును. ఇందును బట్టి గ్రహించదగిన దేమి? ఇంగ్లండునందు పక్షములు మారిపోయిన హిందూదేశమున కేదియో మహద్భాగ్యము చేరునని దలంచువారు భ్రమలో జిక్కుకొని యున్నారు.

టకు సందియము లేదు. లేబరుపక్ష మయినను, కన్సర్వేటివుపక్ష మయినను, హిందూదేశమునకు జేసెడి మేలొక్కటియే. లేబరుపక్షము పరిపాలించునపుడే బెంగాలు ఆర్డినెన్సు నిర్మింపబడెను. ఇటులనే క్రొత్తరాజప్రతినిధి వచ్చుచో పరిపాలన పద్ధతులలో మార్పుండునని తలచువారు గలరు. కాని ఇట్టి యూహాకేవలము భ్రమయని, రీడింగు ప్రభువు గారి ప్రసంగము దెలుపుచున్నది. అనుభవ మిందు కనుగొనముగ నున్నది. రీడింగు ప్రభువు పరిపాలన మారంభమయిన పిమ్మట, అయిదుగురు ప్రధానమంత్రులు పైకివచ్చిరి. నల్లరు ఇండియామంత్రులతో వీరు వ్యవహరింపవలసినవచ్చెను. వ్యక్తులలో నెన్ని మార్పులు గలిగినను, పరిపాలనా విధాన మొక్కటియే గనుండును. ఇట్టి జడత్వస్థితినిగూర్చి రీడింగు ప్రభువుగారు సగర్వముగ బలికినను, సత్వరాభివృద్ధిని గోరు హిందూదేశప్రజల కిందు వలన గలిగిన ఆశాభంగమునకు మేరలేదు. రీడింగు ప్రభువు గావించిన స్పష్టప్రతిపాదనము గాంచియెనను భారతీయులు లేనిగోని యాశల బెట్టుకొన కుండుట మేలు.

దేశ పరిస్థితులను గ్రహించుటకు రీడింగు ప్రభువుగారు మొదట కొంత ప్రయత్నము జేయక పోలేదు. గాంధీ మహాత్మునితో పరిస్థితులను గూర్చి ఆరుదినములు చర్చించెను ఇతర ప్రముఖులతోగూడ గలసి యోచించెను. ఇందువలన కొంతలాభ ముండునని పలువురు తలచిరి. కాని రీడింగు ప్రభువు తన చుట్టు నుండువలయును నతిక్రమింపలేక బోయెను. ధైర్యముతో నేయుపకారము నలుపుటకు సాహసింపక బోయెను. బలహినుడవలంబించు మామూలుమార్గము నవలంబించెను. ప్రజలలో స్వాతంత్ర్యవాంఛ గాఢముగ నాటుకొన్నదని వీరికి దెలియును. సామోపాయముచే దానిని పెకలించుటకు సాధ్యముగాదని గ్రహించుట చే “లా ఆర్డరు” రక్షణము పేరుతో తీవ్రదండనము లకు పాల్పడిరి. ఆలీపోదురులు కారాగృహమున కంపబడిరి. మహాత్ముడు నిర్బంధింపబడెను. దేశభక్తులు పెక్కుండు బంధింపబడిరి. ఇట్టి నిర్బంధములను ప్రయోగించి అశాంతిని ప్రజ్వలించ జేయుటకుబదులు, మహాత్ముని హితమును గౌరవించి అసహాయోద్యమ కారణములను నివారించుటకు రీడింగు ప్రభువు ప్రయత్నించి యున్నచో నేటి చారిత్రము వేరువిధముగ పరిణమించెడిది. తమ వైఖరిని మార్చుకొనుటకు రీడింగు ప్రభువు గారి కెన్ని యవకాశములు లభింపలేదు? శాసనసభలను అసహాయవాదులు బహిష్కరించి నపుడు సభలలో నిలిచిన మితవాదుల కోర్కెల నయినను వీరు మన్నించిరా? సంస్కరణములకు తోడ్పడుట కవకాశమిచ్చిరా? దేశమంతయు వలదనుచున్నను ఉప్పవన్ను సర్దిపై చేయబడెను. సర్దిపై కెట్లు ప్రయోగము సర్వసాధారణ మయ్యెను. లీ కమిషను నియామకమును శాసనసభవారు వలదనినను, గ్రాంటు పునరుద్ధరింపబడెను. సంస్కరణములనిర్వహణమునకు తోడ్పడుటనిమిత్రము తామీ దేశమునకు వచ్చితిమని రీడింగు ప్రభువు గారు చెప్పచున్నారు. తోడ్పడుమార్గ మిదియేనా? అప్పడప్పుడు తమకు గల అసాధారణాధికారమును వినియోగించితిమని, రీడింగు ప్రభువుగారు పప్పుకొను

చున్నారు. ఎవ రెంత విమర్శించినను, తమ విధిని నిర్వహించుటకే తామిటుల జేసితిమని, చెప్పి వీరు తృప్తిజెందుచున్నారు. వీరి సమర్థనము నిరుపయోగము. శాసనసభల తీర్మానములను కొనసాగించు నాచారమును ప్రభుత్వమువారు నెలకొల్పినచో, సంస్కరణములు స్వపరిపాలనమున కెటుల దారిజూపునో తెలియదు.

ఇప్పటికిని అధికారులు సర్దిపై కెట్లు ప్రయోగమును మానలేదు. మధ్యరాష్ట్రముల గవర్నరు గారు రిజర్వుడు శాఖలకు సంబంధించిన గ్రాంటులనే గాక, ట్రాన్సుఫర్డు శాఖకు సంబంధించిన గ్రాంటును గూడ ఇటీవల సర్దిపై జేసిరి. ఇక సంస్కరణముల నిచ్చిన ప్రయోజనమేమి గలదు? ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలపట్ల నయినను, శాసనసభవారియిచ్చ చెల్ల గూడదా? రీడింగు ప్రభువుగా రిట్టివిచయములలో నయినను జోక్యము తీసికొని, సరియగుమార్గము నవలంబింపగూడదా? శాసనసభలబహిష్కారము తొలగి, స్వరాజ్యపక్షమువారు శాసనసభలలో ప్రవేశించినపుడు, అధికారవర్గమునకు పరిస్థితులనుకూలముగ నుండెను. అట్టి యవకాశము నయినను రీడింగు ప్రభువు చేపట్టి యుండవలసినది. 1924 సంవత్సరమున సామ్రాజ్యశాసనసభలో నన్ని పక్షములవారును గలసి చేసిన స్వపరిపాలనపు తీర్మానమును సఫలపరచుటకు ముందుకు వచ్చి యుండవలసినది. అటుల గావించినచో, దేశము నందు ప్రతి గాలవాతావరణము దొలగిపోయెడిది. దేశబంధు దాసు గారు అవసానసమయమునకు ముందు, గౌరవప్రదమగు సహకారమునకు చోటిచ్చిరి. రాజకీయ నిర్బంధితులను విడుదల జేసి, రౌండుటేబిలు సమావేశమును కూర్చుగోరిరి. కాని, వారి కోర్కెకు అనుకూలముగ ప్రత్యుత్తరము వెలువడలేదు. అసహాయము బలముగ నున్నపుడుగాక, ఓణదశయం దున్నపుడుగూడ, ప్రభుత్వమువారు ప్రజలకు తోడ్పడక బోయిరి.

రీడింగు ప్రభువుగారు కోరినదేమి? లొంగి పోవుట దప్ప వేరుగాదు. తామిటుల గోరియుండ లేదని, రీడింగు ప్రభువుగారు చెప్పవచ్చును. కాని వారిచర్య కర్థమేమి? సర్వమును వదలుకొని సంస్కరణములను తృప్తికరముగ నిర్వహించుచో, ఆపిమ్మట నభివృద్ధిగూర్చి విచారించెదమనుటలో సర్థమేమియో దెలియకున్నది. మడ్డిమెను కమిటీని వలదని నను ప్రభుత్వమువారు నియమించిరి. ఈ కమిటీయందలి మైనారిటీసభ్యులలో, సుప్రసిద్ధులగు, సప్రూ, శివస్వామిఅయ్యరు, జిన్నా, పరాంజుపైగారలు గలరు. వీరందరును మితవాదులే. వీరు దెలిపిన సారాంశమేమి? సంస్కరణముల నెంతకాలము నిర్వహించినను ఫలముండదనియు, వీనిలో స్వల్పపుమార్పుల జేసినను ప్రజలకు స్వపరిపాలనపు శిక్షణ నొసగవనియు అందుచే సంస్కరణవిధానమునే పూర్తిగ మార్చవలయుననియు యీ విషయమును రాయల్ కమిషనును నియమించిగాని మరి యేయితర సాధనల నయినను నవలంబించిగాని పరిష్కరింప వలయుననియు మైనారిటీ సభ్యులు సూచించియుండిరి. వీరి సలహాలను రీడింగు ప్రభుత్వమువారు కొనసాగించి యుండిరా? ఎప్పుడోయనలే? ఇటీవల స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులు సామ్రాజ్య శాసనసభనుండి వెడలిపోయిన పిమ్మట

జిన్నా పక్షమువారు రాయలు కమిషనును నియమింపగోరిరి. స్వరాజ్యపక్షమువారి కోర్కెలను సఫలపరుడక బోయినను ఈమాత్రే మయినను ప్రసాదించి తమ 'గౌరవమును కాపాడవలయునని జిన్నా, రంగారాజు, శివస్వామి అయ్యరు ప్రభృతు లెంత వేడినను ఫలము లేదయ్యెను. ప్రజ లింకను తగినసహకారము సలుపలేదని హాంమెంబరుగారు ఖండితముగ బలికిరి.

ఇట్టిదుస్థితిగాంచియు రీడింగు ప్రభువుగారి పరిపాలనమును సమర్థించుటకు సాధ్యమగునా? అతివాదులేగాక మితవాదులుగూడ సంస్కరణములను నిరసించి సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధిని గోరిరి. మైనారిటీ సిఫార్సు లటుండ, మెజారిటీ సిఫార్సుల రయినను ఆచరణలో బెట్టియుండలేదు. స్వపరిపాలనాశయముపట్ల ఇటుల నిర్లక్ష్యము జూపినను లీకమిషను సిఫార్సులను మాత్రము అతిత్వరితముగ నాచరణలోనికి దెచ్చిన ప్రభుత్వమువారి వైఖరి ఎంత వ్యత్యాసముగ నున్నదో జూడవచ్చును. ప్రజాభ్యుదయమునకన్నను సివిలు సర్వీసు సౌకర్యములు ముఖ్యములని దలచుట కడువిచిత్రము. రీడింగు ప్రభువుగారి మనోభావము లెటులుండునో తెలియదు గాని, వారు సర్వీసు ఉద్యోగులకు లొంగి పోయిరిని విదితమగును. సెలవుపై ఇంగ్లండుకు బోయి సంస్కరణములనుగూర్చి బర్క్లెక్ హెడ్డు ప్రభువుగారితో చర్చించిరి గాని అక్కడను పరాజయము బొందితిరిగి వచ్చిరి. గతసంవత్సరము సెప్టెంబరు నెలలో అన్ని పక్షములవారును గల సి కాసనసభలో చేసిన స్వపరిపాలన తీర్మానము 1924 సంవత్సరపు తీర్మానమునకన్న గూడ కొరవడి యుండెను. సైనిక, విదేశ, రాజకీయశాఖలలో బాధ్యతను వెంటనే ప్రవేశపెట్టుకుండుట కీతీర్మాన మంగీకరించినను, కాసనసభవారు ఒక మెట్టు దిగిన కొలదియు రీడింగు ప్రభువుగారు మరింత నిర్లక్ష్యము జూపిరి. తుద కిది రాయల్ కమిషను తీర్మాన నిరాకరణముతో సంత మొందెను.

అధికారవర్గమువారి యనుగ్రహమునం దింకను సమృద్ధము గలవారు ప్రాతఃస్థతుల నవలంబించిన నవలంబితురు గాక. ఇంకను విన్నపముల నంపిన నంపుదురు గాక. నిర్బంధచట్టములు తొలగక, రాజకీయనిర్బంధితులు విడుదల గాక, స్వపరిపాలనము చూపుమేరలో లేని సమయమున, దేశాభిమాను లింకను ప్రస్తుతపరిపాలనా విధానమునకు తోడ్పడజాలరు. రీడింగు ప్రభువుగారి పరిపాలనమును దేశము ఆమోదించినా లేదా యని కనుగొనుటకు, వివిధశాసనసభల నుండియు లేచి వచ్చిన సభ్యుల సంఖ్యయే సాక్ష్యము. స్వరాజ్యపక్ష సభ్యుల నిర్గమనమునకు పిమ్మట, శాసనసభల కళాకాంతు లెటుల మాసిపోయెనో కనుగొనవచ్చును. రీడింగు ప్రభువుగారి పరిపాలన మారంభమయినపుడు శాసనసభలు దేశనాయకులచే బహిష్కరింపబడెను. పిమ్మట నవి యాక్రమింపబడినను, రీడింగు ప్రభువుగారు దేశమునువదలి పోవు సమయమున, ప్రజాప్రతినిధులు చాలమంది వానిని మరల విడనాడిరి. పూర్వస్థితియే మరల దా ఫరితచెను. రీడింగు ప్రభువుగారి కేవిధమున కృతజ్ఞత జూపుటకును, ప్రజల కవకాశము చిక్కుటలేదు. వారిపరిపాలనము విఫలమయ్యె ననుట కింతకన్నను వేరునిదర్శనము గావలయునా? రీడింగు ప్రభువుగారు, తాముచేసిన ఘనకార్యములను వివరించిరి. వాని

నిమిషక పరిశీలించవచ్చును. బాధ్యతాయుత పరిపాలనమునకు బునాదులు చక్కగ నాటబడెనట. ఈ విషయమును ఏపక్షమువారును అంగీకరింపజాలరు. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము కొనసాగుట దుర్లభమని, ప్రజ్ఞాతెల్లరు దెలిపియుండిరి. సంస్కరణముల విషయమున రీడింగు ప్రభువుగారు అక్కరములపట్టుకొనిరి గాని, విశాలభావమును జూపి ముందుకు నడువజాలకబోయిరి. సాంఘికవిభేదములు రానురాను హెచ్చుచున్నవని, రీడింగు ప్రభువుగారు గీకరించెదరు. ఇందుకు రాజ్యాంగసంస్కరణములును ప్రభుత్వవైఖరియు ముఖ్యముగ తోడ్పడుచున్నవి. సాంఘిక విభేదములను మాన్పుటకు అధికారవర్గము చేయుప్రయత్నములు గనుపింపవు. అల్లరులు జరుగునపుడు వాని నణగదొక్కుటకు తప్ప, ఇతరసమయములలో నైకమత్యము జేకూర్చుట కెట్టి కృషిజరుగకున్నది.

లా ఆర్డరులను తాము రక్షించితిమని రీడింగు ప్రభువుగారు ప్రజ్ఞబలికిరి. లా ఆర్డరులను రక్షించుటకు వేరు ఏర్పాటులు గలవు. రాజప్రతినిధిగారి ప్రధానధర్మ మిది గాదు. విశాలరాజనీతిచే ప్రజలను సంతృప్తి పరచుటయే వీరి ముఖ్యవిధి. దానిని మరచి లా-ఆర్డరుల పేరుతో దేశభక్తులను నిర్బంధించుట రీడింగు ప్రభువుగారికి గౌరవము గానేరదు. విచారణ లేకయే నిర్బంధింపబడిన జెం గాలు ప్రముఖుల దుస్థితి గాంచిన లా ఆర్డరులకు రీడింగు ప్రభువుగారు వివరీతవ్యాఖ్యానము జేయుచున్నటుల దోచును. మానవుని స్వేచ్ఛ సరికట్టిన "లా" నిజమగు "లా" గానేరదు. సుప్రసిద్ధ న్యాయవాదులయినను రీడింగు ప్రభువుగారు "లా" యొక్క విశాలార్థమును గ్రహింపనందుకు దిం తింపవలసి యున్నది. తుదిపలుకునం దయినను ప్రజలకు ఏ రెట్టియాశను పురిగొల్పక బోయిరి. గతమును మరచునటుల జేయజాలక బోయిరి. స్వపరిపాలనసంస్థలు బ్రటిషు స్వభావము గలవట. వానిని హిందూదేశమున స్థాపింప వీలులేదట. బ్రటిషు సంస్థలకును హిందూదేశ పరిస్థితులకును సమన్వయము గుడుగుట మిక్కిలి కష్టసాధ్యమట. స్వపరిపాలనము నిష్పక్షపాద ప్రసాదించుటకు వీలులేదని చూపు నిమిత్తము రీడింగు ప్రభువుగారిట్టివాదముజేసిరి. కాని యీవాదము క్రొత్తగాదు. అధికారులెల్లరు మామూలుగ గావించునదియే. రీడింగు ప్రభువు గారు దెలిపిన మూలసిద్ధాంతములను ప్రజలంగీకరింప జాలరు. స్వపరిపాలనాప్రతిష్ఠాపనలు బ్రటిషువారి సాత్తని భారతీయులు నమ్ముటలేదు. హిందూదేశమునందు గూడ ప్రాచీనకాలమున గ్రామసంస్థలు అద్భుత వికాసము బొంది, ప్రజలక్రేయోభివృద్ధికి తోడ్పడెను. అట్టి గ్రామసంచాయతలు నేడు అడుగంటినవి. పాశ్చాత్యసంస్థలయినను, కాలప్రవాహపుధాటికి తాళలేకున్నవి. ఇట లీ లో స్వపరిపాలన మడుగంటినది. స్పెయినులో నిట్టి స్థితియే దాపరించినది. ఫ్రాన్సునందు ప్రజాపరిపాలనమును కొనసాగించుటకు సాధ్యమగునా లేదా యని సందేహము గలుగుచున్నది. ఫ్రెంచి ధనాగారము శూన్యమయినది. ఇంగ్లండు మొదలగు దేశము లన్నిటిలోను, కార్మికులకును ధనవంతులకును తీరిని సంఘర్షణము గలుగుచున్నది. హిందూదేశమునందు గల విభేదము లితర దేశములందును గలవు. బ్రటిషుపరిపాలన పద్ధతియే సర్వోత్కృష్ట మని ఎంచవీలులేదు. బ్రటిషు సంస్థలను

హిందూదేశమునందు ప్రవేశపెట్టుటకు సాధ్యపడనిచో, జాతీయసంస్థలనే హిందూదేశము నెలకొల్పి కొనసాగింపగలదు. ప్రజలసాంప్రదాయముల కనుగుణ్యమగు సంస్థలను నిర్వహించుట సుకరము. ఆకారణముచేతనే, కాంగ్రెసు స్వయంనిర్ణయాధికారము గోరుచున్నది. అట్టి యధికారము సంక్రమించుచో తనకనుకూలమగు విధానమును హిందూదేశమే నిర్మించుకొన గలదు. కాండుటే బిలు సమావేశమును కూర్చవలయు నని కోరుట కిదియే కారణము. రీడింగు ప్రభువుగారి తుదిపలుకును వినిన పిమ్మట, భారతీయులు పాలకులయనుగ్రహముపై నాధారపడక, స్వశక్తిపై నాధారపడుటకు తప్పక ప్రయత్నించెదరు. స్వయంకృషియే స్వరాజ్యమునకు దారిజూపు నని ప్రజలు గ్రహించుటకు రీడింగు ప్రభువుగారు తోడ్పడినందులకు వారి నభినందింపవచ్చును.

రీడింగు ప్రభువుగారి పద్ధతులను విమర్శించినను, హిందూదేశమును నేవించుటకు తాము శక్తివంచనలేక ప్రయత్నించితి మని చెప్పినసంగతి నంగీకరించుటకు మా కెట్టి యభ్యంతరము లేదు. రీడింగు ప్రభువుగారు సదుద్దేశ్యముతోనే యీరీతిని పరిపాలించి యుండునచ్చును. కాని వారు దూర మాలోచింపలేదని చెప్పవలయును. హిందూదేశమును తా మెన్నటికిని మరువబోమని రీడింగు ప్రభువుగారు చెప్పిరి. అధికారపదవిని వీడిన పిమ్మట, నిష్పక్షపాతబుద్ధితో యోచించినయెడల, రీడింగు ప్రభువుగారు తాముచేసినలోపములను కనుగొననేర్తురు. స్వార్థరహితులగు మహాత్మాగాంధీ, దేశబంధుదాసు, మున్నగు నాయకత్వముల హితవాక్యములను నిరాకరించుటచే నెట్టినష్టము వాటిల్లెనో గ్రహింపగల్గుదురు. రీడింగు ప్రభువు గారు ను వారిసతీ తిలకమును ఆయురారోగ్య సౌఖ్యముల ననుభవించెదరుగాక యని, భారతభూమి యీ సమయమున తప్పక గోరును. రాజప్రతినిధిధర్మమును రీడింగు ప్రభువు తృప్తికరముగ నిర్వహింపలేకబోయినను, వ్యక్తిపరముగ వారిపై భారతీయులు కెట్టి ద్వేషము లేదు. రీడింగు ప్రభువుగారును భారతీయుల నటులనే భావించెదరని తలచెదము. ఇన్ను ప్రభువుగారి పరిపాలనకాలమునం దయినను, స్వరాజ్యము సిద్ధించునటుల పరమేశ్వరు డను గ్రహించుగాక!

దక్షిణ ఆంధ్ర భాషాభివర్ధనసభ

రేపటిదినము దక్షిణ ఆంధ్ర భాషాభివర్ధనసభవారి ప్రథమ సంవత్సరోత్సవము సౌందర్య మహాలులో జరుగగలదు. దక్షిణాంధ్రుల వికాసమునకై పాటుబడుచున్న యీ సభవారి యుద్దేశ్యములు క్లాఫూపాత్రము లనుటకు సందియము లేదు. రేపటిసభకు ఆంధ్ర జమిందారులగు రావిల్ల అప్పాస్వామి నాయుడుగారు అధ్యక్షత వహించెదరు. చెన్నపురి ఆంధ్ర ప్రముఖులెల్లరు సభకు విచ్చేసి కార్యనిర్వాహకులకు తగు ప్రోత్సాహ మొసగ గోరెదము. కార్యదర్శులగు సాధు వరదరాజం పంతులుగారి సంఘపు ప్రయోజనమును విస్తరింప జేయుటకు యావచ్చుకొని వినియోగించుచున్నారు. దక్షిణాంధ్రులలో ఆంధ్రభాష పట్ల గాఢాభిమాన ముదయించుచున్నది. ఆంధ్ర భాషాభివర్ధనసభ దినదినాభివృద్ధి గాంచి దక్షిణాంధ్రుల వికాసమునకు తోడ్పడుగాక!

చెన్న పురి శాసనసభ

డిమాండులపై చర్చ

చెన్న పురి శాసనసభవారు నిన్న మధ్యాహ్నము ఫలహారాంతరము తిరిగి సమావేశమై పునరాలోచన, పారిశ్రామిక శాఖల డిమాండులపై చర్చ జరిగెను.

కో ఆపరేటివు డిమాండు

డి. బి. పర్. టి. శివజ్ఞానం పిల్లెగారు కో ఆపరేటివు శాఖకు రు. 7. 36 లక్షల నోనగవలసినది గోరిరి.

“జాయింటు రిజిస్ట్రారుడదవి అనవునరము”

బి. చిదంబరనాథాయగారు ఒక తిగింపు సుపపాదించుచు కో ఆపరేటివు శాఖయందు జాయింటు రిజిస్ట్రారు పదవి నేర్పరుచుట అనవునరమనియు, వీరినలన నెట్టి పనియు జరుగుటలేదని నుడివెరి.

సర్. టి. శివజ్ఞానం పిల్లెగారు ప్రత్యుత్తరమొసగుచు జాయింటు రిజిస్ట్రారులనేది రిజిస్ట్రారు తనవిధులకు సాధనముగ నిర్వహింపజాల కున్నాడని నుడివెరి. కో ఆపరేటివు శాఖ వారి రిజిస్ట్రారు తన పనులను చాల విస్తరింపజేసిరి. ఆపని నంతకు నూపునైజా జేయుటకును డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారులపనిని పరీక్షించుటకును ఈ క్రొత్త పదవు లవునరమనియు నుడివెరి.

సాల్వానాగారు: మాటలాడుచు, కో ఆపరేటివు సంఘముల నేర్పరుచుటయందును, నిర్వహించుకొనుటయందును ప్రజలకు స్వార్థత్రైమ్యమునక, రిజిస్ట్రారులు తరుచు జోక్యము పుచ్చుకొని, స్వపరిశ్రమ అడ్డుపడుచుండినది ఆక్షేపించిరి.

సర్. టి. శివజ్ఞానం పిల్లెగారు ప్రత్యుత్తరమొసగుచు, రిజిస్ట్రారులననవునరముగా కో ఆపరేటివు సొసైటీల పరిపాలనా వ్యవహారములందు జోక్యము పుచ్చుకొనుటలేదనియు, అటుల జోక్యము పుచ్చుకొనిన నిదర్శనముల దెలిపిన విచారించెదము.

చిదంబరనాథాయగారు: జాయింటు రిజిస్ట్రారు పదవికి భారతీయుని నియమించెదరా?

అభివృద్ధి మంత్రి: (ప్రత్యుత్తరము లేదు)

అభ్యుత్థాను: మంత్రిగారేమైన ప్రత్యుత్తర మొసగదరా?

టి. ఇ. మాయర (ఆర్థిక సభ్యుడు) ఈ పదవికి నియోజనమొనర్చినది గవర్నరు. అందుచే మంత్రిగారి రెట్టివాగ్దానము నొసగలేదు.

చి. నాథాయగారు: మంత్రిగారి సిఫార్సుపై గవర్నరు నియమించును. మంత్రిగారు భారతీయుని సిఫార్సుజేసెదరా?

సర్. టి. శివజ్ఞానం పిల్లెగారు: సభ్యుని నూచన జ్ఞాపకముచుకొనబడును. (నవ్వు.)

ప్రతిపాదన ముపసంహరించుకొనబడెను.

“అనరరీ అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారుడదవులకు పంచములు”

ఆర్. వీరయ్యన గారు డిమాండునందు రు. 100 ల తగ్గింపు సుపపాదించుచు, అనరరీ అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారు పదవులకు నిన్ను జాతులనుండి ఒక్కరినైనను నియమింపలేదని ఆక్షేపించిరి. ఇది వరకే, అనేక సంఘములందు సభ్యులుగ నున్నవారినే ఈ పదవులకు నియమించుచున్నారు. వారి కార్యములకు తమకాలము నంతకు సుపయోగించి యుపయోగకరముగ నేన నొనర్చజాలకున్నారని, ఈ పదవులకు, నిమగ్నజాతులందు అర్హులగువారు లేరని జేప్పటకు వీలులేదు. ఇకమీదట నెన్ను జాతుల నుండి అన్ని జిల్లాలయందును నియమింపవలెను.

సర్. టి. శివజ్ఞానం పిల్లెగారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, యూనియనుల శిఫార్సుపైన అనరరీ రిజిస్ట్రారుల నియమించుచున్నారనియు, నిన్ను జాతుల సభ్యులం దట్టివారున్నయెడల నియమించెదమనియు నుడివెరి.

ప్రతిపాదన ముపసంహరించుకొనబడెను.

డిమాండు నోటునకు బెట్టగా నంగీకరింపబడెను.

శింకోనా శాఖ డిమాండు

ఖాకొబాద్దరు ఉస్మాన్ సాహెబుగారు, శింకోనా శాఖకు రు. 1.36 లక్షల నోనగవలసిన దని గోరిరి.

జె. ఎ. సల్వానాగారు డిమాండునందు రు. 100 ల తగ్గింపవలెనని ప్రతిపాదించుచు, క్వెనా మందును, రోగుల కుచితముగ పంచిపెట్టవలయుననియు, అటులవీలులేనియెడల వెనుకటివలె తక్కువ రేటులకు విక్రయింప వలెననియు నుడివెరి. ఇది వరకు కాన్స్టేబుల పొట్లముల విక్రయించుచుండెడివారు. ఇప్పుడు

డిపొట్లముల ధర మూడురెట్లు పెంచుకొనబడెను. ఇందుచే, సామాన్య ప్రజలకు క్వెనా మందు అందుబాటుదప్పినది. క్వెనా మందు నొక్క పొట్టు అపీసులద్యారానేగాక, గ్రామాధికారులకును, మిషనరీలకును, మతాధిపతులకును, పంచాయతులకును, సరఫరాజేసి వారిద్యారావిక్రయించి ప్రజల కందుబాటులోనికి చేపలెను. క్వెనా శాఖయందు చాల లాభములు వచ్చుచున్నవి. అట్టితరీ నీవిషయము దీర్ఘ కాల మాలోచింప ననవునరము లేదు.

హోం మెంబరు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు క్వెనా శాఖ వ్యాపారపదతులపై నడుపబడుచున్న దినియు అందుచే నందరకును క్వెనా మం కుచితముగ నొసగజాలమనియు నుడివెరి. అయినను మలేరియా ప్రదేశములలో ప్రభుత్వమునా రివిరకే క్వెనా మం కు సుచితముగ పంచిపెట్టుచున్నారు.

డి. బి. కృష్ణమనాయకుగారు మాటలాడుచు, క్వెనా మందు ధరను తగ్గించువిషయమునను, ఒక్క పొట్టు అపీసుల ద్యారానేగాక ఇతరమార్గములలోగూడ ప్రచారములోనికి దెచ్చు విషయమునను హోం మెంబరుగారు ప్రత్యుత్తర మొసగ లేదనిరి.

హోం మెంబరు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు ప్రభాగోగ్య శాఖాధికారినుండి నివేదికవచ్చినతోడనే ఈమాచనలగించి విచారించెద మని నుడివెరి.

ప్రతిపాదన ముపసంహరించుకొనబడెను.

డిమాండు అంగీకరింపబడెను.

పారిశ్రామిక శాఖ డిమాండు

డి. బి. పర్. టి. శివజ్ఞానం పిల్లెగారు (అభివృద్ధి శాఖ మంత్రి) పారిశ్రామిక శాఖకొరకు రు. 11.26 లక్షల నోనగవల సినదని గోరిరి.

“మోసపు తూనిక రాళ్లు”

ఆర్. వీరయ్యన గారు డిమాండునందు రు. 100 ల తగ్గింపవలెనని ప్రతిపాదించుచు, వర్తమాను దుకాణదారులు కృత్రిములు లగు తూనిక రాళ్ల సుపయోగించి ప్రజలను మోసపు చ్చుచున్నారనియు పోలీసువారి గారి మరే యధికారుల గారి ఇట్టి మోసములకు అంగ దొక్కుటకు తగు చర్యల దీసికొనుటలేదని ఆక్షేపించిరి.

మంత్రిగారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు తనచర్యల దీసి కొనకపోవుట పోలీసు శాఖ వారి లోపమనియు, పోలీసు శాఖ పై దన కధికారము లేదనియు నుడివెరి.

ప్రతిపాదన ముపసంహరించుకొనబడెను.

“గృహవిశ్రమము శిథిలము లగుచుండుట”

ఎ. రంగనాథ మొదలియారుగారు డిమాండునందు రు. 100 ల తగ్గింపవలెనని ప్రతిపాదించుచు వత్తుండలములందు నేపరీశ్రమల వలనను ఇతర గృహపరిశ్రమలనను జీవింపుచున్నవారి సంఖ్య చాల తగ్గిపోయె నని నుడివెరి. ఇందుకు కారణములను ప్రభుత్వమువారు విచారించవలెనని గోరిరి.

ఆర్. ముదంగోపాలునాయుడుగారు మాటలాడుచు, ప్రభుత్వమువారు జేసిన సేతపరిశ్రమలయెడల నవలంబించుచున్న వైఖరి అసంతృప్తికరముగనున్న దినిలండించుకొన్నాడని సాటిల యెడల ప్రభుత్వమువారు వలంబించిన ప్రతిపాటవైఖరిని నిదర్శనముగ దెలిపిరి. ఉప్పుడ (గోనానరిజిల్లా) దోపతులచాల ప్రవృత్తి. ఆ గ్రామమునందలి నేతగాండ్రు తర్రున నిర్వహింపబడె ముఖ్యులు, తన పరిశ్రమలకు సహాయమునగనలసిన దని ప్రభుత్వము వారిని గోరిరి ఇట్టి గృహపరిశ్రమలకు ఋణముల నొసగి సహాయ మొసగించుచున్న పరిశ్రమలకు ప్రభుత్వ సహాయ శాసనమునందు స్పష్టముగ వివరింపబడెను. ప్రభుత్వమువారు శాసనకు నేరొక అసంతృప్తికరముగ నర్థము జెప్పి సహాయమును నిరాకరించి.

వి. పి. రావుగారు (అభివృద్ధి శాఖ కార్యదర్శి) ప్రత్యుత్తర మొసగుచు దత్తమండలములలో గృహపరిశ్రమలు శిథిలములగుచు, పరిశ్రమల శాఖాధికారి పరిశోధనము కొనర్చి నివేదికము సంపెదననియు అది చాల దీర్ఘముగ నుండుటచే సభలో జరుపుటకు ద్వేషం లేదనియు నుడివెరి. గౌరవనీయసభ్యు డా నివేదికను జూడెవచ్చును. మదన గోపాలునాయుడు గారి అంచనాలకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, ప. ప్ర. సహాయ శాసనమునందు ద్వేషంపబడిన గృహ పరిశ్రమలు ఉప్పుడ పెద్ద ముఖ్యుల దరఖాస్తులం దుదహరించినవిగాదని నుడివెరి.

ఎ. రంగనాథ మొదలియారుగారు: పారిశ్రామిక శాఖాధికారి నివేదికపైన ప్రభుత్వమువారు లేమి చర్య దీసికొనిరి? అతని నూచనలేమి? మాకుగావలసినవిషయము లవిగాని కున్న విచారణలు గావు.

వి. పి. రావుగారు: ప్రభుత్వమువారు నివేదికపై నెట్టి చర్యను దీసుకొనలేదు.

జె. ఎ. సాల్వానాగారు ప్రతిపాదించుచు, గృహపరిశ్రమలు శిథిలమై పోవుచున్న వను రోదన మొక్క బల్లారినుండి యేగాక, రాష్ట్రముందు ప్రతి ప్రాంతమునుండియుగూడ వినవచ్చుచున్న దనినుడివెరి. ఈ విషయమును, తేలికగా త్రోసివేయరాదు. ప్రభుత్వమువారు ప్రస్తుతము జేసినపరిశ్రమలయెడల చాల నిరాదరణతోను, నిర్లక్ష్యముతోను వర్తించుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారు వర్తించవలసిన విధమిదిగాదు.

వి. పాండు రంగ రావుగారు: ప్రభుత్వమువారు విషయమును సానుభూతితోనే విచారించుచున్నారు.

సాల్వానాగారు: మాటలతో నేమి ప్రయోజనము. చేష్టలబట్టి నిర్ణయింపవలసియున్నది. జేసినపరిశ్రమలయెడల సానుభూతి జూపుచున్నామని మంత్రిగారు పాటపాడును. అతనికార్యదర్శి పల్లవినందుకొనును. (నవ్వు) మాకుగావలసినదిదిగాదు.

ఎ. రంగనాథ మొదలియారుగారు ప్రతిపాదనమును వోటునకు బెట్టవలెననిగోరుచు, ప్రభుత్వమువారి ప్రత్యుత్తర మేమాత్రమును సంస్పృహింపకలేదని నుడివెరి.

“పారిశ్రామిక శాఖాధికారిడదవికి వి. సి. ఎస్. వారక్కరలేదు”

డి. బి. కృష్ణమనాయకుగారు డిమాండునందు రు. 100 ల తగ్గింపవలసిన దని ప్రతిపాదించుచు, పారిశ్రామిక శాఖాధికారి పదవికి, పివిఎస్సెసు శాఖవారినిగాక పారిశ్రామిక విషయములం దెక్కువ అనుభవముగలవారిని నియమింపవలెనని గోరిరి.

డి. బి. పర్. టి. శివజ్ఞానం పిల్లెగారు ప్రత్యుత్తరమొసగుచు, కృత్రిము పారిశ్రామిక శాఖాధికారిగ నియమింపబడిన సర్. టి. విజయరాఘవాచారిగారికి పారిశ్రామిక వ్యవహారములందు మంచి అనుభవముగలదని నుడివెరి. అయినను గౌరవనీయసభ్యుని నూచనలు ప్రభుత్వమువారు గమనించెదరు.

టి. ఇ. మాయరగారు మాటలాడుచు, విజయరాఘవాచారిగారికి పారిశ్రామిక విషయములందు గల విషయపరిజ్ఞానము, భారతదేశమునందలి రియండు గనుట దుర్లభమనియు, అందుచే ప్రభుత్వమువారు రొసగిన నియోజనము చాల ప్రశంసనీయమైనదనియు నుడివెరి. అంతయుగాక, పరిశ్రమల శాఖాధికారి కుండవలసిన ముఖ్యలక్ష్యముగా వ్యవహారక్షేత్ర, నిర్మాణసామర్థ్యము. ఆ సూచనలములందు సలహా నొసగుటకు ఆయాపరిశ్రమలందు ప్రజ్ఞాకాశభవజ్ఞు లుండురు.

ప్రతిపాదన ముపసంహరించుకొనబడెను.

“పారిశ్రామిక పారశాలల పెంచుకొనవలెను”

జె. ఎ. సాల్వానాగారు డిమాండునందు మరీయొక తగ్గింపు సుపపాదించుచు, ప్రతిజిల్లాయందును, తాలూకా కేంద్రస్థానమునందును పారిశ్రామిక పాఠశాలల నేర్పరచి వానికి విరివిగ నాగిరకచోయు మొనగవలసిన దని గోరిరి. ప్రస్తుతము పారిశ్రామిక పాఠశాలకు ప్రభుత్వమువారు రొసగుచున్న గ్రాంటులు ఏమాత్రమును సరిపోవుటలేదని గూడ గౌరవనీయసభ్యు డాక్షేపించెను.

సర్. టి. శివజ్ఞానం పిల్లెగారు ప్రత్యుత్తరమొసగుచు, పారిశ్రామిక విద్యావిచారాసంఘమువారు రీవిషయమును బాగుగ విచారించి పారిశ్రామిక పాఠశాలల నేర్పరచి, విరివిగ సహాయ మొనర్చవలసినదని నూచించిరని నుడివెరి. ఈమాచనలను ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించి ఆదరణయందు పెట్టిరి. ప్రభుత్వము వారు బెజవాడయందును, దత్తమండలములందును పారిశ్రామిక పాఠశాలల నేర్పరచిరి. ప్రభుత్వమువారు వానికి విరివిగ సహాయ మొనర్చుచున్నారు.

ప్రతిపాదన ముపసంహరించుకొనబడెను.

డిమాండు అంగీకరింపబడెను.

చేపలపరిశ్రమశాఖ డిమాండు

సర్. టి. శివజ్ఞానం పిల్లెగారు చేపల పరిశ్రమ శాఖకొరకు రు. 7.49 లక్షల నోనగవలసినదని గోరిరి.

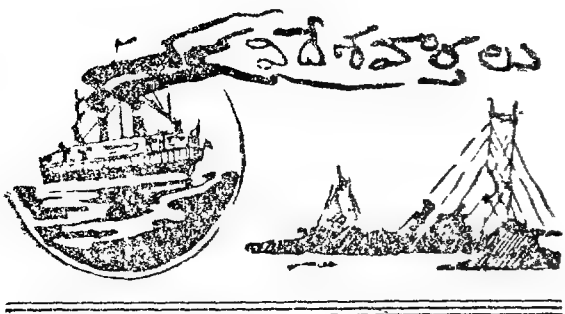
నలహా సంఘములు

పి. బి. గోపాలనగారు డిమాండుమొత్తమునందు తగ్గింపు సుపపాదించుచు పశ్చిమతీరమున చేపలపరిశ్రమనుగరించి సలహానొసగుచుండుట కొకసలహాసంఘమును నియమింపవలసిన దని గోరిరి. సర్. టి. శివజ్ఞానం పిల్లెగారు ప్రత్యుత్తరమొసగు ఎగ్జిక్యూటివు అధికారిగూడ ఒకసలహాసంఘమును నియమించుట ప్రభుత్వమువారి విధానము గాదనియు, అందునలన పరిపాలనసౌకర్యమునకు భంగముగలుగు ననియు నుడివెరి.

ప్రతిపాదన ముపసంహరించుకొనబడెను.

గోపాలనగారే మరీయొక తగ్గింపు సుపపాదించుచు తా నూరు ఫీమరీ ప్లేషనువలన నెట్టియుపయోగమును లేదనియు అందుచే దానిని తొలగింపవలెననియు గోరిరి. సభవా రంతటలేచిరి.

ఫిఫ్త, మార్చి 25 - 'సెంచి యిందూ పైనా' ప్రభుత్వముతో నల్లమందు ఎగుమతి విషయమై యుడియూ దొరతనము ఒడంబడిక జేసికొనెననియు తత్ఫలితముగ కలకత్తాయందు నల్లమందు వేలము చేయబడునని 1925 నవంబరు 30-వ తేదిన ప్రకటన జరిగి చీయుబడిననియు, యికమిదల నల్లమందువేలముపాట కలకత్తాయందు జరుగవలెననియు 'పెనుకమ్మస్టాంక్' నలన దలియుచున్నది. (అ. (పె.)

జాతీయమిత్ర వ్యర్థప్రయత్నములు

కామన్యునభిలో చర్చ

దేశములో అవసరమృకము

రంగు, మార్చి 24:—మొన్నటి జాతీయసంగతులను జూచి ఆకాశంగముజెందుట ఒకటి, జాతీయమిత్రయందు అవసరమృకము గలగుట ఇంకొకటి యని మొన్నటి పార్లమెంటు చర్చలలో తేలుచున్నది. పార్లమెంటులో యాపన్యాసములు ఇకముందైన ఇట్టిలోపములు రాకుండ ఈ ఆకాశంగమునైన గూఢాంతరగ తీసికొనిజాగ్రత్తలోపములనుపూర్తిజేసికొనుటకుపయోగించును. దానిని మాత్రము వరదరాదు.

జాతీయమిత్రలో సానుకూల పోటీగలుగుటచే జాతీయమిత్ర క్షీణించినవారూ కాని దాని ప్రాముఖ్యమును మరింత చాటుచున్నదని గ్రహించబడెను.

జాతీయమిత్రలో అందరూ ఏకగ్రీవముగ నున్నచే వారి యభిప్రాయములను స్వీకరించెదమని బాన్స్వికగారు ప్రకటించిరి. తన సమయము వచ్చినపుడు అవసర మగునపుడెల్ల జాతీయమిత్ర సలహా దీసికొని యుపయోగించుకొనెద మనిరి.

రహస్యపు సంభాషణలు జరిగెనను సంవత్సరమున ప్రధానాధ్యక్షుని డిల్లీ వెలుపునన్నాడు. ఇక జరిగెడు చర్చలలో బహుమతే రాజకీయములు ఇంతవరకును లోకశాస్త్రంలో యోద్యగ నున్న ప్రభుత్వ పరివారము అంతకుముందు ఏకాభిప్రాయముతోనున్నవారు జర్మనీ స్వచ్ఛముగ సమితిలో జేరువరకు కొంచెము దూరముదూరముగ నుండవలసి వచ్చునట్లు చెప్పుననిరి. ఆ ప్రభుత్వములవారు కఠిన మట్టాదుకొనునపుడు వారు ఆసినమాటను దప్పనారకురారు. జాతీయమిత్రకి సంబంధించిన అన్నివిషయములలో గ్రేటు బ్రిటన్ జాతీయమిత్ర తోపుర ప్రయత్నించును. ఇతరులెరికిరి సమితిసభలో కాశ్యతస్థానముచెప్పదమని యొరుగు అభయియలేదు. సమితి సభలో స్థానములందు మార్చక్రలేదు. ఎడోప్రకారమే యుండునలెనని గూడ విచారణ సంఘము వారు సిఫార్సు జేయవచ్చును. లేదా ఎక్కువ జేయవలెననిగూడ దెలుపవచ్చును. విచారణసంఘమునకు అందరూ ఏకాభిప్రాయమైనది.

నిన్న చెప్పినట్లులే ప్రభుత్వమునకే ఎక్కువట్లు వచ్చెను. 189 ప్రభుత్వమునకు ఎక్కువగ వచ్చెను. 186 లాయిడ్ జార్జిగారికి వచ్చెను.

దేశములో అవసరమృకము

లండన్, మార్చి 24:—చాంబర్లెను గారిరాజకీయ విజ్ఞానమునందు ప్రజలు చూపిన అవిశ్వాసము ఇంకను తగ్గలేదని నుంచెట్లరు గార్డియన్ పత్రిక వాకొనుచున్నది.

జాతీయకామందు చాంబర్లెనుగారింత ధారాళముగ స్వేచ్ఛగ మాట్లాడలేదని టైమ్స్ పత్రిక విచారించుచున్నది.

అచినుల పోరాటము

13 గురు హతులగుట

బరేలియా, మార్చి 22:—13 గురు అచినాన్ విప్లవకారులు వారినాయకునితో నేడు హతులైరి. వీరు గట్టిగ పోరాడి ప్రాణముల నర్పించిరి.

మొన్న డచ్చిసాగ్గుంటును జంపి ముగ్గురు సైనికులకు గాయములు గలుగజేసినప్పటినుండి సైన్యములను అచినుకు బంపిరి.

జపాను గొప్ప విమానము

బద్దలగుట

ముగ్గురు అధికారులు చనిపోవుట

టోక్యో, మార్చి 21:—యోకోకుకా దగ్గర జపాను గొప్ప విమానము బద్దలై నది. ముగ్గురు అధికారులు ఒక పనివాడును చనిపోయిరి.

మిత్రమండలి యుద్ధ ఋణములు

బ్రిటిషువారు తీర్చు ఏర్పాటులు

ఒడంబడికల సంగ్రహము

రంగు, మార్చి 24:—అంతర్జాతీయమండలి ఋణసమస్యను గూర్చి చర్చలుగారు కామన్యునభిలో ప్రకటించుచు ఇట్లు చెలియజేసిరి. రషియా మనకీయవలసిన డబ్బును లేదనుచున్నది. కాని ఎగబెట్టదని నమ్ముచున్నాడను. అచట పరిస్థితులు మారుచున్నవి. రషియా పాలకులకు ప్రపంచములో తమకు పరపతి గలుగుట లాభమని గ్రహించుచున్నారు. మనకు రావలసిన మొత్తమును నవలకొనలేదు. ఈ ప్రశ్నను రషియాదే గనుక అడిగినచో ఇతరులకు జూపిన సౌకర్యములనే వారికిని జూపెదమని జెప్పెదము.

ఇటలీలో ఏర్పాటులు

62 సంవత్సరములలో మనకీయవలసిన మొత్తము సంతకు 4000000 పౌనుల నిమ్ముటకు ఇటలీ అంగీకరించెను. ఆవంతయు జర్మనీ పరిహారముల నిమ్ముటచే ఇవ్వగలగినది గావనియు తన పరపతివేతనే ఇవ్వగలగినదియు చెల్లుచున్నారను. ఈ మొత్తము ర్షయించుటలో రాజకీయము లేవియు తమరిని ప్రేరేపించలేదనిరి. బ్రిటనుతో చాలకాలమునుండి యచ్చిన స్నేహమును పోగొట్టుకొనుట కిష్టము లేదనియు ఇంత మొత్తము నిమ్ముటకు కావణము.

ఫ్రాంసు

62 సంవత్సరములలో ప్రతిసాలన 12500 000 పౌనుల చొప్పున తీర్చివేయును. స్వంతపరపతిమీదనే తీర్చివేయును ఒకంబడికకు అనే ఆధారము. మారకము కష్టమొకటి ఎదుర్కొనుచున్నది.

ఇటలీ అమెరికాలో ఈవిషయమై కొంత ఏర్పాటుజేసికొనిరి. ఫ్రాంసుతో కుసరలేదు. ఇదమర్థముని స్వచ్ఛముగ వర్చరుమకొనలేదు. 12,500000 పౌనులను 1930 వరకు వసూలుగాను. క్రమేణా రావలసియున్నది. ఆ మొత్తము జేరువరకు ఇచ్చుచునే రావలెను.

ఈ మొత్తము నిమ్ముట ఎట్లో బ్రిటిషు ప్రతినిధులు ఎరుగుదురు. వారియభిప్రాయములను కెయిలో మంత్రికి చెలియజేసిరి. వాటిని ఆయన అంగీకరించలేదు. నిరాకరించలేదు. అంతయు తక్కినది పరిష్కారమగుచో ఇది పరిష్కారమగుటకు అభ్యంతరముండ దని చర్చిలుగా రమకొనుచున్నాడు.

నవ్వుపరిహారములమీద ఆధారపడకుండ ఇచ్చుట కేమేమంత తక్కువ మొత్తమునకు ఫ్రాంసు తన పరపతిమీదనే ఆధారపడి ఇచ్చుట కంగీకరించితి మని బ్రిటిషు ప్రతినిధుల యభిప్రాయము.

డాన్ నికేడికము ప్రకారము సామ్యునచ్చినచో దిన్న చిన్న మొత్తములుగ ఇచ్చుటకు ఇంకొక ఏర్పాటు జేసితిమి. మిగిలిన దానిని ఫ్రాంసు పరపతి మీద ఆధారపడి ఇవ్వవలె టిమి. జర్మనీ పరిహారములనే ఇవ్వవచ్చు ఆ మొత్తముల నీయలేమని క్రొంది మంత్రి చెలియజేసెను. అందుచే ఈ ఏర్పాటులు నిష్ప్రయోజనముగనున్నవి. ఇంకెత్తొర్రగ భిన్నాభిప్రాయము న్నపు మన ముపేక్షజేయరాదు. ఇంతవర కేమియు లేలేదు. ఒకంబడిక కుదుగుట కిదే మొదటియిడు.

ఈకష్టములు తీరముగనున్నను త్వరలో శృష్టిరముగ వ్యవహారము పరిష్కార మగుట కభ్యంతరముండదు.

చిన్న ప్రభుత్వము

లతో గూడ ఏర్పాటు జేసికొంటిమి. రుపేనియాతో ఒడంబడికను జేసికొంటిమి. ఫ్రాంసునుండి 25,00000 పౌనులు వచ్చుననుకొనుచున్నారము. ఇటలీనుండి 4000000 పౌనులువచ్చునని లెక్కవేసితిమి. చిన్న ప్రభుత్వములనుండి 2000000 పౌనుల వరకు రాబట్టవలచితిమి. జర్మనీ డాన్ నికేడిక ప్రకారము పరిహారములను 3/4 వంతుగచ్చిన 15000:00 పౌనులు వచ్చును. దీని ననుసరించి ఋణమును తర్చు ఏర్పాటు జేయవచ్చును. త్వరలోనే మనకు సంవత్సరమునకు 3,8500000 పౌనులు వచ్చును. ప్రతిసంవత్సరము ప్రస్తుతము మనకు యున్న టెడ్ స్టేట్సుకు 33000000 పౌనులనిచ్చుచున్నారము. ఈ సామ్యుతియు చేరు సరికి 33000000 పౌనులను ఇచ్చెదము. యున్న టెడ్ స్టేట్సు వారికి, ఈలోటును ఎప్పుడో ఒకనాడు రషియా భర్తీ జేయవలసియుండును. బాన్స్వికగారి లేఖలో జెప్పిన సిద్ధాంతమును తప్పిపోలేదనియు కొంతవరకు అందుల జేప్పబడిన సంగతులను సాధించగల్గితి మనవచ్చును.

భారత ఆర్థిక పరిస్థితులు

నర్ పురుషోత్తమదాస్ తాకూరుదాస్

గారి యు పన్యాసము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, మార్చి 26:—ఇండియాలో ప్రస్తుత పరిస్థితులను గూర్చి 'పార్లమెంటు సంఘము' ఎదుట వాండ్ల మిల్నీగారి యధ్యక్షతక్రింద యుపన్యసించిరి. భారత ఆర్థికపరిస్థితులను తెలియ జేసి త్వరలో రాజకీయ సంస్కరణములను విచారించుటకు రాయలుకమిషన్ నియమించ వలెననిరి.

చీనా పరిస్థితులు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

పికింగ్, మార్చి 26:—చీనులకు కెయిషేకు నేనాని క్యాంటనులో ఆకస్మికముగ ముట్టడించి చీనా రషియా కమ్యూనిస్టులను బందీలుగ జేసిరి.

చనిలేని బ్రిటిషు కార్మిక సంఖ్యత తగ్గుట

రంగు, మార్చి 24:—మొత్తము 1070 000 మంది క్రిందటివారముకంటె 20000 మంది తక్కువ.

మరల ఇంగ్లండులో గొప్ప భవనము తగులబడుట ఇది పదియవసారి. ఈవర్షాయము సావ్యర్థ భవనము పరకురాకు ప్రీతి అయినది. లోపలనున్నవారు చావు దప్ప తప్పించుకుపోయిరి. వేలకొలది పౌనులు నష్టమగులెను.

బెంగాలువరదలకు కారణములు

వరదల ఉపసంఘమువారి సలహాలు

కలకత్తా, మార్చి 25:—ఉత్తరవంగదేశ వరదల ఉపసంఘము 1928 సంవత్సరమున ఫిబ్రవరిలో ఏర్పరచబడినది. వారు వారినివేదికను ప్రకటించిరి. అందులో ఆగష్టు 1915 లోను సెప్టెంబరు 1922 లోను రాజమైఖోగ్రామిల్లాలో వరదలకు కారణముల తెల్పిరి.

వారిచ్చిన సలహాలలో నివికూడగలవు. రైల్వేలక్రింద నీరుపోవుటకు ఎక్కువతూములు, చాలాకట్టలనుండి తిన్ననికాలు వముండవలెననియు, తురిగింగ త్రెపుటయు, స్థానికఅభికారులు కుప్పకుతోడ్డు తమారుచేసి ఇచ్చుటయు, దామోదరనది మీదనున్న వాకిచ్చునూదిరి హెచ్చరిలు ఇచ్చుటయు, ప్రజలకు తమ ఇంట్ల ఎత్తు ప్రదేశమున కట్టుకొనునట్లు బోధించుటయు, నున్నవి. వరదలనుగూర్చి పూర్తిగ చర్చించిన ఈసంఘమువారు 1918,22 సంవత్సరముల వరదల అసామాన్యము లనియు 140 సంవత్సరముల క్రితమునుండియు అట్టివరదలు అప్రదేశలనా రెసగనియు అభిప్రాయపడుచున్నారు. అట్టివరదల నాచుటకు ముఖ్యముగా చేయవలసినపరి ధనునిలమునుండి వరద నీరు పోవునట్లు చేసినయెడల ఏకాగ్రమును వరదలవలన అపాయముండదు. వంగప్రభుత్వము ఈనికేవల చేసిన తీర్మానములున్నది.

"రాజప్రతినిధి నికేడికను చూచిరి సలహాలు అంగీకరించిరి. అయినజరుపబడును. ఇకముందు వరదలలన ప్రజలు బాధపడకుండుటే వారియభిప్రాయము (అ.తె)

మెయిలుస్టీమర్లు

బొంబాయి మార్చి 25:—బొంబాయినుండి 20 వ తేదీన టపాతో బయలుదేరిన 'రజ్యకు' ఓడ 24 వ తేదీన 9 1/2 గంటలకు ఏడెనుచేరి మధ్యాహ్నము 2 1/2 గంటలకు బయలుదేరెను.

'మంచు' ఓడ 20 తేదీన టపాతో బయలుదేరి 24 వ తేదీన 1 గంటకు ఏడెను విడిచెను. పోర్టునెడ్డు ప్లిమమ్మలకు పోవు 'దోమా' ఓడ నేడు బయలుదేరెను.

'పెనాంగుమారు' ఓడ బొంబాయి నేడు ఒసాకా'నుండి చేరినది. పాసెంజర్లు సామానులతో వచ్చెను.

'కాపాడిమాంటో' జినోవానుండి నేడు బొంబాయిచేరినది.

'థాన్' ఓడ నేడు కరాచీనుండి బొంబాయి చేరినది.

(అ.తె)

వాతావరణ పీఠిక

1926 నం. మార్చి నెల 26-వ తేదీ శుక్రవారము

మట్టిద్రవ్యాలు	గ్రా 24 గంటలలో	గ్రా 24 గంటలలో	గ్రా 24 గంటలలో	జనవరి నెల 1-వ తేదీ నుండి వర్షము	సాధారణముగ సంవత్సరమునకు వర్షము.
గోపాలపురం	92.7	78.6	...	5.45	44.96
విశాఖపట్టణము	87.1	75.1	...	5.35	37.09
కొత్తూరు	88.8	74.8	...	4.63	39.09
మచిలీపట్టణము	87.2	72.4	...	6.49	41.59
కర్నూలు	98.0	69.4	...	1.11	26.01
బళ్లారి	97.4	70.8	...	0.56	20.51
అనంతపురం	0.88	27.38
కడప	96.9	72.0	...	2.77	31.28
నెల్లూరు	90.1	78.8	...	2.62	37.98
మైసూరు	90.2	78.8	...	1.11	50.74
కడపూరు	87.8	74.2	...	4.39	52.14
నేలమ	97.0	77.0	...	2.13	39.30
కోయంబూరు	92.6	72.1	...	2.74	32.29
తిరుచనాపల్లి	97.7	74.7	...	2.47	33.18
నాగపట్టణము	89.2	80.7	...	9.19	54.98
మధుర	96.0	75.8	...	1.42	33.68
పాంబడి	90.6	78.0	...	1.40	37.00
తిరునల్వేలి	4.53	28.84
తిరువేండూరు	90.8	77.1	...	1.83	64.51
కొచ్చి	90.5	79.5	0.02	2.89	114.51
కొత్తూరు	92.6	78.1	...	2.22	117.16
కొత్తూరు	91.0	75.4	...	1.07	125.68
కొత్తూరు	93.8	84.5	...	1.55	85.87
కొత్తూరు	88.0	62.6	...	1.06	125.46
కొత్తూరు	72.0	49.4	...	9.03	62.18

సర్కారులు:—కాకినాడలో మేఘములు విస్తారముగ నున్నవి. తక్కినచోట్ల తేలికగ నేయున్నవి. గోపాలపురం, మచిలీపట్టణములలో ఆర్ద్రత తక్కువ.

గోపాలపురంలో పగటివేడిమి 5 డిగ్రీలు ఎక్కువ దక్షిణమున 5 $\frac{1}{2}$ నుండి 6 డిగ్రీలు తక్కువ.

డక్కన్:—ఆకాశము నిర్మలముగ నున్నది. బళ్లారిలో ఆర్ద్రత ఎక్కువ. పగటివేడిమి 4 నుండి 7 $\frac{1}{2}$ డిగ్రీలు తక్కువ. రాత్రివేడిమి 4 నుండి 6 డిగ్రీలు తక్కువ.

కర్నాటకము:—మేఘములు పలచగ నున్నవి. నెల్లూరులో ఆర్ద్రత తక్కువ. నెల్లూరులో 7 $\frac{1}{2}$ కడపూరులో 8 $\frac{1}{2}$ డిగ్రీలు పగటివేడిమి తక్కువ.

వాతావరణ మణికూలముగ నేయుండవచ్చు.

ఎస్. ఆర్. యు. నాథూరు.

వాతావరణకామ్రక్షాడు.

వర్షపాతము

కొత్తూరు, మార్చి 25:—వర్షము భారతదేశ ఈశాన్యభాగమున కురిసినది. విశాఖ ఒరిస్సాలో అక్కడక్కడను, పంజాబుపట్టణములను, మధ్యపరగణాల తూర్పుభాగములను వర్షము న్నది. గతము 24 అంధరంపురం 2 $\frac{1}{2}$ అంజ బుల్బురం 1 అంజము వర్షము కురిసినది.

నూచన: మధ్యపరగణాలలో తగ్గుదు. (అ. ప్రె.)

పిల్లూ, మార్చి 26:—పశ్చిమమేఘములవలన బెలూచిస్తానము, ఒరిస్సా ఛోటానాగపురము మధ్యపరగణాలలో వర్షము కురిసినది.

నూచన: మధ్యపరగణాలలో తగ్గుదు. (అ. ప్రె.)

అడవులశాఖ ఇన్స్పెక్టరు జనరలు

శ్రీ, మార్చి 25:—సలహాదారులతో గూడిన రాజప్రతినిధుల పీఠముగారి సలహాకాలములో వారిభావము పరిచేయుటకు డిప్యూటీ సలహాదారు అటవీశాఖలో నాయకులను అధ్యక్షుడైన డిప్యూటీ సలహాదారుని నియోగించిరి. (అ. ప్రె.)

పుదుక్కోట శాసనసభ

—(1)—

చతుర్థ సమావేశము

దివానుగారి ఉపన్యాసము

తిరుచనాపల్లి పుదుక్కోట రైల్వేమార్గ నిర్మాణ సన్నాహములు

పుదుక్కోట, మార్చి 25:—పుదుక్కోట శాసనసభ చతుర్థ సమావేశము నేడు ప్రారంభమయ్యెను. సభ్యుల నాహ్వానించి జి. సుందరేశ కాశ్చిల్లుగారి మరణముచే సంభవించిన వస్తువును విచారము వెలిగి యీదిగున ప్రసంగమును దివాను పి. కె. కున్ హుస్సే మినిస్టరు గావించిరి:—

దివానుగారి ఉపన్యాసము

ఈశాసనసభ దాదాపు రెండుసంవత్సరములనుండి కార్యభారము వహించినది. ప్రజానిధి వెచ్చించుటకు వివిధములగు నూచనలను సభ గావించెను. రాజ్యాధికముల బట్టి సాధ్యమైనంతవరకు సభసిఫార్సులములలోనికి దెచ్చుటకు దొరతనము ప్రయత్నించెను. ఆధికముచే దొరతనము మందగమునము సల్పుచున్నవిగాని సిఫార్సులు అమలునందు దొరతనము తట్టుట కయ్యుముగ లేదు. దొరతన మంగీకరించిన తీర్మానము నమలులోనికి దెచ్చుటకు అధికముగ భవము ఒపంగబడెను.

ప్రధానన్యాయస్థాన సంస్కరణము

శాసనసభ నూచించినవానిలో నొకటియగు ప్రధానన్యాయస్థాన సంస్కరణము గత జనవరి 1-వ తేదీనుండి అమలులోనికివచ్చెను. అందుమూలమున సంవత్సరమునకు రూ.10,000 లు దొరతనము అధికము కిర్రు అగుచున్నది.

నిమ్నజాత్యుద్ధరణ ప్రయత్నములు

ప్రజాసామాన్యములను ముఖ్యముగ నిమ్నజాతులందును విద్య వాస్తి పింప చేయుట కీ సభ మొదటిసంవత్సరము యొంతయో శ్రద్ధవహించుచున్నది. నిమ్నజాత్యుద్ధరణను ప్యాసుచేయుటకు సభ్యులకు గ్రీవముగతోడ్పడుటను నేను మరువలేదు. యీ చట్టము అమలులోనికి దెచ్చుటకు నిబంధనలు ప్రకటింపబడుచున్నవి. ఈడువచ్చినవారలకు చదువు ఎంతవరకు వచ్చెనో పరీక్షించి యోగ్యతాపత్రములు నిచ్చుటకు ఒక బోర్డు స్థాపింపబడెను. నిమ్నజాతుల విద్యయొడ ప్రభుత్వప్రయత్నములందు లోటులేదు. గత అయిదు మాసములనుండి తిరుమాయమందుకొరవ బాలురకు విద్యనీయుటకు సాశ్రయ పాఠశాలను దొరతనము నడుపబడుచున్నది. ఈ శ్రమ కాలములో బాలురు జూపిన తైతికమానసికాభివృద్ధి అక్కజముగ నున్నది. వీరు ప్రతిది న మును స్యవ్వ నేరములు జేయువారలబట్టి లగుటచే, తలదగ్గరను దోషవృత్తినుండి కాపాడుటకు దొరతనము చేయుప్రయత్నములందు సభ తోడ్పడవలయునని దివాను గోరెను.

గ్రామ పునర్నిర్మాణము

గ్రామ పునర్నిర్మాణమునందు గూడ శాసనసభ మిగుల శ్రద్ధజూపుచున్నది. ప్రస్తుత పరిస్థితులందు గ్రామములు ప్రజల నాకర్షించుటలేదు. ప్రాచీనకాలమందున్న శిథిలి గ్రామములను దెచ్చివగాని, అభివృద్ధిరకునపనుల నేమియు మనముచేయజాలము. మనకువచ్చు రవిన్యా సర్వమును గ్రామములనుండియే వచ్చుచున్నను, గ్రామముల సమస్యలయొడ మనమంత శ్రద్ధవహించుటలేదు. ఈలోటు గవన్న మెంటునకు దెలియును. సాధ్యమైనంత తొందరగ గ్రామపునరుద్ధరణ ప్రయత్నములు చేయవలయునని ప్రభుత్వము ఆతరత జూపుచున్నది. గ్రామములందు పంచాయతుల నేల కొల్పవలయు ననియు, పంచాయతులద్వార గ్రామపునర్నిర్మాణమునకు వలయునను దొరతన మియసంగిత జూపుచున్నదనియు నేను యీసమయముందు సభ్యుల కెరిగించుచున్నాను.

కావేరినీటిపారుదల ప్రోజెక్టు

శాసనసభ ఆలోచనయందున్న పెక్కతీర్మానములగురించి మాట్లాడిన విదవ, కావేరి నీటిపారుదల ప్రోజెక్టు విషయమై

తుదియొడంబడిక యొకను గుడరలేనినియు, సాధ్యమైనంతవరకు ముగ తిరుచనాపల్లి పుదుక్కోట రైల్వేనిర్మాణము గావంప ప్రయత్నములను దొరతనము గావించుననియు దివానుదెల్పెను. (అ. ప్రె.)

హట్టనుగారు

బొంబాయి, మార్చి 24:—బొంబాయి ఆక్టింగు గవర్నరుగా నున్న లారెన్సుగారి స్థానమున జె. యి. బి. హట్టను పి. యస్. ఐ. బి. యి. వి. సి. యస్. గారిని కార్యనిర్వాహకవర్గమున టెంపరరీ సభ్యుడుగ నియమింపబడిరి. (అ. ప్రె.)

ప్రకటన

జగన్మోహన్ లాటరీ, (గుంటూరు జిల్లా, ముట్లూరు)

జగన్మోహన్ లాటరీ యను పేరుతో నొక లాటరీ ప్రారంభింపబడి మా గ్రామకాపురమును తిరువళ్లూరి భుజంగంగారిని పాప్రయిటరుగాయుండి మేనేజిమెంటు చేయు డని నేను కోరగా వారందులకు తటస్థులుగా యుంపినందున అంగీకరించి రని తలంచి వారిపేరుతో టిక్కెట్లను ప్రకటించి అమ్మవేయించు కొనివచ్చి సదరు భుజంగంగారితో ముచ్చటించగా వారందుల కంగీకరించినందున నేనే పాప్రయిటరుగాయుండి నేనున్న నాయెజంటున్న సదరు టిక్కెట్ల నమ్మకొనుచుంటిమి.

ఇట్టిస్థితిలో పర్మిట్ లేనిది లాటరీవేయకూడదని తెలిపినందున, శ్రీజిల్లాకలెక్టరు దొరవారినిన్ని, శ్రీపాలీసు నూపరిం టెండెంటు దొరవారినిన్ని లాటరీ వేసుకొనుటకు పర్మిట్ ఇవ్వవలసినదని కోరగా యివ్వవలసిన లాటరీవేయకూడదని పీలులేక విరమించుకొని సదరు విషయమును వెల్లడిపరచి నేను నావీంటు యిచ్చిన టిక్కెట్లను తిరిగి తీసికొని వారల డబ్బును వారలకు వాపసుచేయుచున్నాను.

కాన నేను నావీజంటు పంతకములుచేసియున్న పై పేరు గల లాటరీ టిక్కెట్లనువారలు సదరు టిక్కెట్లను నాకు పంపినచో వారలు చెల్లించిన డబ్బును వాపసు ఇచ్చుటకు సిద్ధము గాయున్నాను.

ముట్లూరు } పానెం శౌరయ్య
25-3-26 }

గుంటూరు కో-ఆపరేటివ్ అర్బన్ బ్యాంకింగ్ కలెక్షన వూరె కోటయ్యగారి కుమారుడు అయిన వెంకటసుబ్బారావు వగైరాల మొదలైనవారల కో-ఆపరేటివ్ డిప్యూటీరిజిస్ట్రీరువారియెదుట నేను దాఖలుచేసిన 167 వ నెం 1 గల దావా గుంటూరు ఆరడోపేటలో మధ్యపర్తి హోటల్ వలె కలవగుంట నరసింక రావుగారివలన 11-4-26 తేదీన ఉదయము 7 గంటలకు వారి ఆఫీసులో విచారించబడును గనుక తెలియచేయడమైనది.

గుంటూరు } పత్రి వెంటటహనుమంతరావు
25-3-1926 }

రేవల్ల హోటల్లో శనివారము

27-3-26 నాట్యసభ (అమెచ్యూరు) తెనాలి

కన్యాశుల్కము

గిరిశము:—ముక్తేసి రామానుజాచారిగారు

అగిరిగాడు:—డాక్టరు గోవిందరాజు వెంకట సుబ్బారావుగారు.

నండ్లూరి శేషాచారి బి. పి. ప్లీడరు.

కండ్ల కరు.

కాకినాడ డి|| ము|| కోర్టులో

O S.No. 433 of 1925.

వాదులు:—పిచ్చిక వీరేశలింగం అండుసన్న అను పేరుతో వ్యవహరించే పిచ్చిక వీరేశలింగం, ఇతరులు

అండు

ప్రతివాదులు:—ఎం. ఎస్. సుబ్బయ్యకెట్టి.

వాదులు ప్రతివాదిపైన కాతానబట్టి రు 501-5-0 యీనెంబరున దావాచేయున్నారు. సదరు దావా ప్రతివాది (అప్పియరెన్స్) 19-4-26 వ తేదీకి కోర్టువారు వాయిదా వేసి నారు. ప్రతివాది ఆక్షేపణలున్నయెడల సదరు తేదీని కోర్టులో హాజరయి మనవిచేసికోవచ్చును. లేనియెడల దావాలేదని వారిపక్షమున తీర్మానింపబడును.

మండలిక భీమశంకరం బి. పి. బి. ఎల్

నకిలు, కాకినాడ.

వెలువడినది!

త్వరపడుడు!!

వెలువడినది!

ఆక్షయసంవత్సరాదిసంచిక వెలువడినది!

ఆంధ్రమహాజనులనుగ్రహించిన యమూల్యములగు వ్యాసరాజములతో ఒప్పియున్నది. విషయవిభజనము గావింపబడినది. కాన్పూరు జాతీయసభకు సంబంధించినచిత్రములు, ఇతరఆంధ్రదేశసంఘములయు, మహాజనులయు, వ్యాసకర్తలయు చిత్రములును గలవు.

ఇందలి వ్యాసము లెల్లవిధముల నాంధ్రుల విజ్ఞానాభివృద్ధికి దోడు పడగలవు. క్రింద ప్రకటితమైన విషయానుక్రమణిక యీసంచిక విలువను చాటగలదు. ఆంధ్రమహాజయు లెల్లరు సీసంచికను స్వీకరించి దీనివలన ప్రయోజనమును బడయదగుదురు.

మిగుల పరిశ్రమను గైకొని అమూల్యము లగు వ్యాసములను వ్రాసి యీసంచికా ప్రటనమందు మా కెంతయు తోడ్పడిన పండిత పర్యులకు కృతజ్ఞతతో వందనముల నర్పించుకొనుచున్నాము. ఈ

సంచికయందు సలాభావముచే ప్రకటితములు గాని వ్యాసరాజముల యొక్కరచయితలను మన్నింప మిక్కిలి వేడుకొనుచున్నాము.

ఆంధ్రప్రతిక దినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు పోస్టేజితో సహా 1-4-0, వారపత్రిక చందాదారులకు పోస్టేజితో సహా 1-8-0 ఇతరులకు పోస్టేజితో సహా రు 2-4-0 లకు సీసంచిక లభింపగలదు. కొలది ప్రతులు మాత్రమే ముద్రితము లైనవి. వలసినవారు త్వరగా మాకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవలయును.

వైధరలకు చందాదారులకు వి. పి. గా సంచికను పంపుకొను చున్నాము. అక్కఱలేని చందాదారులు మాకు వెంటనే తెలుప గోరుచున్నాము. ఊరకుండి వి. పి. లను త్రిప్పగొట్టి మాకు వ్యయ ప్రయాసల గలిగింపకుండ మఱిమఱి ప్రార్థించుచున్నాము.

విషయానుక్రమణిక

వ్యాసముల నూచి, చిత్రముల నూచి, జయదుందుభి—గుంకిమెడ వేంకట నుబ్బారావుగారు (ప), చిత్రముల వివరణము, పంచాంగము, ప్రస్తావన, వేదాశీస్సులు—ఆంధ్రీకృతములు—పెంగ్యాల వేంకటసుబ్బాస్వామిశాస్త్రిగారు (ప), అక్షయ—సాక్షి మంగపతిరావుగారు (ప), అక్షయ—అల్లమరాజు రామకృష్ణయ్యగారు (ప), అక్షయ స్వాగతము—దోమా వేంకటస్వామి గుప్తగారు (ప) అర్చన—అహ్వనము—పంచాంగుల ఆదినారాయణ శాస్త్రిగారు (ప), కీ. శే. సర్ పిట్టి త్యాగరాయ శెట్టిగారు, దేశ బంధువి హృదయ కేదన—మునుబ నరసింహాచార్యులుగారు (ప), కీ. శే. చిత్రరంజన దాసు—శ్రీ రాజా వాసిరెడ్డి దుర్గానదాశివేశ్వరప్రసాద బహదూరుగారు (ప).

౧. రాజకీయము

40-వ దేశీయమహాసభ - కాన్పూరు, శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారి అధ్యక్షిపవ్యాసము—తీర్మానములు, మహాత్ముడు - సన్నిధానము నూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు (ప) కర్ణాటకప్రభువర్యుని పరిపాలనము—మోచర్ల రామకృష్ణయ్యగారు, మేలుకొలుపు—కాట్రాపులపల్లి రామమూర్తిగారు (ప), సిపాయిల యుద్ధము — కే. బి. శ్రీకంఠ శాస్త్రిగారు, మానవబోధము — పండిత ఈ. భాష్యకాచార్యులుగారు (ప), భారతప్రభుత్వదాయము — కోన వేంకటరాయశర్మగారు, ఉపాధ్యాయపుత్రి—పంగనామముల రామచంద్రరావుగారు (ప) కానన్గొల్లంపునము — వల్లూరి నూర్య నారాయణరావుగారు, మాతృనిదేశము—మంగిపూడి వేంకటశర్మగారు (ప), స్వరాజ్య పక్షము—జాతీయోద్యమము—మోచెర్ల కృష్ణమూర్తిగారు, వృత్తులంజయ స్రవరాజము—తెన్నేటి నారాయణశర్మగారు (ప).

౨. సారస్వతము

కవికృత్య సిద్ధాంతము—జనమంచి శేషాద్రిశర్మగారు, మర్న-దీపాల పిచ్చయ్య శాస్త్రిగారు (ప), ధిమర్ననపంధ — కవికొండల వెంకటరావుగారు, లీల — దుర్గ వహుంకి సీతారామశర్మగారు (ప).

3. గ్రంథవిమర్శనము

సాహిత్యరత్నాకరము—వారజానీ ధర్మనూరి మహాకవి—శ్రీరంగమ్ సోమేశ్వర శాస్త్రిగారు, పూజాయత్ర—పెనుమర్రి వెంకటరత్నముగారు (ప), అశ్వేషణము - తుమ్మల సీతారామమూర్తి చాడరిగారు (ప), స్త్రీవర్ణము - తిక్కన—గర్భాము అప్పారావుగారు, కృతజ్ఞత—జనమంచి సీతారామస్వామిగారు (ప), యెంకిపాటల గాదిదుమారము—బసవరాజు వేంకటస్వామిగారు, హనుమంతుని హితోపదేశము—మండలేముల వేంకటశాస్త్రిగారు (ప), వేమనకాలము—బండారు. తమ్మయ్యగారు, సారంగధరచరిత్రము—నిడమర్తి సత్యనారాయణమూర్తిగారు, కోకిలహాసినమింక నుబురులోన—కాశూరి వెంకటనరసింహరావుగారు (ప), నందూరి బాపయ్యపత్రి - విశ్వేశ్వరచరిత్రము—విద్వాన్ దేవరకొండ రామభోగిశాస్త్రిగారు, శివరాత్రి మాహా త్మ్యము—విద్వాన్ కట్టి సాంబమూర్తిశాస్త్రిగారు, ఋషి స్రవము—పాన్నలూరి నూర్యనారాయణశర్మగారు (ప), మారనార్యుని ప్రేమవర్ణనలు—యడ్లపాటి వేంకట నుబ్బారావుగారు, ప్రాణప్రయానముయవిస్మృతి—అల్లమరాజు వేంకటనారాయణ భట్టుగారు (ప)

౪. నాటకము

గ్రహచారము—క్రొత్తపల్లి నూర్యరావుగారు, అశిర్వాదము — గున్నేపల్లి అక్షయలింగంగారు (ప)

5. కథ

పులికూన—రాయసం వేంకటశివుడుగారు, కలివిడంబనము—మల్లాది నూర్య నారాయణశాస్త్రిగారు (ప), పిచ్చినమ్మకము—పెమ్మరాజు లక్ష్మీపతిగారు, శిష్యు పాలంభము—కలవలపల్లి రంగనాథశాస్త్రిగారు (ప), వరకులము—శ్రీపాద జోగి

సోమయాజులుగారు, కాకమా నీవు వినువిశ్వగాన మేమి?—కాశూరి వెంకటరామా రావుగారు (ప), మహావీరుడు—దశిక నూర్యప్రకాశం పుగారు, అరణ్యోదయము—దేశరాజు రామదాసుగారు (ప)

౬. చరిత్ర

జౌరంగజేబు భార్యలు—ఆంధ్ర శేషగిరిరావుగారు, అతిథ్యము — పండితా రాధ్యుల నాగభూషణంగారు (ప), తొల్లి భారతీయు లేకజాతీయులుగా నుండిరా? - కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారు, శ్రీరాముని నిర్వేదము—భాగవతుల నృసింహశర్మ గారు (ప), మశేనగరము—బుద్ధనిర్యాణము—కొ. నరసింహాచారిగారు, ప్రేమలత—అనంతపంతుల రామలింగస్వామిగారు (ప), నిజామురాష్ట్రచరిత్ర పరిశోధనము—శ్రీ శేషాద్రిమణికవులు, అన్యావధేశము—శ్రీరాం ఓర్లబ్రహ్మంగారు (ప), కాసనా వలి—సి. ఆర్. కృష్ణమాచార్యులుగారు, కపిలభార—కొత్తపల్లి సుబ్బణ్ణాచార్యులు గారు (ప), శ్రీద్వితీయలలో రాయలజీవితము—జంధ్యాల శివస్వామిశాస్త్రిగారు, చిత్ర లేఖనము—వెలగపూడి భుజంగరావుగారు (ప), శ్రీవిఖనసమహర్షి - వైఖానసము—ఆర్. బి. పార్థసారథి కృష్ణమాచార్యులుగారు, వనలక్ష్మి—మసర్ల రామమూర్తిగారు (ప), మనప్రాచీనవిద్యాసంస్థలు—వల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మగారు, గాంధీమహాత్మ్య - సోమంచి నూర్యనారాయణశర్మగారు (ప)

౭. నైతికము

ఎవర దుత్తముడు?—కాశీభట్ట సుబ్బయ్యశాస్త్రిగారు, ప్రియలేఖ—వేదము వేంకటకృష్ణశర్మగారు (ప)

౮. సాంఘికము

సంఘసంస్కరణము—వల్లభనేని వేంకటరావు చాడరిగారు, కవిక—కో.రి శ్రీపతిశాస్త్రిగారు (ప), నాగరికత—పోడూరి రామచంద్రరావుగారు, చిలుక—గోద పంక—మొసలికంటి రామబాబుమ్మగారు (ప)

౯. వేదవాద్యము—మణిము

పురపనూక్తము—యస్. కే. వెంకటేశంగారు, ప్రణయలేఖ—దూపాటి కొండమాచా ర్యులుగారు (ప), శ్రీనాగభూషణరత్నావలి (సం.) - వేంకటశేషేశ్వరావధానులు (ప)

౧౦. జ్యోతిషము—ఖగోళవిజ్ఞానము

చంద్రుడు—చర్ల యశ్వేశ్వరసోమయాజులుగారు, పుణ్యలగ్నము — 'కవికుమారులు' (ప), మహాత్మునిజాతకము—వి. కే. శేకారాచారి గారు,

తత్వము

ప్రారబ్ధము—చేపూరు సింహాచలముగారు, ప్రాచీన గురుశిష్యులు—కోలాపాలం సీతారామరాజుగారు(ప), పారలౌకికతత్వము—సోమయాజుల వేంకటరామమూర్తిగారు అగస్త్యుడు—వెలగపూడి దానయ్యచాడరిగారు (ప)

సంగీతము

పురాణభౌతిక—బం.మల్లయ్యశాస్త్రిగారు, సత్యవిరహము—పి. అణ్ణాశర్మగారు(ప) ప్రకీర్తకము

స్వరత్నాశ్రయభావము—ఒకవాసన—పారసంది జగన్నాథస్వామిగారు, భారతమాతృ సమాశ్వాసము—వేమన నూర్యప్రకాశకవిగారు, ఆంధ్రవారాపత్రికలు—కొడారి శివరామకృష్ణరావుగారు, మేలుకొను మాంధ్ర మీదేశమేలుకొనుము—గాడేపల్లి నూర, నారాయణశర్మగారు (ప) 86,00,000 (ముప్పదియొలులక్షల)దాక్షిణాత్యాంధ్రులమగతి యెవరు?—సాధు వరదరాజంపంతులుగారు, విరాగి—కొడిదన వెంకటనారాయణగారు (ప)అపెరికాసంయుక్త రాష్ట్రములం దొకపల్లెటూరు—మాగంటి బాపినీడుగారు, శివకవులు (ప) — నిడువవోలు నుండరము పంతులుగారు, మవరాసు పెన్నిలు ఫ్యాక్టరీ—పరిశ్రమాభిలాషి'

చిత్రములు:—కాన్పూరు జాతీయసభానాయకులయు, సభాభవనాదులయు, ఆంధ్రదేశసంఘములయు, ఆంధ్రమహాజనులయు, వ్యాసకర్తలయు, చిత్రములు ముద్రింపబడియున్నది.

మేనేజరు, ఆంధ్రప్రతికా కార్యాలయము, 7, తంబుచెట్టివీధి, మద్రాసు.

కావలెను

ఒంగోలు తాలూకా కనుపర్తి గ్రామమునందలి వైశ్యబృందమువారి గృహములందు వేదోక్తవిధానము ననుసరించి పురోహితముచేయించగల బ్రాహ్మణుడు కావలెను. వివరముల కొరకు యీక్రిందిచిరునామాకు వ్రాయుడు.

ఉ. వెం. శ్రేష్ఠి,
కనుపర్తి గ్రామవైశ్య సంఘాధిపతి,
లక్ష్మీనివాసము, కేటపాలెము 10-3. 26.

నర్తనశాల

[కీచకపథ యను నవిననాటకరాజము]

శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

విరచితము

తేనెతేటవంటి వచనము. అమృతగుళికలవంటి పద్యములు గలిగి, ఆదర్శప్రాయముగా, రంగానుకూలముగా రచించబడిన శృంగార రసప్రధానముగు నీనాటకరాజము ఆంధ్రులకు కొత్తకొత్త రుచుల నలవడజేయును. వెల రూ. ౧-౨-౦

మ.రా. శ్రీ శివశంకరశాస్త్రిగారిచే రచింపబడిన "హృదయేశ్వరి" "నర్తనశాల" కలిపి ఒకే సారి కొనువారికి రూ. ౧-౧౨-౦ లకే యివ్వబడును. వర్తకులకు మంచి కమీషను యివ్వబడును.

ప్రభులచంద్రశేఖరశర్మ, తెనాలి.

విలువయగు వస్తువులు

బహుమానము

మా బొంబాయి అత్తర్లులు 4 సీసాలు (ఒక్కొక్కటి 0-8-0) నాలుగు రెండు 2-0-0 రూపాయలు కొనువారికి యీక్రింది వస్తువులు ఏభయ్యలకే వుచితముగ పంపబడును 1. అందముగ చేతిగుడ్డ. 1. సిగరెటుకేసు. 1. వాసనపబ్బు. 144. బ్లూ బాక్ యింకిమాత్రలు. 1 ఫౌంటెన్ కలము డ్రాపర్ తో సహా క్లిప్స్ కలిగినది 12. స్టీలుముక్కలు 1. పెన్నలు. 1. కత్తి. 4. సీసాల అత్తర్లులు వెల రూ. 2/- పోస్టుఖర్చు 0-8-0 కొలది సెట్లు మాత్రమేవున్నవి.

Messrs Indian Stores
26 Baburam Ghose Lane Beadon St Calcutta

గాంధీ జ్యోతిష్కులు 25౪8

జననకాలవివరము లేక ప్రశ్నవ్రాయకాలమైనను తెలుపవలెను. భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు రూ. 1-0-0 పై చిత్రప్రశ్నకు 0-4-0 సం॥ ఫలము మాసవారిగ వ్రాయు 2-0-0. ఆంధ్రపత్రిక: ఈ జ్యోతిష్కుల పాండిత్యమును మనఃపూర్వకముగ వినులించుచున్నాము.

ఆంజనేయస్వామి జ్యోతిషాలయము,
తిరుత్తణి-చిత్తూరుజిల్లా.

పాలసంగంధిలేహ్యము 3351

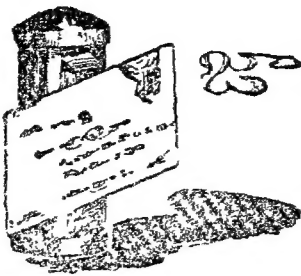
రక్తకుడికి శ్రేష్ఠమయినది. సహమేహము, మేహపాడలు, మచ్చలు యితరచర్మరోగములు మలబద్ధము, కీళ్లనొప్పులు, మొదలగునాటిని హరించును. 4 డబ్బీలు చాలును. 20 రు॥ డబ్బీ రు. 1-4-0. వి. పి. ఆ. 6 1
సి. శి. పి. అందుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిదేపి, నెల్లూరుజిల్లా.

మలయచందనము

సెగరోగమునకు కుఠారము

పథ్యము లేదు. పిచికారితో పనిలేదు. మూడువారాలలో శిష్టక గుణము కనబడును. ఒకడబ్బాతో న్యూఢినిర్మూలముగును. రాజకుటుంబముల నిమిత్తము కనిపెట్టబడినది. వెల డబ్బా 2-4-0. దీనికనుపానము పంపనలెలము కొన్న 8-0-0 రెండుకు ప్యాకెంట్ గా ఖర్చులతో 6-0-0. 2462

గంధర్వ ఫార్మసీ రాయవరం, గోదావరిజిల్లా.

జాబులు.

అప్పకవీయము దొరికియున్నది.

ఈ తేనుగుపద్యకావ్యగ్రంథము సేన వేదేరికి పాఠ్యైతిహాసలో గుఱ్ఱము జట్కాబండి యొక్క న పుస్తకము వాటిలో యుండినది. దానికి సాంతవారు మిస్టర్ దొరసామియని వేసియున్నది. సాంతవారిని క్రిందకని నపై విలాసానికి వచ్చి అడిగి తీసుకొనవచ్చునని ఈమూలముగా తెలిపించుకొని యున్నాను. కె. ఎల్. వెంకటకృష్ణయ్య ౨౭. రంఘనాయకులు వీధి పార్కుటవును, మదరాసు.

గోదావరి పశ్చిమ డెల్టా యింజనీయరుగారి కొక విన్నపము

నరసాపురము కాలవపై అయితంపూడివద్ద కట్టబడిన లాకులో పడవ ఎక్కువారు దిగువారు కొందరపట్టపట్టుచీకటిలో లాకులోపడి యిదివర కనేకులు చనిపోయిన సంగతి తెలుసు విశేషమే. లాకులో మనుష్యులు ఎక్కడగూడదని కానించి నను ప్రమాదము నశించలేదు. నాలుగు దినములక్రితము ఆలాకు కళాసు ఒకడు రాత్రివేళ ప్రమాదవశమున లాకులో పడి మరణించుట విశేషమేగాన తాముయిప్పుడయినను అనుగ్రహించి లాకుగోడలపై యనుపవూచలు నాటించి అడ్డముగా వైరుపెట్టు వేయించినచో యిట్టి ప్రమాదము లేకముందు జరుగనేరవు. ఈపనికి 30 రూపాయలకంటే ఎక్కువ ఖర్చుకాదుఅని విన్నవించుచున్నాను.

నత్తిరాజు సీతారామయ్య.

కీ॥శే॥ దిగుమర్తి హనుమంతరావుగారు

పినాకినీ సత్యాగ్రహశ్రమము, నెల్లూరు

నాసోదరులగు దిగుమర్తి హనుమంతరావుగారి మరణ వార్తని దేశమందంతటనుండియు తమతమ విచారమును సానుభూతిని తెలుపుచు వ్రాసినయుత్తరములు కుప్పలు కుప్పలుగా వచ్చుచున్నవి. మాఅన్నగారు పిన్నవయస్సులోనే తన సేవాదీక్షచేత అందరి ప్రేమాదరణముల జారగొని ధన్యులైరి. బంధువులగు మాతోబాటు పెక్కుండు దేశీయులను వారు దుఃఖ సముద్రమున ముంచిపోయిరి. ఈకష్టసమయమున మమ్మిట్లొద్దార్చి సానుభూతిచూపుచున్న మహోదయుల కందఱకు ముదు సలియగు మాతల్లిగారిపక్షమున, మా వదిలెగారి పక్షమున నా పక్షమున కృతజ్ఞతాపదనములను ఈ పత్రికామూలమున తెలుపుకొనుచున్నాను. అందరకు వేర్వేరుకూత్తరముల వ్రాయజాల నందులకు చింతించుచున్నాను.

దిగుమర్తి రామస్వామిగారు,
విశాఖపట్నము.

బాల్యవివాహములవల్ల జరుగుచున్న అనర్థములు

Table with 3 columns: వయస్సు (Age), వివాహమైన బాలికలు (Married girls), వితంతువులైన బాలికలు (Unmarried girls). Rows include age ranges (0-5, 5-10, 10-15) and total counts (వెరగి).

పైకితిగ వివాహములు జరుగుచున్నందున వివాహమైన బాలికలలో 80వ వంతు వితంతువులగును వివాహమైన బాలురలో 88 వ వంతు భార్యలు చనిపోయినవారగును అగుచున్నార. దేశోన్నతికి దేశసౌభాగ్యమునకు బాలబాలికా వివాహములు నరకస్థితిగాని ఘృత్తిలే దని ఆంధ్రులు గ్రహించుట గాక.

శ. సుబ్బారావు.

గోల్కొండ పత్రిక

రమారమి ౨౦ దినములలో గోల్కొండపత్రికయనుపేర తెనుగు ఆర్థవారపత్రిక యొకటి హైద్రాబాదునుండి ప్రకటింపబడును. ఆంధ్రజను సర్వలో ముఖాభివృద్ధికై యీ పత్రిక తన యావచ్చత్తిని బనియొగింపగలను. ఈ పత్రికయందుముఖ్యముగా సాంఘిక వాఙ్మయ, వ్యవసాయక నైతిక తదితర విషయాభివృద్ధి కరములగు సంగతులు ప్రచురింపబడును ఆంధ్రదేశమందు బ్రసిద్ధిచెందిన పండితులు మున్నగువారి పత్రికసవ్యాసములు వ్రాయుచుందురు. పత్రికవారమునకురెండుమారులు ప్రచురింపబడును. దీనిచందా సంవత్సరమునకు 2-0-౦ రూపాయలు అర్ధసంవత్సరపు చందా ౩-౧౨-౦ మాత్రమే. స్వలాభమునకై యీపత్రిక స్థాపింపబడినదికాదు. సంఘసేవయే దీని మఖ్యోద్దేశ్యము. కావున నంగణును సర్వభిక్షముల ముమ్మ ప్రోత్సహింపవలయును.

చందాదారులుగా నుండగోరువా రీమార్చి నెలలోపల (చైత్ర శుక్ల ౧౫ లోపల) తమవిలాసమును విశేషముగా దెలుపవలయును. తమచందా లీదిగవ విలాసమునకుఁ బంపినసరి, తేకుండిన వి. పి. గాఁ బంపగోరినక బంపుచున్నాను.

రెడ్డి విద్యాలయ వసతి సురవరము ప్రతాపరెడ్డి గృహము, రెసిడెన్సీ హై. బి. పి. బి. ఎల్. డ్రాబాదుదక్క. గోల్కొండపత్రికాసంపాదకుడు.

తిరుచానూరు గ్రామపంచాయతి

చంద్రగిరితాలూకాబోర్డు అధ్యక్షుడైన శ్రీయుతే పానుగంటి వెంకట్రంగానాయనింవారు, ఇప్పురమున నొక పంచాయతినీ నెలకొల్పుటకై, గత శుక్రవారము సాయంత్రము యిప్పురప్రముఖుల సభనొకటి గాంచిరి. ఈ గ్రామమున పలుకుబడిగలిగిన వారిలో ననేకులకు సభ జరుగునను విషయము తెలియనందుచే హాజరుగాకపోయి దని తెలియుచున్నది. ఆసభకేతెంచినవారిలో పండ్లెండుగరు నూతనపంచాయతి మొంబర్లగ పేర్కొనబడిరి. పంచాయతి యధ్యక్షుని ఎన్నికలు యికను రెండు లేక మూడొకదినములలో జరుగు నని తెలియుచున్నది.

(ఒకటిచేఖిరి)

ఖరోతీ త్రవ్వ వేయుట

మహమ్మదీయుల రోషము

(స్వకీయవిలేఖిరి)

హైదరాబాదు (సింధు) మార్చి 25:-నేడు ముసల్మానుల కట్టడమును ప్రార్థనస్థలమైన ఖరోతీలను పడగొట్టినందులకు మహమ్మదీయులు అట్టుడికినట్లు రోషముతో నుడికిపోవుచున్నారు. ఊరంతయు సంచలనము గలిగినది. మాడేండ్ల క్రితము మహమ్మదీయులు అనుమతిలేకయే పురపాలక సంఘస్థలమున ఈ కట్టడములను కట్టిరి. పురపాలక సంఘమువారు అప్పటి కల్తెవరుకు తెలియపరుపగా మహమ్మదీయులపక్షమే చేసెను. తరువాతి పురపాలకసంఘము కొద్దలో దావా తెచ్చెను. కొద్దవారు పురపాలకసంఘపక్షమున తీర్పుచెప్పి వాటిని పడగొట్టించుటకు డిక్రీనిచ్చిరి. నిన్న పురపాలకసంఘ ఇంజనీరు పోలీసువారి సహాయముతో పగులగొట్టబోగా అక్కడ హాజరైనమహమ్మదీయులు జిల్లా న్యాయాధిపతికి అప్పీలు చేసికొనుటకు ఒకరోజు ఆగమని కోరిరి. అట్లే ఒకరోజు ఆగిరి. న్యాయాధిపతి తన పల్లనేమియు కాదని చెప్పెనట. నేడు పురపాలకాధికారులు ఆస్థలమును పడగొట్టుటకు వెళ్లిరి. ఆస్థలము మహమ్మదీయ నివాసములమధ్య నుండుటవలన తిరుగుబాటు జరుగు ననుభయముచే పెద్దపోలీసు దళముతో వెళ్లిరి. డిప్టీ మాజరింపెండెంటు, ఇన్స్పెక్టరు, 12 గురు కాతులు, 70 లేక 80 అయుధపాణులైన పోలీసు అక్కడనుండిరి. ప్రక్కనే వైదీలను తీసికొనిపోవుటండి అందుబాటులో నుండెను. నగరపు న్యాయాధిపతి సయితము అవసరమగునెడల తుపాకుల ప్రేచ్చులకు అనుజ్ఞనిచ్చుటకు ప్రక్క నయుండెను. ఆస్థలమునకు వచ్చు త్రోవలన్నియు మాసివేయబడెను. పోలీసులు రోడ్లకు కాపుకాయించుండిరి. గంపులుగుంపులుగా జనులుకూడిరి- మహమ్మదీయులు అంగొట్టబడినరోషవిహదములతో చూచుచుండెరి. ఏవిధమైన గల్లంతుకు జరుగలేదు. హిందువుడైన పురపాలకసంఘాధ్యక్షుడు మహమ్మదీయులు ఆస్థలమునకు ఖరీదునిచ్చెద మనుచున్నార గాన ఖరోతీని పగులగొట్టవద్దని అనుజ్ఞ నిచ్చెను. ప్రజలలో ఆస్థ న్యాయమైనది కాదని ఖండన ప్రారంభమైనది.

గాంధీమహాత్ముని నీతిమంజరి
పల్లెటూరు గ్రంథమండలి

నిడదవోలు 2671

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా సాలీనా చందా రు 2 లు మాత్రమే. సాలినా రూ 1200 కేజీలు. డిప్యూ 1/16 నెజాన 2 నెలల కొరలున్న ప్రమరించి తపాలాఖర్చులు మేమే భరించి పంపుము ప్రజా సామ్యములో మత, సాంఘిక, రాజకీయ, ఆర్థిక, సైనికభావప్రచారము పెంపొందించు సుద్దేశ్యము.

ముదిగంటి జగ్గన్న శాస్త్రి బి. ఎ.
శనివారపు సుబ్బారావు

సంపాదకులు.

ప్రకృతి వైద్యశాల

రాజమహేంద్రవరం

ఇచ్చట లూయీహాసేగారి తొట్టి స్నానములు, జన్మ, రీఫ్. మాక్లైవను మొదలగువారి ప్రకృతి సాధనములు, రంగుల వైద్యము మొదలగు వైద్యములద్వారా సమస్త వ్యాధులను సులభముగా తుదర్శనబడును. గోదావరీ తీరమున రోగుల కనవైనవోడ యేర్పాటుచేయబడినది. రోగులకు కావలసిన సమస్త సదుపాయములు చేయబడును. రాజమహేంద్రవరమున పండ్లు మొదలగు ఆహార పదార్థములు విరివిగా దొరకగలవు. సలహాసహాయము నపేక్షించువారు యీ దిగువవారికి వ్రాసికొనిన జవాబు బడయగలరు. ఉత్తరములో ఒక ఆజాపిళ్ల పంపవలెను. గరిమెల్ల కోదండరామయ్య ఆనందనికేతనం రాజమహేంద్రవరం.

శ్రీ అల్లారి సీతారామరాజు

ప్రశంస

భమిడిపాటి సత్యనారాయణగారిచే రచించబడినది.
ఆంగ్ల దినపత్రిక "హిందు" విమర్శన మిట్లు చేసినది:—

"గ్రంథకర్త యాత్ర ప్రకమున ఆంధ్రదేశమునకు రాబిన్ హుడ్ (Robin Hood) వంటి యహోయకూడిని పేరట శార్దూపమర్మముగా నిచ్చినాడు. ఆతని జాతకచక్రముగూడ సున్నది. ఒకయుద్వోగిదురాగతములచే పితూరీ యెట్లు రేగినది; బాధితులపాలిట నిలిచి పనిచేయుటకు రాజెట్లు సంసిద్ధుడయ్యెనో; తన విత్రేకమలచేతను, ప్రశస్త దేశభక్తిచేతను, నిష్ఠాపాత న్యాయబుద్ధిచేతను ప్రజలతనె కెట్లునురక్తులైతో; ఇంగ్లీషుభుజ్జీలకేసాగారముల నాత డెట్లుసంపాదించెనో; ప్రభుత్వ మాతనిపై సెట్లు చేయవేయగలిగిరో; యాతనిపితూరీకై యాతనిప్రాణము తెట్లుపుచ్చుకొనిరో యంతయు మనకు చూపబడినది. నిజమైన సీతారామరాజు నింకను ప్రభుత్వము పట్టుకొనవలసియున్నదనియు, వారు పట్టుకొని యక్కడి యొకయుద్వోగిచే ఆనవాలు పట్టింపబడినవాడు తన ప్రియసేనానాయకునికొకై మనఃపూర్వకముగా తనప్రాణముల నిచ్చివైచిన మరియొకడనియు; నాయకుడు మరియు బాగుగా తయారగు ఒక తపస్సుచేయుటకై యేగి సమయము వేచియున్నాడనియు గ్రంథకర్త వాదించుచున్నాడు." (శనివారము 7 వ నవంబరు 1925).

పుస్తకమువల ఆర్ధరూపాయ; పోస్టేజీ ప్రశ్నోకము. వి. పి. గా 11 అణాలకు పంపబడును.

కావలసినవారు క్రిందిచి నామాకు వ్రాయవలెను.

భమిడిపాటి సత్యనారాయణ,

2605 ఇన్నీసుపేట, రాజమహేంద్రవరము.

అచరభస్మము

శ్రీ ముక్త్యాలరాజావారి సంస్థానమున సక్రమముగా 800 పుటములు వేయబడినది. డబులిటిస్ అనే బహు మూర్తి వ్యాధిని బోగొట్టిఅందుకు తీవ్రపదార్థమును మాయముచేయును. వడిని, దగ్గును, త్రియను బోగొట్టి కథమును తెగించును. అనువాదవి శేషములచే నన్ని వ్యాధులను గుదుర్చును. సహస్రపుటాభక్తమున కంటే హెచ్చుగణించును. ఉపయోగించు విధము మందుతో పంపబడును. 2126 వల తులం 1 కి రు 5-0-0 లు.

మేనేడరు, ఆర్డర సాయనశాల,

264 ముక్త్యాల. (కృష్ణాజిల్లా)

కృష్ణాజిల్లాబోర్డు - రైల్వేలైనులు

కృష్ణాజిల్లాబోర్డులో నున్న రైల్వే ధనము రు 2000000 లున్న రైల్వేలకిందనే ఖర్చుపెట్టుడు.

నిడదవోలునుండి తణుకు, అత్తిలి, భీమవరం, పాలకొల్లు, నర్సాపురమును యిండియా గవర్న మెంటువారు బ్రాడుగేజీ వేయుచున్న సంగతి అందరికిన్ని తెలిసినదను.

సదరు రైల్వేవల్ల అత్తిలికి తాడేపల్లిగూడెం 12 మైళ్లు దగ్గరవారికే సౌకర్యము కలిగినది.

అత్తిలినుండి పెనుమంట్ర, మాచేరు, ఆచంటమీదుగా కోడేరుకు ఒక మీటరుగేజీగాని, లైటు రైల్వేగాని జిల్లాబోర్డు వారు రు 1000000 లు ఖర్చుపెట్టి వేసినయెడల తణుకు తాలూకాలోని కొన్ని పెద్ద గ్రామములకును నర్సాపురం తాలూకాలోని పెద్ద గ్రామములకును అందుబాటులో నుండుటయే గాక రాజోలు, అమలాపురం తాలూకాల ప్రజలు యిమార్గముగూడా కోడేరు రేవు దాటివచ్చుటకును కొబ్బరి, పొగాకు, మిర్చి, ధాన్యము వర్తకమునకును వీలుగా నుండును.

గోదావరిజిల్లాలో ఇండియా గవర్న మెంటువారు కాకి నాడనుండి కోటిపల్లికి రైలువేయుచున్నారు. ముత్తేవరం నుండి అమలాపురము మీదుగా గవర్న మెంటుకు గోదావరిజిల్లా వారు ముందుమందు రైలువేయవచ్చును. అందువల్ల కృష్ణా పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలవారికి కాకినాడ వెళ్లుటకు దగ్గరత్రోవ ఏర్పడును. డెల్టాపక్ష్యనుంచి వెళ్లుటవల్ల ప్రజలకు అందుబాటు లో నుండును.

కృష్ణాజిల్లాబోర్డులో నున్న మిగత రు 1000000 ల తోను కృష్ణాజిల్లాలో లెజవాడనుండి జగ్గయ్యపేటకు మీటరు గేజీగాని రైలురైల్వే గాని వేయవచ్చును.

ప్రైవేట్ కారము రైల్వే నిర్మాణము చేసినయెడల కృష్ణా పశ్చిమగోదావరిజిల్లాల ప్రజలకు అందరికి రైల్వేలు అందుబాటు లో నుండును. రైల్వేలకు అని ప్రజలునుంచి ప్రాగుచేసిన సొమ్ము వృధాఖర్చుపరచక జిల్లాబోర్డులకు లాభమున్న ప్రజలకు అందరకును సౌకర్యమున్న యేర్పడునట్లు చేయుట ముఖ్యము. యీ సంగతులు కృష్ణాజిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగానైన మీర్జా పురం రాజాగారితో నేను చెప్పగా యీ సొమ్ముదార్లకు డెట్టి 1, 2 సంవత్సరములలో ఖర్చు అవును అనిన్ని కాశ్యితముగా వుండేది ప్రజలకు బోర్డుకు వుపయోగముగా వుండే సంగతిన్ని అయివున్నదనిన్ని యందునుగించి యోచించెద మనిన్ని చెప్పినారు. కనుక మనజిల్లా ప్రజలు తాలూకా, జిల్లా బోర్డు మొదలగు ప్రెసిడెంటున్న యీ రైల్వేల నిర్మాణముగాను తగు ప్రయత్నము చేయగలంలకు కోరుచున్నాను.

మన్నె సత్యనారాయణమూర్తి
తాలూకా బోర్డు మెంబరు, కొడవంచిలి.

పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా

ఆదిమాంధ్రసంఘ

తృతీయసంవత్సరోత్సవము

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా ఆదిమాంధ్రసంఘ తృతీయ సంవత్సరోత్సవము మ. రా. రా. శ్రీ దేశోద్ధారక కాశీ నాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారి అధ్యక్షతక్రింద ఏప్రియ లు నెల 4 తేదీ ఆదివారము సాయంకాలము 8 గంటలకు వీలూరు ఫ్లాగ్ స్టోలులో జరుపబడును.

శ్రీ దేశోద్ధారకులు ఆదిమాంధ్ర గ్రంథాలయమును తెలుచెదరు. తత్సమయమున పశ్చిమగోదావరిజిల్లా ఆదిమాంధ్ర సంఘమువారు శ్రీ దేశోద్ధారకులకు సన్మానపత్రము సర్పించెదరు.

కుసుమ వెంకటరామయ్య,

రాయుడు గంగయ్య,

కార్యదర్శిలు.

భారతిపుస్తకభాండాగారము-తాడికొండ

పై భాండాగారమును దర్శించు భాగ్యము నాకు గలిగినది. పుస్తకాగారము విజయ గల పుస్తకములతో విరాజిల్లుచున్నది. కాని భవంతులేని కొరత స్పష్టముగ కనబడుచున్నది. ఈపుస్తకభాండాగారమునకు కార్యదర్శిగానున్న యువకుడు మిక్కిలి యుత్సాహముతోను పుస్తకతోను పనిచేయుట కుభవూచకము పదాన్య లగు ఆంధ్రమహాజను లీ భాండాగారమునకు దోడ్పడ బ్రాశించుచున్నాను.

నడింపల్లి నరసింహారావు,

గంటూరు.

గోదావరి, కృష్ణా రహితుసోదరులకు హెచ్చరిక

రహితు జగత్తునకు ఆధారభూతుడు. రహితులేనిది లోకమే లేదు. ఎంతమంది వర్తకముచేసినా ఎంతమంది ఉద్యోగములు చేసినా, ఎంతమంది యితరవృత్తులు చేసినా రహితు పండించనిది యేమియు జరుగదు. అట్టి రహితునకు యీ రహితులలో గౌరవ మా లోపముగా నున్నది. దరిద్రమా హెచ్చుగా నున్నది. ఆధునికవృత్తుల ప్రకారము వ్యవసాయము చేసి హెచ్చుపంటలు పండించవలయు ననిన రహితుయొక్క ఆర్థికస్థితి చక్కబడ నలెను. రహితు హెచ్చుగా పండించిన దేశములో కాటకములు ఉండవు. ఇప్పటికే పన్నులభారముచేత క్రంగియున్న రహితులను పీల్చి పిప్పిచేయుటకో యన పెటితోమెంటు సమాపించుచున్నది. నూటికి రు 18-12-0 లు హెచ్చించెదరు అని కొంచెరు, రు 25-0-0 అని మరికొందరు ఆనుకొనుటయే గాని రహితుయొక్క స్థితిగతులు గవర్న మెంటువారికి ఎరుకచేసి పన్నులు హెచ్చుకట్టుటకు వీలులేదు అని రుజువుచేయు సంఘములు లేవు. మనకష్టములు సంఘములద్వారా గవర్న మెంటుకు తెలియపర్చినయెడల క్రింది వుద్వోగముల సలహాతో వారి యిష్టమువచ్చినట్లు కట్టెదరు వెనుక చింతించిన ప్రయోజనము లేదు. కనుక యాదిగువ ప్రకారము సంఘములలో ఏర్పడవలయును. 10 లేక 12 గ్రామములు కలిసి ఒక రేణిసంఘము అనిన్ని అటువంటి రేణిలు 4 లేక 5 గలది తాలూకాసంఘము అనిన్ని అట్టి తాలూకాసంఘములు కొన్ని కలిసి డిస్ట్రిక్టుసంఘము అనిన్ని యేర్పడి రేణిసంఘములవారు ప్రతిసాలను గ్రామముకు రు 25-0-0 లేక రు 50 0-0 గ్రామజ్ఞులనుబట్టి వసూలు చేసిన దాదాపు ప్రతిరేణికి రు 400-0-0 అవును. (సదరుసంఘముకు ప్రతిగ్రామమునుంచి ఒక రహితును డెలిగేటుగా వుంచవచ్చును) ప్రతిరేణిలోను వసూలుఅయిన సొమ్ములో అర్ధభాగము తాలూకాసంఘముకు యిచ్చి ప్రతిరేణిసంఘమునుంచి సదరు తాలూకాసంఘముకు ఒక డెలిగేటును పంపవచ్చును. ప్రతితాలూకా సంఘమునుంచి కొంతసొమ్ము జిల్లాసంఘముకు యిచ్చిన, ఏ రు 2000-0-0 లతోనో సదరుసంఘము వుండును. ఆప్రకారము కాశ్యితసంఘములు ఏర్పడిన రహితులకు ఎంతయో మేలుకలుగును.

ఎందువల్ల ననగా: మీకు ఒక మురుగుకాల్చు మరమ్మత్తు చేయవలసిన అవసరము వుంటే ఏ గ్రామానికి ఆగ్రామరహితులు గాని ఒకే రహితుగాని చెప్పిన గవర్న మెంటు శ్రద్ధతోచాడరు. ఇటువంటి పనులు మన సంఘములద్వారా తెలియపర్చిన సదరు పని త్వరలో చేయుదురు. రహితుకు కావలసిన గవర్న మెంటు అవసరముఅయిన ప్రతిపనికిన్ని సదరు సంఘములే బాధ్యత వహించును. పెటితోమెంటు విషయమై ఒక్కొక్క రహితు గవర్న మెంటుకు నివేదికలు ఫంపిన వారు మన్నించరు. మన రహితు సంఘములద్వారా పంపిన తప్పక విచారణ సలిపెదరు గాక డి. పి. డబ్ల్యు. వారు ఒక కాలకు గీరు రెండవపంటకు యిచ్చెము అని ప్రమరపరచిన పిమ్మట దిగువ వుద్వోగమునికి లంచము ఇవ్వని హేతువుచేత సరిగా నీరు యివ్వలేదు అనుకొనుడు. అప్పుడు మన సంఘములద్వారా గవర్న మెంటుకు సదరు ఉద్యోగివిషయమై తెలియపరచిన సదరు ఉద్యోగిని గవర్న మెంటువారు చండ్డచేయుదురు. ఒక సము రిజిస్ట్రారు లంచములేక రిజిస్టరు చేయను, అంటాడు అనుకొండి. అప్పుడు ఒక్కొక్కరుగా గవర్న మెంటుకు తెలియజేస్తే పట్టికు వుద్వోగమునకు లంచము యిచ్చుట ఒక తప్పు. రుజువుచేయ లేకపోతే మరియొక తప్పు. ఈ తప్పులకు జడిసి జరుగుచున్న సంగతులు వారిలో వారు అనుకొనుటయేగాని ఏమి చేయ లేక వున్నారు. ఈ సంగతులు యావత్తు మనసంఘములద్వారా గవర్న మెంటుకు తెలియజేయవచ్చును. పాశ్చాత్యదేశములలో మూలీలకు సహితము సంఘములు వున్నవి. రహితులకు సంఘములు లేకపోవుట బహు విషాదకరము. సంఘములకు సొమ్ము జమచేయుట కష్టము అని యెంచుటకు వీలులేదు. లంచములక్రింద యిచ్చెడి ధనములో 10-వ వంతు జమచేసిన చాలును. అట్టిసంఘములే ఒకప్పుడు పరిపాలన కూడా చేయును. మనము లెజిస్ లేటివు కానిననుకు ఒకప్రతినిధిని పంపించవలసిన అవసరము వుంటే మనసంఘములు త్రుటిలో ఎవరిని కోరిన వారిని పంపించగలము. ఇంగ్లాండులో పోయిన సంవత్సరము లేబరుసంఘములనుంచి వచ్చిన ప్రతినిధులే రాజ్యపాలన మొనర్చిరి. కనుక మహాసోదరులారా! పైసంగతులు శ్రద్ధతో గమనించి వెంటనే అట్టి సంఘములు స్థాపించి సదరు సంఘముల ద్వారా రహితులకు సంబంధించిన కష్టములు నివారింపుకొనుటకు ప్రయత్నించు కోరుచున్నాను.

మన్నె సత్యనారాయణమూర్తి

రహితు, తాలూకాబోర్డు మెంబరు, కొడవంచిలి.

చెన్నపురి బజారుధరలు

1926-వ సం॥ మార్చి 26-వ తేది శుక్రవారము

1. ధాన్యములు

దసరాలు కా 1-కి రు 85 0 0 మొదలు 49 0 0 వరకు

వియ్యముబస్తాలు

కుసుమ తెనాలిని ,, వ 48 గలది రు 11 8 0 13 0 3

నెల్లూరిని ,, డిటా ,, 14 0 0 15 0 0

డిబ్బి ,, డిటా ,, 15 0 0 16 0 0

రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,, 8 12 0 9 0 0

నవ్వులు ,, ,, 20 0 0 24 0 0

2. ధాన్యము వస్తువులు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205 ,, 12 8 0 13 0 0

నెనగలు ,, డిటా ,, 12 8 0 13 8 0

నెనలు ,, డిటా ,, 14 0 0 15 0 0

మినుములు ,, డిటా ,, 17 0 0 18 0 0

ఉలములు ,, ర 164 ,, 8 8 0 9 0 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె కా 1-కి ,, 150 0 0 152 0 0

నెయ్యి మ 1-కి ,, 14 0 0 25 0 0

కొండాపురంనేరు నెనగవత్తుకా 1-కి ,, 58 0 0 59 0 0

ఇతరప్రదేశము ,, ,, 54 0 0 56 0 0

నేరు నెనగనూనెగానుకా 1-కి ర 119 మునుకానూనె 116 0 0

అముదము కా 1-కి ,, 92-0-0 94-0-0

4. చిల్లరవస్తువులు.

చాయవసుపు కా 1-కి ,, 75 0 0 80 0 0

కూరవసుపు ,, ,, 40 0 0 42 0 0

మిరవకాయలు(గుంటూరిని)కా 1-కి ,, 115 0 0 126 0 0

గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ముసుగు 1-కి రు 45,50

కాకనా పిపాయకట్టు ,, ,, 50,55

బెల్లము కా 1-కి రు 40 0 0 60 0 5

దింతవందు కా 1-కి ,, 28 0 0 70 0 0

ఇనుము:

వట్టారకం కా 1-కి ,, 81 0 0 40 0 0

చవరం ,, 82 0 0 38 0 0

రవుండు ,, 82 0 0 38 0 0

5. లోహములు

నండి 100 తులంక ,, 68 0 0 71 0 0

బంగారము, తులము 1-కి ,, 21 4 0 21 8 0

వవరము 1-కి ,, 18 6 0

ఇత్తడి కా 1-కి ,, 258 0 0 264 0 0

రాగి డిటా ,, 269 0 0 275 0 0

అస్కానక్కర 226 పా 1 గలది ,, 80 12 0 81 8 0

7. దూది

బోండానెట్టుబారస 1-కి రు 800 0 0

వల్నాడు దూది ,, 215 0 0

8. నూలు

పుట్లూరు యేనుగ నెం 8 1/2 కెట్టె 1-కి ,, 6 0 0

కూరయేనుగ నెం 20 ,, 8 0 0

నెం 20 బెన్ని సింహం యాతె ,, 8 12 0

నెం 22 ,, ,, 8 14 0

నెం 12 1/2 బెన్ని పక్క ను ,, 7 0 0

నెం 14 1/2 ,, ,, 7 8 0

నెం 12 1/2 అలెన్సు ,, 6 6 0

నెం 12 1/2 పాండిచేరి ,, 6 10 0

నెం 14 1/2 ,, ,, 6 8 0

నెం 12 1/2 క్విలక్ కప్పె ,, 5 15 0

నెం 14 1/2 ,, ,, 6 2 0

నెం 10 1/2 కోయంబుత్తూరు ,, 6 2 0

నెం 12 1/2 ,, ,, 6 11 0

నెం 14 1/2 ,, ,, 6 8 0

నెం 12 1/2 గోక ,, 6 4 0

నెం 20 గోక ,, 7 12

అప్పటమైన

చ్యవనప్రాస

2426

(సుప్రసిద్ధమైన ఆయుర్వేద బోషధము) పరిశుద్ధతకు, లో పరహిత్యమునకు పూచీ యివ్వబడును.

ఈ దిగువ తెలుపబడిన వ్యాధులకు తప్పక మంచి గుణమిచ్చునట్లు పరీక్ష చే రూఢియైనది.

దగ్గ

ఉబ్బసము

పిస్తారముగా పనిచేయుట

జలుబు

శ్వాసకృచ్ఛము

ఎదుగుతుండ జేయుట

రొమ్ము పడిశము

చిక్కిపోవుట, దుర్బలత్వము

కృశింపజేయు వ్యాధులు మొదలగునవి.

కారణమును మంచి స్థితిలో నుంచును. కులభముగా జీర్ణముగును. కాలప్రసరిని సరిగా నుంచును.

మిక్కిలి బలకరమైనది. మంచి రుచికరది ఎంతధర యిచ్చినను యంతకంటెను శ్రేష్ఠమైనది దొరకదు. ఎంత నయ

స్వసం దైవము ప్రతిదినము ఉపయోగించుటకు తగిన శ్రేష్ఠమైన టానికు. కాడ్లివర్ నూనె కంటెను శ్రేష్ఠ

మైనది 20 తులము (40 దినములకు ఫలిపోవు) బోషధము.

వల రు 2-8-0

KALPATARU AYURVEDIC WORKS,

Head Office:-94, GREY STEET, CALCUTTA.

Powell's Extract of Golden

(3421)

పవలుగారి అమోఘమైన గెనో

నెగరోగమునకు

అద్భుతమైన గుణమిచ్చును.

ఆంగ్ల ఆయుర్వేద బోషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

నెగరోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్ర పిండములయొక్క వాపు, శుక్ల నస్థము, బలహీనము, వీపులోనొప్పి, మొదలగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుదుర్చునట్టి దివ్యోషధము.

గుణము:- మూత్రాదుల గెనోను పుచ్చుకొనిన తక్షణః స్రవణము తప్పక నిలుచును. మరియు మూత్రసంబంధమైన చిక్కు లన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

తీక్షణమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రు. 1-4-0.

దీర్ఘవ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రు. 1-8-0.

మా దివ్యోషధములను సుప్రసిద్ధమైన దుకాణము లన్నిటిలోను దొరకును.

మా చిత్రచిత్తపు క్యాటలాగునకై వ్రాయుడు.

ఉత్తరము లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.,

Manufacturing Chemists,

Lamington Road, BOMBAY

S. U. Narayanachary & Co.,

Choukhamba-Benares

2650

S. U. N. & CO.

BENARES CITY.

మాదగ్గర అన్నిరకముల పట్టుబట్టులు, రు

ద్రాక్ష, బిడ్డలు ఆడదగిన సామానులు మొద

లగునవి కోరిక వారికి సరియైన ధరలకు వి. పి.

మాలముగా పంపబడును. మంచి పట్టుబడి

యను 1కి రు 7 నుంచి 10 వరకు రు దాక్ష

108 వుండేసరం 1-కి అజాలు 6 నుంచి రు

10 లు. 32 పూలుపున్న కంటి 1-కి అజా

లు 8 నుంచి రు 10 లు గోరికంకరపూస 1-కి రు 8 1/2 నుంచి

25 వరకు 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ముఖముకల పూస 1-కి

రు 2 నుంచి 80 లు పొత్తి పంచెలు 7, 8 మూర 1-కి రు 7.

నుంచి 12 లు పట్టు పంచెలు మూ ర 10, 12, 1-కి రు 14

నుంచి 15 లు బెంగుకూరు రకం చీరలు జరిపనిచేయబడినవి.

21, 18, 18 మూర మంచీరకం, రు 85 నుండి రు 150 వరకు.

12, 16 మూర బనారస్ చీర 1-కి రు 25 నుంచి 150 లు చిన్న

ల్లలు ఆడదగిన ఇత్తడి సామానులు 32 ఉన్నటువంటి కెట్టె

1-కి రు 1-8-0 మర్రాకం 2-8 అన్నిటికి మెరలి రు 5-0-0

ఇంకా కావలసిన సామానులకు మా కేటలాగు ఉచితము.

యస్. యు. నారాయణాచారి కంపెనీ, చవుకాబా-కాశీ.

జీవధనరక్షణి 1267

పశువుల వ్యాధిని గుర్తించి బోషధమును తయారుచేసి

వ్యాధిని కుదుర్చుటకు దీనికి సమానగ్రంథములేరు

బోషధమిందు ప్రతిచోటను సులభముగ దొర

కును. ప్రతి యొక్కరివద్ద ఈ గ్రంథముండి తీర

వలెను. ప్రతి 1 కి ధర రు 1-4-0 వి. పి. ఖచ్చ వేరు.

జీవధనరక్షణి ఆఫీసు, గూడూరు, నెల్లూరు జిల్లా.

శ్రీ జీవయాత్ర

కవితలక శ్రీమతి కంచనపల్లి కనకాంబా ప్రణీతము

ఉత్తమ తత్త్వమును బోధించు పవ్యకావ్యము.

గీతాశాస్త్ర సీతారామాంజనేయార్చిగ్రంథముల గల సారము

పెక్కు విశేషములతో నిండియుండును.

వల రు 2-8-0.

పొట్టి ప్రశ్నేకము.

వలయువాగు ఈక్రింది చిగుసామాను వ్రాయ ఆమును.

పం. జగన్నాథరావు, 2/11 అలంగ త్రస్టింగ్ పిసి,

2662

ట్రీ పి కే ను, మ హా య.

అమృతాంజనము

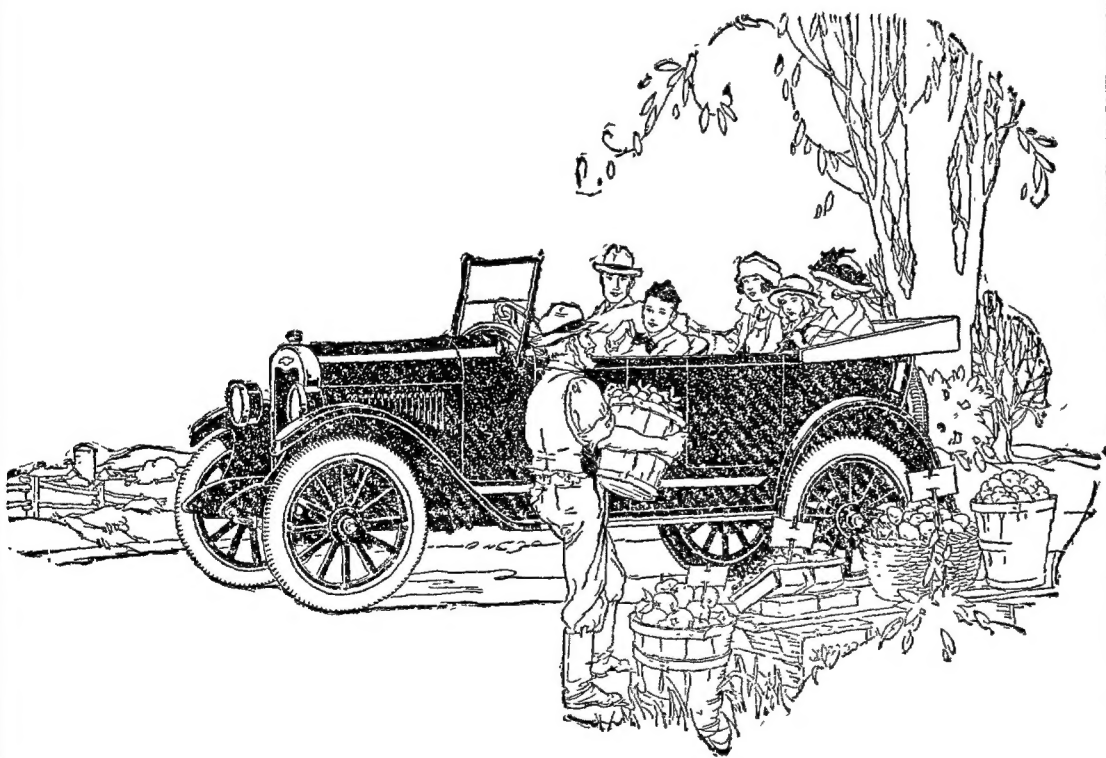
చక్కనిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్వు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్వు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి

for Economical Transportation

ప్రతివనికి చివ్రతెట్టు గలదు. దిగువ తెలుపబడిన ఐదుగురికి
స్థలముగల మాడల్ ప్రజలందరిచే ఆమోదించ బడి
నది. ఏలననగా. ఇందులో ప్రయాణీకులు కూర్చొనుటకు
ఎక్కువ స్థలముగలదు, ఇందులో సౌఖ్యము కూడ కలసి
యున్నది.

మీకు ఏమాడలు కావలసినను వ్రాసిన ధరలు సంతస
ముతో తెలుపబడును.

ధర ర్వు. 2850 నుండి గలదు మద్రాసునందు డెలివరీ.

కొనగోలుధర మితముగానుండును

దానికగు ఖర్చు మితముగా నుండును

మరల దానిని విక్రయించుట సులభము.

దక్షిణాంధ్రాకు సోల్ డిస్ట్రిబ్యూటరులు

సింప్సన్ ఆండు కో., లిమిటెడ్

మదరాసు

ఉదకమండలం.

నాయకురాలు

(పల్నాటి వీరచరిత్ర)

2574

సిద్ధముగా నున్నది.

చరిత్రాత్మకమగు ఆరు అంకముల నాటకము.
నూతనఫక్కిని వాడుకతెలుగులో రసవంతముగ
వ్రాయబడినది. చక్కని పటపాటలు గలవు.
ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారిచే వ్రాయబడినది.
కొద్ది ప్రతులు మాత్రమే అచ్చువేయబడుచు
న్నందున త్వరపడి దరఖాస్తు చేయుచు, మంచిజైండు.
ఫెడర్ వైట్ కాగితములమీద చక్కగా అచ్చు
వేయబడినది. చిత్రపటము లున్నవి. వెల రు1-0-0
వలయువారు:—ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ,
గుంటూరు అని వ్రాయవలయును.

మాన స్థోల్లాసి సీమాత్రలు
30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)

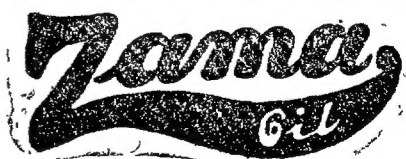
వలసులభము! (పోస్తుఖర్చులు ప్రత్యేకము) గుణమధికము!
కరీరములో ఉష్ణాధికముచే కలిగెడి వైత్యకాల
కీమాత్రలు దివ్యావృతము. అజీర్ణము, అరుచి, అవులింతలు,
అగ్నిమాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల
యందు బలతయము, పిక్కిలు, పార్శ్వములు, శిరస్సు,
వేళ్లు, అనులు మొదలగువానియందు గలిగెడి నొప్పలను
బోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు దెచ్చును.
ఈమాత్రలు మేహవాతనొప్పలను వెంటనే మాన్పును.
ఇందు అనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగల ఔషధ
మగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును.
ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.

చిరునామా:—

(1078)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,

పోస్తు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా

ఏజెంట్లు కావలెను

తలనొప్పి, యిక్షుమంజూ, చేయి కాలు పట్టుకొనుట,
పంటినొప్పి మొదలగువ్యాధులను ఒక ఊణములో పోగొట్టగల
ఖ్యాతిజేందిన "జామా తెలమునకు" సమముగు మందు వేరేది
యు లేదు. చాల యోగ్యతాపత్రములను పొందియున్నది.
బడ్డి 1-కి అణాలు 6 యిచ్చి ఉపయోగించి చూడుడు.

అమర్ చెందు, శోభాచెందు

యింగ్లీషుమందులు పలసరకులు సల్పారీక్,
నైట్రిక్, మొరాటిక్ ఆసిడ్లు, వ్యాపారస్థులు,

నెం. 63 వైస్సనాయునివీధి, మదరాసు.